

**UCHWAŁA NR 241/XXVI/2020
RADY MIEJSKIEJ W KŁOBUCKU**

z dnia 24 listopada 2020 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy
Kłobuck na lata 2021-2027**

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 6, art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 713), art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kłobuck na lata 2021-2027, stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kłobucka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Kłobucku

Janusz Soluch

Załącznik do uchwały Nr 241/XXVI/2020
Rady Miejskiej w Kłobucku
z dnia 24 listopada 2020 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
DLA GMINY KŁOBUCK
NA LATA 2021-2027**

Spis treści

I.	WPROWADZENIE.....	4
1.	Metodologia opracowywania Strategii.....	5
2.	Kontekst planowania strategicznego	6
3.	Uwarunkowania formalne opracowania Strategii	7
4.	Spójność z dokumentami strategicznymi	10
II.	CHARAKTERYSTYKA GMINY KŁOBUCK	13
1.	Położenie Gminy	13
2.	Sytuacja demograficzna	14
3.	Kapitał społeczny i gospodarczy Gminy.....	17
3.1.	Sytuacja gospodarcza i finanse publiczne.....	17
3.2.	Rynek pracy	24
3.3.	Wychowanie i edukacja	26
4.	Infrastruktura Gminy	33
5.	Kultura, sport i rekreacja	35
6.	Opieka zdrowotna	43
7.	Potencjał do rozwiązywania problemów społecznych	44
7.1.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami.....	44
7.2.	Pomoc społeczna.....	45
III.	KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	51
1.	Dziedziny planowania strategicznego	52
1.1.	Wspieranie rodziny	53
1.2.	Wsparcie osób niepełnosprawnych.....	62
1.3.	Zdrowie psychiczne	68
1.4.	Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych	71
1.5.	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	81
1.6.	Aktywność i integracja społeczna seniorów	92
1.7.	Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu	101
1.8.	Wsparcie osób z problemem ubóstwa.....	108
1.9.	Problem przestępczości.....	116
1.10.	Rewitalizacja społeczna	120

2.	Analiza SWOT	124
3.	Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych.....	126
4.	Zakładane rezultaty realizacji Strategii	127
5.	System wdrażania Strategii	127
6.	Monitoring.....	128
7.	Ewaluacja	129
7.1.	Zakres ewaluacji	129
7.2.	Sposób ewaluacji	129
7.3.	Narzędzia ewaluacji	129
7.4.	Okres ewaluacji.....	130
8.	Ocena ryzyka.....	130
IV.	WNIOSKI I PODSUMOWANIE	130
V.	BIBLIOGRAFIA	133
VI.	SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL	134

I. WPROWADZENIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kłobuck na lata 2021-2027¹ jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie Gminy Kłobuck. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. W celu osiągnięcia rezultatów i celów Strategii, planowane do realizacji działania podlegają stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji.

Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego strategicznego celu działań – w obszarze rozwiązywania problemów społecznych, jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

Badania wskazują, iż „zarządzanie i rozwój przy pomocy konstruowania strategii jest skuteczną i wypróbowaną metodą zarówno w regionach, poszczególnych krajach i gminach. Wypróbowaną, czyli przyspieszającą osiągnięcie założonego celu lub celów”².

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, który ma swoje źródło w regulacjach normatywnych. W przedstawionym kontekście planowaniem strategicznym objęto następujące dziedziny:

- wspieranie rodziny,
- wsparcie osób niepełnosprawnych,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- aktywność i integrację społeczną seniorów,
- promocję zatrudnienia, reintegrację zawodową i społeczną osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa,
- problem przestępczości,
- rewitalizację społeczną.

¹ Na potrzeby niniejszego opracowania dla występujących w tekście sformułowań „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kłobuck na lata 2021-2027” stosowana będzie skrócona nazwa „Strategia”.

² Joanna Staręga-Piasek, *Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych*, Warszawa 2013, s. 10.

Wyróżnione dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej. Współwystępowanie u beneficjentów różnych problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Świadomość przenikania się perspektyw problemowych nakazuje uznać, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej Gminy Kłobuck.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym, aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o angażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od diagnozy, poprzez wybór kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii. Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierunkowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

1. Metodologia opracowywania Strategii

Obowiązek opracowania Strategii dla gminy i powiatu nakłada ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³. Wskazuje ona podstawowe elementy Strategii, nie określając szczegółowych zasad dotyczących sposobu opracowania dokumentu. Ostateczną decyzję w tej sprawie pozostawiono samorządom.

W procesie opracowywania Strategii dla Gminy Kłobuck wykorzystano podejście partycypacyjno-eksperckie. Zastosowanie podejścia partycypacyjnego wynika z wymagań stawianych przed samorządami oraz z dostrzegalnej przez przedstawicieli władzy samorządowej potrzeby, aby jak najpełniej angażować przedstawicieli lokalnych społeczności w podejmowanie decyzji.

³ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej: Art. 16 b, Art. 17, Art. 19.

Partycypacja społeczna, czyli uspołecznienie procesów decyzyjnych poprzez zwiększenie zaangażowania i roli obywateli, to efekt wdrażania konstytucyjnej zasady subsydiarności. Zasada ta ma fundamentalne znaczenie dla budowania współpracy i zapewnienia warunków udziału w życiu publicznym obywateli, najczęściej zrzeszonych w nieformalnych grupach społecznych lub działających w ramach organizacji pozarządowych.

Dla uzyskania możliwie pełnego obrazu kwestii społecznych w społeczności lokalnej Gminy Kłobuck, przyjęto założenie, że partycypacyjno-eksperycki proces planowania strategicznego powinien zostać uzupełniony o badania społeczne. Wśród społeczności lokalnej Gminy Kłobuck przeprowadzone zostały badania. Celem badań było poznanie opinii mieszkańców odnośnie występujących w Gminie problemów społecznych oraz zaprezentowanie rekomendacji dotyczących możliwości rozwiązywania tychże problemów. Wyniki badań zaprezentowano w rozdziale *Kierunki rozwiązywania problemów społecznych*.

2. Kontekst planowania strategicznego

Najważniejszym dokumentem strategicznym dla Gminy Kłobuck jest przyjęta Uchwałą Nr 269/XXIX/2017 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 7 lutego 2017 roku Strategia Rozwoju Gminy Kłobuck na lata 2016-2026. Jest ona dokumentem określającym podstawowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy w dłuższej perspektywie czasowej. Strategia Rozwoju Gminy Kłobuck na lata 2016-2026 zakreśla najogólniejszą wizję Gminy w przyszłości – pożądaną obraz, do którego zmierza. Zasadniczym celem tego dokumentu jest zapewnienie możliwie najwyższej jakości życia mieszkańców. Założeniem Strategii jest analizowanie uwarunkowań w jakich dany obszar funkcjonuje i adekwatnie do nich aktualizowanie założeń rozwoju oraz formułowanie zarówno celów krótkoterminowych jak i długookresowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych uwzględnia nadrzędną rolę Strategii Rozwoju Gminy Kłobuck na lata 2016-2026. Kluczowe jej elementy wpisują się zarówno w obowiązujące kierunki polityki w sferze społecznej zawarte w obowiązującej Strategii Rozwoju Gminy Kłobuck, jak i kluczowe założenia wypracowywane w toku prowadzonej jej aktualizacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem o charakterze polityki, wskazującym podstawowe cele i kierunki działań oraz programy funkcjonujące bądź opracowywane w dziedzinach planowania Strategii, będące średniookresowymi planami wykonawczymi, skonkretyzowanymi do poziomu zadań i działań, ich kosztów oraz harmonogramów realizacji.

3. Uwarunkowania formalne opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kłobuck, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z: ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 920 z późn. zm.), ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 713), art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b., ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.), które w ramach zadań własnych gminy i zadań własnych powiatu przewidują „opracowanie i realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” - dla gminy oraz opracowanie i realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami⁴ - na poziomie powiatu.

Na treść Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obok wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

1. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 2133);
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.);
3. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 921);
4. ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2020 r., poz. 426 z późn. zm.);
5. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 685), wraz z aktami wykonawczymi;
6. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r., poz. 2277 z późn. zm.);

⁴ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 271 z późn. zm.)

7. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r., poz. 852 z późn. zm.);
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 218);
9. ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1409 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
10. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 176), wraz z aktami wykonawczymi;
11. ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1205 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
12. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1057);
13. ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 23 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
14. ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 35), wraz z aktami wykonawczymi;
15. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1666 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
16. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 1472), wraz z aktami wykonawczymi;
17. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.);
18. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r., poz. 909 z późn. zm.);
19. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 1575 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
20. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U z 2020 r., poz. 1359);
21. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 53 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
22. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 266 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;

23. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r., poz. 256 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
24. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 869 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
25. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2019 r., poz. 351 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
26. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy, o zmianie Kodeksu Cywilnego (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 611), wraz z aktami wykonawczymi;
27. ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 508);
28. ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 969);
29. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1398 z późn. zm.), wraz z aktami wykonawczymi;
30. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 295 z późn. zm.);
31. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1327);
32. ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 818);
33. uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r., poz. 1007);
34. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 713);
35. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 z późn. zm.);
36. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1348);
37. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1329);

38. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.);
39. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2018 r., poz. 1061 z późn. zm.);
40. ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz. U. z 2020 r., poz. 833 z późn. zm.).

4. Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kłobuck, jak już wspomniano wcześniej, konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów. Celem takiej konstrukcji jest uspoźnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i konstruowanymi w jej ramach programami.

W praktyce oznacza to, że długie i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

W opisywanym zakresie, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kłobuck wpisuje się w elementy polityki spójności Unii Europejskiej, która ma wspierać rozwój inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu. Jest to jeden z głównych priorytetów Strategii „Europa 2020”, która zastąpiła „Strategię Lizbońską”. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu koncentruje się na zwiększeniu aktywności zawodowej społeczeństw UE, podnoszeniu kwalifikacji obywateli oraz walce z ubóstwem.

W powyższe cele wpisuje się siedem projektów przewodnich (zwanymi także inicjatywami flagowymi) oraz 10 Zintegrowanych Wytycznych dla polityki gospodarczej i zatrudnienia państw członkowskich. Projekty przewodnie składają się z działań realizowanych zarówno na poziomie unijnym jak i krajowym, należą do nich:

- „Unia innowacji” – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;

- „Młodzież w drodze” – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwienia młodzieży wejścia na rynek pracy;
- „Europejska agenda cyfrowa” – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstw domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa⁵.

Na poziomie krajowym Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kłobuck wpisuje się w dokumenty strategiczne, które powstawały w okresie finalizacji prac nad strategią „Europa 2020”. Wspólną podstawę dla krajowych dokumentów strategicznych stanowi raport „POLSKA 2030. Wyzwania rozwojowe”, w którym wskazane zostały wyzwania rozwojowe stojące przed Polską w perspektywie do 2030 roku. Wśród wyzwań tych wymieniono: wzrost i konkurencyjność, sytuację demograficzną, wysoką aktywność zawodową oraz adaptacyjność zasobów pracy, odpowiedni potencjał infrastruktury, bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne, gospodarkę opartą na wiedzy i rozwój kapitału

⁵ *Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.*

intelektualnego, solidarność i spójność regionalną, poprawę spójności społecznej, sprawne państwo oraz wzrost kapitału społecznego Polski.

Strategia średniookresowa do 2020 roku wytycza obszary strategiczne (Sprawne i efektywne państwo, Konkurencyjna gospodarka, Spójność społeczna i terytorialna), w których koncentrować się będą główne działania do 2020 roku oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych.

W kontekście objętych procesem planowania strategicznego dziedzin Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kłobuck najważniejszym programem na poziomie krajowym jest „Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”. Program uwzględnia długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

Z kolei na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami są: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2020+” wraz z „Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014-2020”.

Programowa zgodność Strategii z:

→ „Programem Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020”,

→ „Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014-2020”,

stwarza szansę na uruchomienie montażu finansowego dla realizacji projektów, które stanowią rozwinięcie zadań opisanych w części operacyjnej Strategii.

Wśród ważnych instrumentów finansowania projektów należy wymienić Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), jako zupełnie nowe narzędzie zaproponowane przez Komisję Europejską, przy pomocy którego partnerskie jednostki samorządu terytorialnego mogą realizować wspólne przedsięwzięcia.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY KŁOBUCK

1. Położenie Gminy

Gmina Kłobuck położona jest w województwie śląskim, w powiecie kłobuckim. Kłobuck graniczy od południowego wschodu z Miastem Częstochowa, od wschodu z Gminą Mykanów, od północy z Gminą Miedźno, od południa z Gminą Wręczyca Wielka, a od południowego zachodu z Gminą Opatów. Miasto Kłobuck jest siedzibą władz gminy oraz powiatu kłobuckiego, w którego skład ponadto wchodzi następujące gminy: Krzepice, Przystajń, Panki, Wręczyca Wielka, Opatów, Lipie, Popów oraz Miedźno.

Rysunek 1. Położenie Gminy Kłobuck na mapie powiatu kłobuckiego.

Źródło: <http://www.gminy.pl/powiaty/275.html>

Powierzchnia Gminy wynosi 130 km², w tym powierzchnia samego miasta Kłobuck wynosi 47 km². Gmina Kłobuck położona jest w odległości 18 km od Częstochowy oraz 90 km od stolicy województwa – Katowic. Przez teren Gminy Kłobuck przebiegają następujące drogi o charakterze krajowym i wojewódzkim:

- droga krajowa nr 43 Wieluń – Częstochowa,
- droga wojewódzka nr 491 Raciszyn – Częstochowa,
- droga wojewódzka nr 492 Ważne Młyny – Blachownia.

Sieć osadniczą Gminy stanowi Miasto Kłobuck oraz 15 sołectw, w tym:

- w granicach administracyjnych miasta: 5 sołectw (Brody Malina, Niwa Skrzyszów, Przybyłów, Smugi, Zakrzew),
- poza granicami administracyjnymi miasta: 10 sołectw (Biała, Borowianka, Gruszewnia, Kamyk, Kopiec, Lgota, Libidza, Łobodno, Nowa Wieś, Rybno).

Rysunek 2. Mapa Gminy Kłobuck.

Źródło: Raport o stanie Gminy Kłobuck za 2018 rok

2. Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Liczba ludności na terenie Gminy Kłobuck pod koniec 2018 roku wyniosła 20 449 osób (stan na 31.12.2018), z czego kobiety stanowiły 51,2%, a mężczyźni 48,8%. W okresie 2016-2018 liczba mieszkańców Gminy spadła o 0,3%.

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Kłobuck z podziałem na płeć.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2017	2018
Ogółem	Osoba	20 519	20 498	20 449
Mężczyźni	Osoba	10 010	10 001	9 987
	%	48,8	48,8	48,8
Kobiety	Osoba	10 509	10 497	10 462
	%	51,2	51,2	51,2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Współczynnik feminizacji dla Gminy Kłobuck wynosi 105, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypada 105 kobiet. Wskaźnik ten jest nieco niższy w porównaniu do wskaźnika feminizacji w województwie śląskim, który kształtuje się na poziomie 107.

W tabeli poniżej zaprezentowany został rozkład ludności Gminy Kłobuck w podziale na płeć w poszczególnych grupach wiekowych. Najliczniejszą grupę wiekową w 2018 roku stanowiły osoby pomiędzy 40 a 44 rokiem życia. Następnymi w kolejności są osoby w wieku 35-39 lat oraz 60-64 lat. Możemy zauważyć, iż znaczną część kobiet i mężczyzn stanowią osoby w przedziale wiekowym 40-44 lat (816 mężczyzn i 838 kobiet). Wśród mężczyzn wiek znacznej części mieści się także w przedziale wiekowym 35-39 lat (799 osób), a wśród kobiet – 60-64 lat (777 osób).

Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Kłobuck w 2018 roku.

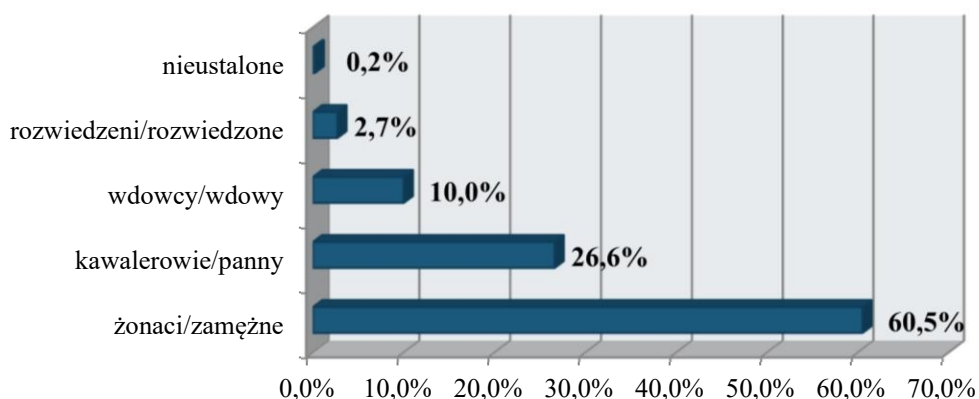
Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0-4 lata	819	429	390
5-9 lat	1 028	539	489
10-14 lat	971	491	480
15-19 lat	1 017	542	475
20-24 lata	1 102	566	536
25-29 lat	1 350	689	661
30-34 lata	1 463	768	695
35-39 lat	1 565	799	766
40-44 lata	1 654	816	838
45-49 lat	1 476	755	721
50-54 lata	1 351	702	649
55-59 lat	1 402	693	709
60-64 lata	1 500	723	777
65-69 lat	1 311	596	715
70-74 lata	941	395	546
75-79 lat	625	220	405
80-84 lata	498	160	338
powyżej 85 lat	376	104	272
Razem	20 449	9 987	10 462

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Mieszkańcy Kłobucka zawarli w 2018 roku 98 małżeństw, co oznacza, że zostało zawartych 4,8 małżeństw na 1000 mieszkańców. Jest to mniejsza wartość w porównaniu do powiatu kłobuckiego (5,4) oraz województwa śląskiego, gdzie wynosi ona 4,9.

Z danych znajdujących się w Narodowym Spisie Powszechnym z 2011 roku wynika, iż 26,6% mieszkańców Gminy Kłobuck jest stanu wolnego, 60,5% żyje w małżeństwie, 2,7% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,0% to wdowy/wdowcy. Stan cywilny mieszkańców obrazuje poniższy wykres.

Wykres 1. Stan cywilny mieszkańców Gminy Kłobuck.

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

Wskaźnikiem dodatkowo obrazującym dynamikę zmian w strukturze demograficznej jest wskaźnik przyrostu naturalnego. Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów jest w Kłobucku ujemny i wynosi -57, co odpowiada przyrostowi naturalnemu -2,78 na 1000 mieszkańców. Możemy zauważyć, iż w latach 2014-2018 przyrost naturalny w Kłobucku cały czas przyjmował wartości ujemne, co oznacza, że liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące przyrostu naturalnego w latach 2016-2018.

Tabela 3. Przyrost naturalny dla Gminy Kłobuck w latach 2016-2018.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Urodzenia żywe ogółem	174	171	166
Zgony ogółem	220	212	223
Przyrost naturalny Ogółem	-46	-41	-57
Mężczyźni	-12	-19	-24
Kobiety	-34	-22	-33

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

W 2018 roku zarejestrowano łącznie 187 zameldowań oraz 176 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji dla Gminy Kłobuck wynosi 11. Warto zaznaczyć, że jest to najwyższe saldo migracji od 2015 roku. Odnotowano 81 zameldowań do wsi oraz

zarejestrowano 90 wymeldowań ze wsi – daje to saldo wynoszące -9. W latach 2016-2018 zauważalny jest wzrost zameldowań do miasta oraz spadek wymeldowań z miasta. Szczegółowe informacje dotyczące salda migracji przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Migracje na pobyt stały według typu i kierunku w Gminie Kłobuck.

Wyszczególnienie		2016	2017	2018
miasto	zameldowania	91	93	101
	wymeldowania	92	93	86
	saldo	-1	0	15
wieś	zameldowania	72	64	81
	wymeldowania	78	77	90
	saldo	-6	-13	-9
zagranica	zameldowania	1	0	5
	wymeldowania	0	0	-*
	saldo	1	0	5
Zameldowania ogółem		164	157	187
Wymeldowania ogółem		170	170	176
Saldo migracji		-6	-13	11

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

* znak „-” oznacza, że dane na ten temat są jeszcze niedostępne

3. Kapitał społeczny i gospodarczy Gminy

3.1. Sytuacja gospodarcza i finanse publiczne

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości, jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W Kłobucku pod koniec 2018 roku zarejestrowanych było 2 233 podmioty gospodarki narodowej. Spośród łącznej liczby podmiotów gospodarczych jako nowo zarejestrowane figurowało 218 podmiotów. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 10 tysięcy mieszkańców wyniósł 1 087 i był wyższy od średniej wojewódzkiej (1 042) oraz od średniej powiatowej (913). Liczba podmiotów gospodarczych w okresie 2016-2018 roku przyjęła trend wzrastający. Porównując rok 2018 z rokiem 2016 można zauważyć wzrost liczby podmiotów gospodarczych, który wyniósł 2,7%. Największy udział w sektorze prywatnym posiadały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – w 2018 roku stanowiły one 80,7% podmiotów sektora prywatnego. Następnymi w kolejności pod względem liczebności były spółki handlowe – 131, stowarzyszenia i organizacje społeczne – 58 podmiotów oraz spółki handlowe z

udziałem kapitału zagranicznego – 17 podmiotów. Na terenie Gminy w 2018 roku funkcjonowało także 12 spółdzielni oraz jedna fundacja.

Tabela 5. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Kłobuck w latach 2016-2018.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
podmioty gospodarki narodowej ogółem	2 164	2 169	2 223
sektor publiczny ogółem	55	57	51
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	49	51	45
sektor prywatny – ogółem, w tym:	2 095	2 094	2 151
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 677	1 667	1 736
spółki handlowe	129	137	131
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	19	18	17
spółdzielnie	13	13	12
sektor prywatny - fundacje	1	1	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	60	63	58

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Zgodnie z poniższą tabelą, prywatna działalność gospodarcza w Kłobucku koncentruje się głównie na handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów samochodowych włączając w to motocykle (490 podmiotów) oraz przetwórstwie przemysłowym (292 podmioty). Ważnymi sekcjami są również: budownictwo (212 podmiotów), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (172 podmioty), transport i gospodarka magazynowa (125 podmiotów), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (71 podmiotów) oraz pozostała działalność usługowa (70 podmiotów). Najmniej zarejestrowanych jest natomiast działalności związanych z górnictwem i wydobywaniem (1 podmiot), wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatycznych (3 podmioty), dostawą wody, gospodarowaniem ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (4 podmioty), a także kulturą, rozrywką i rekreacją (7 podmiotów).

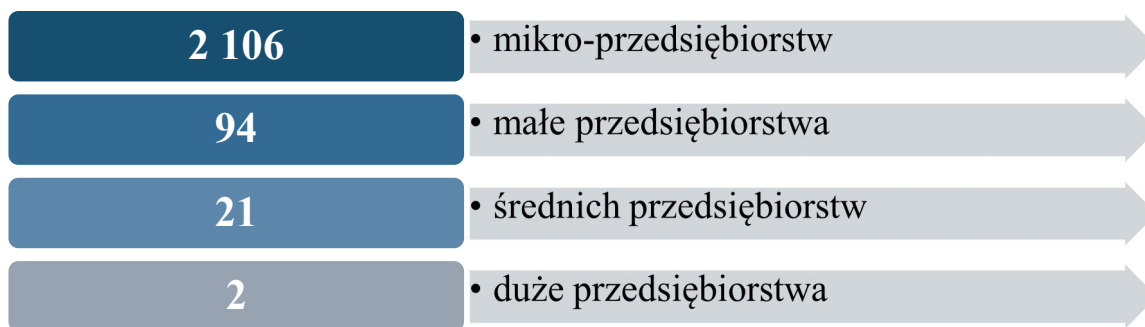
Tabela 6. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w Gminie Kłobuck (stan na koniec 2018 roku).

SEKCJA	LICZBA PROWADZONYCH DZIAŁALNOŚCI
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	490
Przetwórstwo przemysłowe	292
Budownictwo	212
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	172
Transport i gospodarka magazynowa	125
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	71
Pozostała działalność usługowa	70
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	66
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	50
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	45
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	44
Edukacja	37
Informacja i komunikacja	27
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	20
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	7
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	4
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3
Górnictwo i wydobywanie	1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Największa ilość podmiotów gospodarczych działających w Kłobucku według klas wielkości to mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – jest ich 2 106 (stan na koniec 2018 roku). Małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników jest w Gminie 94, średnich przedsiębiorstw zatrudniających 50-249 pracowników jest 21, natomiast dużych przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 250 pracowników jest 2.

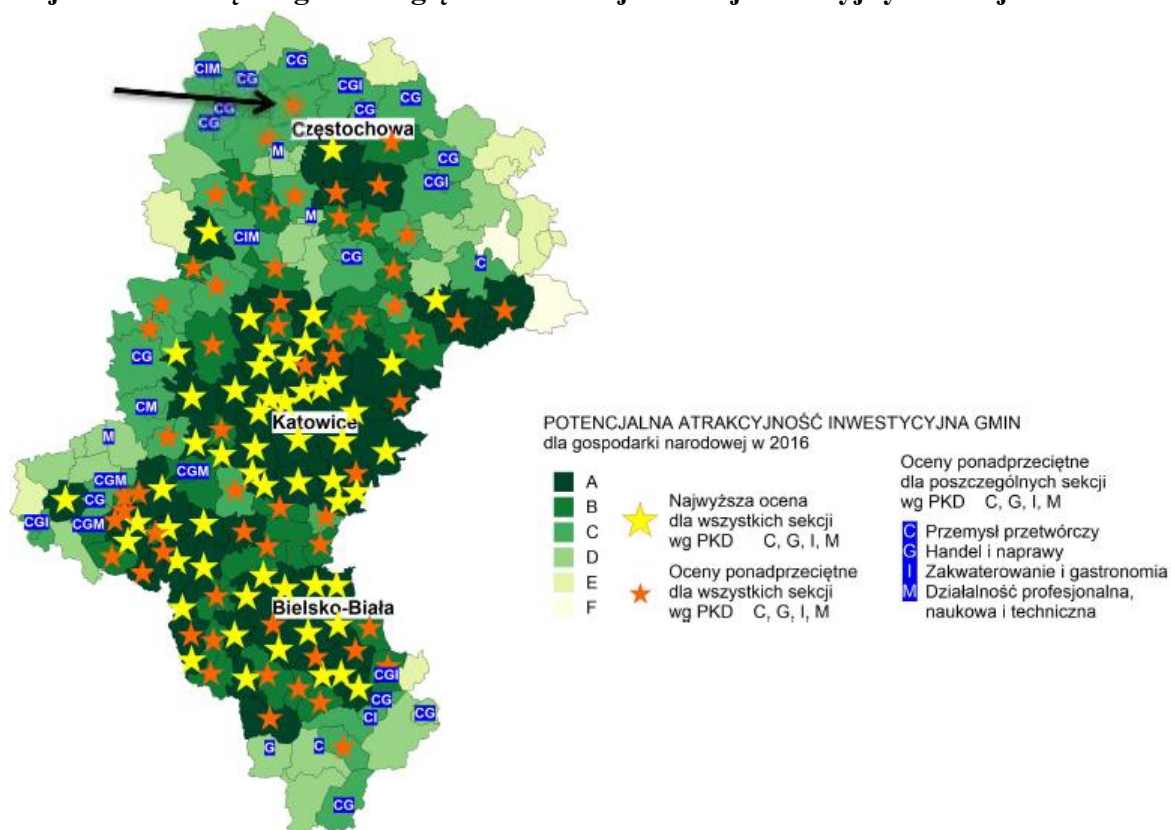
Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy Kłobuck według klas wielkości (stan na koniec 2018 roku).

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na ocenę atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru wpływa wiele czynników, które mają znaczenie dla efektywnego prowadzenia działalności gospodarczej. Wśród nich jako najważniejsze należy wymienić sytuację na rynku pracy oraz wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną. Zgodnie z raportem pn. „*Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017. Województwo Śląskie*” Gmina Kłobuck została zakwalifikowana jako ponadprzeciętna gmina we wszystkich analizowanych obszarach (gospodarki narodowej, przemysłu, handlu, usług turystycznych oraz usług profesjonalnych).

Rysunek 4. Zróznicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin województwa śląskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji.

Źródło: Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017. Województwo Śląskie

Budżet na rok 2020 został określony uchwałą Rady Miejskiej Nr 159/XVI/2019 w sprawie budżetu Gminy Kłobuck na rok 2020 z dnia 27 grudnia 2019 roku. Uchwała ustaliła dochody budżetowe na rok 2020 w wysokości 98 900 293 zł oraz wydatki budżetowe na rok 2020 w wysokości 98 558 798,25 zł⁶.

Dochodami Gminy są w szczególności:

- dochody własne;
- subwencja ogólna;
- dotacje celowe z budżetu państwa (w rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych).

Dochodami Gminy mogą być również:

- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

Wydatki Gminy przeznaczone są na realizację zadań określonych w przepisach, a w szczególności na:

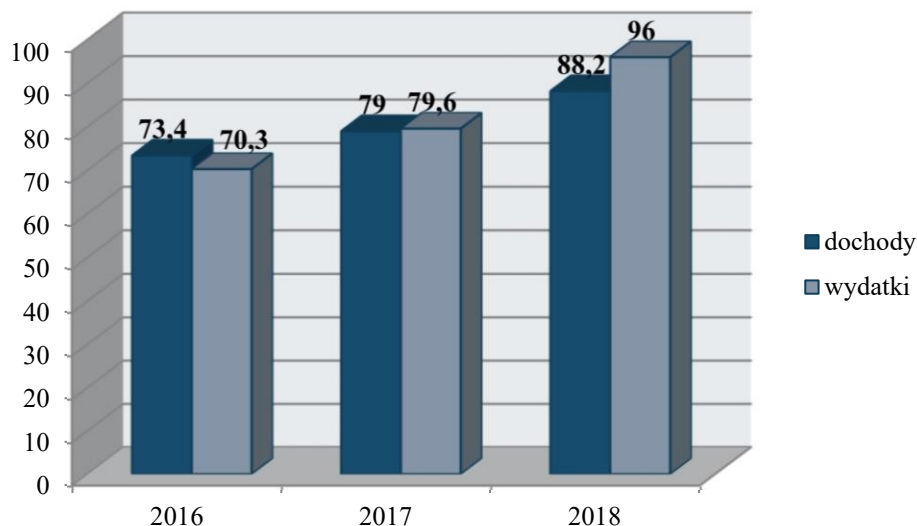
- zadania własne jednostek samorządu terytorialnego;
- zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone ustawami jednostkom samorządu terytorialnego;
- zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji w drodze umowy lub porozumienia;
- zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną odrębną uchwałą przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego;
- programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3.

Struktura dochodów i wydatków Gminy na przestrzeni lat 2016-2018 wykazuje tendencję wzrostową. Znaczny wzrost wydatków możemy zauważyć między rokiem 2017,

⁶ Uchwała Rady Miejskiej Nr 159/XVI/2019 w sprawie budżetu Gminy Kłobuck z dnia 27 grudnia 2019 roku.

a 2018 – wzrosły one aż o 16,4 mln. W porównaniu do roku 2017 dochody Gminy wzrosły o 9,2 mln. Porównując rok 2018 z rokiem 2016, można zauważyć wzrost liczby wydatków, który wyniósł 17,1% oraz wzrost dochodów o 10,4%. Dochód na jednego mieszkańca w 2018 roku wyniósł około 4,3 tys. złotych, a wydatki na jednego mieszkańca były wyższe i wynosiły około 4,7 tys. złotych.

Wykres 2. Dochody i wydatki Gminy Kłobuck ogółem w latach 2016-2018 (w milionach złotych).

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Strukturę wydatków budżetu Gminy ze względu na działy w latach 2016-2018 przedstawia poniższa tabela. Kolorem czerwonym została zaznaczona najmniejsza wartość w danym dziale na przestrzeni lat, a kolorem zielonym największa wartość. Wydatki na jednego mieszkańca wzrosły o 27,7% w stosunku do roku 2016. W 2018 roku największy udział stanowią wydatki na oświatę i wychowanie – 32,8% udziału całości wydatków budżetu. Znaczny odsetek wydatków przeznaczony został również na rodzinę – 18,5 miliona, co stanowi 19,3% ogółu wydatków z budżetu. Na poniższej tabeli można zauważyć, że najwyższy wzrost wydatków w 2018 roku przeznaczony był na transport i łączność – w stosunku do 2017 roku wydatki zwiększyły się o 6,0 milionów oraz pomoc społeczną, gdzie poniesione wydatki wzrosły o 3,8 miliona. W porównaniu do 2017 roku największy spadek wydatków można zaobserwować w dziale rolnictwo i łowiectwo – liczba wydatków zmniejszyła się o ponad 1,3 miliona złotych. Porównując rok 2018 z rokiem 2016, zauważyć można spadek liczby wydatków na pomoc społeczną, który wyniósł 159,7%.

Tabela 7. Struktura wydatków budżetu Gminy Kłobuck według działów w latach 2016-2018 (w złotych).

wyszczególnienie	2016	2017	2018
Ogółem (zł)	70,3 mln	79,6 mln	96,0 mln
Na jednego mieszkańca (zł)	3,4 tys.	3,9 tys.	4,7 tys.
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego [dział 921]	1,4 mln	1,6 mln	1,8 mln
gospodarka komunalna i ochrona środowiska [dział 900]	5,2 mln	4,8 mln	8,6 mln
rolnictwo i łowiectwo [dział 010]	242,3 tys.	1,7 mln	338,6 tys.
transport i łączność [dział 600]	5,2 mln	7,2 mln	13,2 mln
kultura fizyczna [dział 926]	2,1 mln	2,0 mln	2,0 mln
gospodarka mieszkaniowa [dział 700]	1,1 mln	1,2 mln	1,3 mln
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa [dział 751]	19,3 tys.	4,2 tys.	120,2 tys.
administracja publiczna [dział 750]	5,0 mln	6,2 mln	6,4 mln
oświata i wychowanie [dział 801]	28,7 mln	29,5 mln	31,5 mln
edukacyjna opieka wychowawcza [dział 854]	1,8 mln	1,3 mln	1,4 mln
pomoc społeczna [dział 852]	18,7 mln	4,7 mln	7,2 mln
rodzina [dział 855]	-	18,6 mln	18,5 mln
obrona narodowa [dział 752]	0,3 tys.	0,8 tys.	0,3 tys.
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa [dział 754]	193,9 tys.	230,4 tys.	697,1 tys.
ochrona zdrowia [dział 851]	369,4 tys.	399 tys.	339,4 tys.
obsługa długu publicznego [dział 757]	275,3 tys.	201,5 tys.	229,2 tys.
działalność usługowa [dział 710]	123,8 tys.	171,5 tys.	123,4 tys.
handel [dział 500]	0	12,3 tys.	2,3 mln

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Strukturę dochodów budżetu Gminy ze względu na działy w latach 2016-2018 przedstawia poniższa tabela. Kolorem czerwonym została zaznaczona najmniejsza wartość w danym dziale na przestrzeni lat, a kolorem zielonym największa wartość. Dochód na jednego mieszkańca wzrósł o 16,3% w stosunku do roku 2016. W 2018 roku największy udział stanowią dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem – 42,4% udziału całości dochodów budżetu. Na drugim miejscu pod tym względem znajduje się dział nr 855 tj. rodzina, który stanowi 21% ogółu dochodów. Na poniższej tabeli można zauważyć, że najwyższy wzrost dochodów w 2018 roku występuje w dziale nr 756 tj. dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem oraz w dziale nr 852 tj. pomoc społeczna – w stosunku do 2017 roku dochody zwiększyły się o 3,3 miliona. W porównaniu do 2017 roku

największy spadek dochodów można zaobserwować w dziale gospodarka komunalna i ochrona środowiska – liczba wydatków zmniejszyła się o 400 tysięcy złotych. Porównując rok 2018 z rokiem 2016, zauważyć można spadek liczby dochodów pomocy społecznej, który wyniósł 219,6%.

Tabela 8. Struktura dochodów budżetu Gminy Kłobuck według działów w latach 2016-2018 (w złotych).

wyszczególnienie	2016	2017	2018
Ogółem (zł)	73,4 mln	79,0 mln	88,2 mln
Na jednego mieszkańca (zł)	3,6 tys.	3,9 tys.	4,3 tys.
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego [dział 921]	44,8 tys.	45,7 tys.	45,7 tys.
gospodarka komunalna i ochrona środowiska [dział 900]	3,5 mln	2,9 mln	2,5 mln
rolnictwo i łowiectwo [dział 010]	220,3 tys.	410,7 tys.	942,4 tys.
transport i łączność [dział 600]	457,9 tys.	427,9 tys.	1,4 mln
gospodarka mieszkaniowa [dział 700]	1,5 mln	2,0 mln	1,8 mln
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa [dział 751]	19,3 tys.	4,2 tys.	120,2 tys.
administracja publiczna [dział 750]	290,2 tys.	215,8 tys.	216,5 tys.
oświata i wychowanie [dział 801]	2,3 mln	2,3 mln	2,6 mln
edukacyjna opieka wychowawcza [dział 854]	386,3 tys.	196,7 tys.	152,6 tys.
pomoc społeczna [dział 852]	16,3 mln	1,8 mln	5,1 mln
rodzina [dział 855]	-	18,2 mln	18,5 mln
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej [dział 853]	0	23,8 tys.	0
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa [dział 754]	2,0 tys.	1,5 tys.	202,0 tys.
ochrona zdrowia [dział 851]	0,2 tys.	2,0 tys.	0,19 tys.
różne rozliczenia [dział 758]	15,1 mln	15,3 mln	16,6 mln
handel [dział 500]	0	3,1 tys.	0
działalność usługowa [dział 710]	23,7 tys.	36,6 tys.	8,3 tys.
dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem [dział 756]	31,9 mln	34,1 mln	37,4 mln
obrona narodowa [dział 752]	0,3 tys.	0,8 tys.	0,3 tys.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

3.2. Rynek pracy

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku w roku 2018 w Kłobucku przedstawia się następująco:

- 64,1% mieszkańców jest w wieku produkcyjnym (13 103 osoby) – dla kobiet jest to między 15-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 15-64 rokiem życia;
- 13,8% jest w wieku przedprodukcyjnym (2 818 osób), czyli do 14 roku życia;

→ 22,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (4 528 osób).

Tabela 9. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym w latach 2016-2018

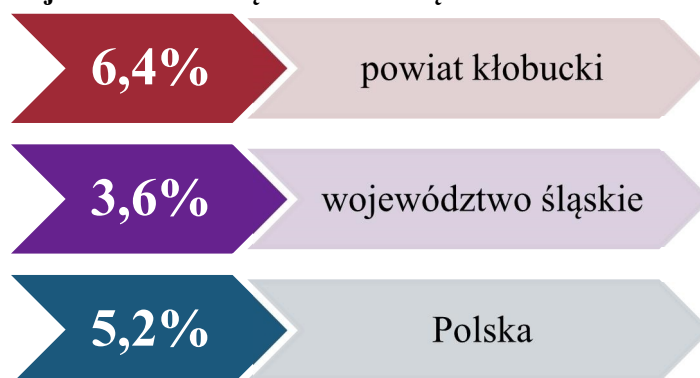
Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2017	2018
W wieku przedprodukcyjnym				
Ogółem	Osoba	2 857	2 837	2 818
Mężczyźni	Osoba	1 489	1 463	1 459
Kobiety	Osoba	1 368	1 374	1 359
W wieku produkcyjnym				
Ogółem	Osoba	13 379	13 268	13 103
Mężczyźni	Osoba	7 155	7 130	7 053
Kobiety	Osoba	6 224	6 138	6 050
W wieku poprodukcyjnym				
Ogółem	Osoba	4 283	4 393	4 528
Mężczyźni	Osoba	1 366	1 408	1 475
Kobiety	Osoba	2 917	2 985	3 053
Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem				
W wieku przedprodukcyjnym	%	13,9	13,8	13,8
W wieku produkcyjnym	%	65,2	64,7	64,1
W wieku poprodukcyjnym	%	20,9	21,5	22,1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli można zauważyć, że liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym systematycznie maleje, a liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wzrasta, co wynika z trendów demograficznych. Liczba ludności w wieku produkcyjnym w analizowanym okresie również uległa zmniejszeniu – w 2018 roku była niższa niż w 2016 roku o 2,1%. Powyższe dane świadczą o starzejącym się społeczeństwie w Kłobucku.

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji). Dane o bezrobociu na poziomie miast są szacowane w oparciu o stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatu oraz porównanie stosunku liczby bezrobotnych do ogółu ludności w wieku produkcyjnym w powiecie i mieście. Pod koniec grudnia 2019 roku stopa bezrobocia dla powiatu kłobuckiego wynosiła 6,4%, podczas gdy w województwie śląskim była ona równa 3,6%, a dla Polski wyniosła 5,2%.

Rysunek 5. Stopa bezrobocia pod koniec 2019 roku dla powiatu kłobuckiego, w porównaniu z województwem śląskim i Polską.

Źródło: <https://klobuck.praca.gov.pl/>

W porównaniu do 2016 roku stopa bezrobocia w powiecie zmniejszyła się o 2,7% - trend malejącej stopy bezrobocia zauważalny jest również na poziomie wojewódzkim i krajowym.

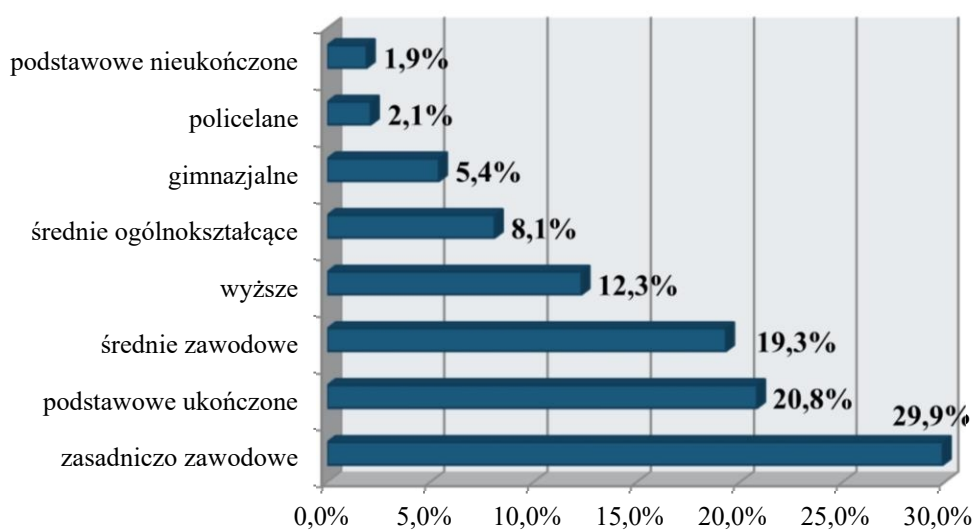
3.3. Wychowanie i edukacja

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku struktura wykształcenia mieszkańców Gminy Kłobuck przedstawia się następująco:

- 12,3% ludności posiada wykształcenie wyższe;
- 2,1% wykształcenie policealne;
- 8,1% średnie ogólnokształcące;
- 19,3% średnie zawodowe;
- 29,9% zasadnicze zawodowe;
- 5,4% gimnazjalne;
- 20,8% podstawowe ukończone;
- 1,9% zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

Warto podkreślić, iż dane te nie odzwierciedlają aktualnej sytuacji w Gminie. Trzeba założyć, że obecnie osób z wykształceniem wyższym jest więcej – tak jak ma to miejsce w całej Polsce.

Wykres 3. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Kłobuck.

Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011

4 431 mieszkańców Kłobucka jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 2 127 kobiet oraz 2 304 mężczyzn). 15,9% mieszkańców w wieku potencjalnej nauki zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (324 dziewczynki i 382 chłopcy). Na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształcą się 27,6% ludności (603 dziewczynki i 622 chłopcy). Wśród mieszkańców 13,1% zalicza się do przedziału 13-15 lat - (288 dziewczyn i 291 chłopaków). Na poziomie ponadgimnazjalnym (16-19 lat) kształcą się 18,5% mieszkańców (376 dziewczyn i 443 chłopaków). W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (20-24 lat) znajduje się 24,9% mieszkańców Kłobucka (536 kobiet i 566 mężczyzn)⁷. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku w podziale na płeć prezentuje poniższa tabela.

Tabela 10. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku w podziale na płeć.

Przedział wiekowy	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
3-6	706	324	382
7-12	1 225	603	622
13-15	579	288	291
16-19	819	376	443
20-24	1 102	536	566
RAZEM	4 431	2 127	2 304

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

⁷ <https://www.polskawliczbach.pl/>

Gmina Kłobuck jest organem prowadzącym dla 7 szkół podstawowych. Trzy szkoły zlokalizowane są na terenie miejskim, a cztery na terenie wiejskim:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Władysława Sebyły w Kłobucku,
- Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Adama Mickiewicza w Kłobucku,
- Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Jana Pawła II w Kłobucku,
- Szkoła Podstawowa w Białej,
- Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Libidzy,
- Zespół Szkół Podstawowych im. Gen. Józef Bema w Kamyku,
- Zespół Szkół Podstawowych im. Marii Konopnickiej w Łobodnie.

W roku szkolnym 2018/2019 do szkół podstawowych w Gminie uczęszczało łącznie 1 592 uczniów. Najwięcej uczniów chodziło do Szkoły Podstawowej Nr 3 im. Jana Pawła II – 372 osoby, a najmniej do Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Libidzy – 105 osób.

Liczba nauczycieli szkół podstawowych w roku szkolnym 2018/2019 wyniosła łącznie 238. Najwięcej z nich uczyło w Szkole Podstawowej nr 3 im. Jana Pawła II oraz w Szkole Podstawowej Nr 1 im. Władysława Sebyły – po 44 nauczycieli, a najmniej w Szkole Podstawowej w Białej – 28. Powyższe dane obrazuje tabela nr 11.

Tabela 11. Liczba uczniów w szkołach podstawowych w roku 2018.

Lp.	Jednostka organizacyjna	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli
1.	Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Władysława Sebyły w Kłobucku	369	44
2.	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Adama Mickiewicza w Kłobucku	305	43
3.	Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Jana Pawła II w Kłobucku	372	44
4.	Szkoła Podstawowa w Białej	113	28
5.	Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Libidzy	105	20
6.	Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Gen. Józef Bema w Kamyku	198	31
7.	Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Marii Konopnickiej w Łobodnie	130	28
SZKOŁY PODSTAWOWE RAZEM		1 592	238

Źródło: Raport o stanie Gminy Kłobuck za 2018 rok

Organizacja szkół w Gminie Kłobuck w 2018 roku:

1. Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Władysława Sebyły w Kłobucku:

- a) Do jednej klasy (oddziału) uczęszczało w 2018 r. średnio 19,42 osób.
- b) W szkole zatrudniono 44 nauczycieli, w tym: 1 nauczyciel stażysta, 4 nauczycieli kontraktowych, 2 nauczycieli mianowanych, 37 nauczycieli dyplomowanych.
- c) Na jednego nauczyciela przypadało średnio 8,38 uczniów.

2. Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Adama Mickiewicza w Kłobucku:

- a) Do jednej klasy (oddziału) uczęszczało w 2018 r. średnio 18 osób.
- b) W szkole zatrudniono 43 nauczycieli, w tym: 2 nauczycieli stażystów, 3 nauczycieli kontraktowych, 2 nauczycieli mianowanych, 36 nauczycieli dyplomowanych.
- c) Na jednego nauczyciela przypadało średnio 7,1 uczniów.

3. Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Jana Pawła II w Kłobucku:

- a) Do jednej klasy (oddziału) uczęszczało w 2018 r. średnio 20 osób.
- b) W szkole zatrudniono 44 nauczycieli, w tym: 3 nauczycieli kontraktowych, 3 nauczycieli mianowanych, 38 nauczycieli dyplomowanych.
- c) Na jednego nauczyciela przypadało średnio 9 uczniów.

4. Szkoła Podstawowa w Białej:

- a) Do jednej klasy (oddziału) uczęszczało w 2018 r. średnio 14,1 osób.
- b) W szkole zatrudniono 28 nauczycieli, w tym: 2 nauczycieli kontraktowych, 5 nauczycieli mianowanych, 21 nauczycieli dyplomowanych.
- c) Na jednego nauczyciela przypadało średnio 4,5 uczniów.

5. Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Libidzy:

- a) Do jednej klasy (oddziału) uczęszczało w 2018 r. średnio 12 osób.
- b) W szkole zatrudniono 20 nauczycieli, w tym: 3 nauczycieli kontraktowych, 3 nauczycieli mianowanych, 14 nauczycieli dyplomowanych.
- c) Na jednego nauczyciela przypadało średnio 5,95 uczniów.

6. Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Gen. Józef Bema w Kamyku:

- a) Do jednej klasy (oddziału) uczęszczało w 2018 r. średnio 16,5 osób.
- b) W szkole zatrudniono 31 nauczycieli, w tym: 1 nauczyciel stażysta, 4 nauczycieli kontraktowych, 7 nauczycieli mianowanych, 19 nauczycieli dyplomowanych.
- c) Na jednego nauczyciela przypadało średnio 6,6 uczniów.

7. Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Marii Konopnickiej w Łobodnie:

- a) Do jednej klasy (oddziału) uczęszczało w 2018 r. średnio 14 osób.

- b) W szkole zatrudniono 28 nauczycieli, w tym: 2 nauczycieli kontraktowych, 2 nauczycieli mianowanych, 24 nauczycieli dyplomowanych.
- c) Na jednego nauczyciela przypadało średnio 8 uczniów.

W 2018 roku Gmina Kłobuck prowadziła 6 przedszkoli, w tym na terenie miejskim – 4 z dwoma oddziałami integracyjnymi i 2 przedszkola na terenie wiejskim. Poza tym w dwóch szkołach podstawowych prowadzone były oddziały przedszkolne. Do gminnych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych uczęszczało w sumie 637 dzieci, w tym: 304 dziewczęta i 333 chłopców.

1. **Przedszkole Gminne Nr 1 w Kłobucku** – w 2018 roku do przedszkola uczęszczało 153 dzieci, w tym: 61 dziewcząt i 92 chłopców.
2. **Przedszkole Gminne Nr 2 w Kłobucku** – w 2018 roku do przedszkola uczęszczało 98 dzieci, w tym: 50 dziewcząt i 48 chłopców.
3. **Przedszkole Gminne Nr 4 w Kłobucku** – w 2018 roku do przedszkola uczęszczało 108 dzieci, w tym: 60 dziewcząt i 48 chłopców.
4. **Przedszkole Gminne Nr 5 w Kłobucku** – w 2018 roku do przedszkola uczęszczało 112 dzieci, w tym: 63 dziewczęta i 49 chłopców.
5. **Przedszkole Gminne w Kamyku** – w 2018 roku do przedszkola uczęszczało 85 dzieci, w tym: 39 dziewcząt i 46 chłopców.
6. **Przedszkole Gminne w Łobodnie** – w 2018 roku do przedszkola uczęszczało 40 dzieci, w tym: 16 dziewcząt i 24 chłopców.
7. **Oddział Przedszkolny w Białej** – w 2018 roku do przedszkola uczęszczało 19 dzieci, w tym: 6 dziewcząt i 13 chłopców.
8. **Oddział Przedszkolny w Libidzy** – w 2018 roku do przedszkola uczęszczało 22 dzieci, w tym: 9 dziewcząt i 13 chłopców.

W Gminie funkcjonował jeden żłobek mieszczący się przy ul. Baczyńskiego 2 w Kłobucku. Placówka ta obejmuje 12 miejsc. Opieką w żłobku na dzień 1 stycznia 2018 roku objętych było ogółem 12 dzieci, w tym 2 dzieci z terenu wiejskiego i 10 dzieci z terenu miejskiego.

Zgodnie z art. 39 ust. 3 ustawy Prawo oświatowe Gmina Kłobuck wywiązuje się z ustawowego obowiązku zapewnienia uczniom bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do szkół. Gmina posiada trzy autobusy szkolne, w tym dwóch kierowców do przewozu dzieci. Uczniowie dowożeni są do trzech szkół miejskich: Szkoły Podstawowej

Nr 1 im. Władysława Sebyły w Kłobucku, Szkoły, Podstawowej Nr 2 im. Adama Mickiewicza w Kłobucku, Szkoły Podstawowej Nr 3 im. Jana Pawła II w Kłobucku oraz dwóch szkół wiejskich: Szkoły Podstawowej w Zespole Szkolno-Przedszkolnym im. Gen. Józefa Bema w Kamyku oraz Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Libidzy.

W okresie I – VI 2018 roku 290 uczennic i uczniów, stanowiących 18,39% wszystkich uczennic i uczniów, dojeżdżało do szkoły za sprawą organizowanych przez gminę środków transportu, a z kolei w okresie IX – XII 2018 roku było to 297 uczennic i uczniów, stanowiących 17,72% wszystkich uczennic i uczniów.

Tabela 12. Liczba uczniów dowożonych do szkoły w 2018 roku.

Nazwa placówki	Liczba uczniów dowożonych do szkoły	
	I-VI 2018 rok	IX-XII 2018 rok
Szkoła Podstawowa Nr 1 w Kłobucku	14	14
Szkoła Podstawowa Nr 2 w Kłobucku	65	75
Szkoła Podstawowa Nr 3 w Kłobucku	39	39
Szkoła Podstawowa w Libidzy	79	81
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Kamyku	93	88

Źródło: Raport o stanie Gminy Kłobuck za 2018 rok

Gmina Kłobuck zapewnia także dowóz i opiekę w jego trakcie uczniom niepełnosprawnym. Gmina posiada dwa busy, w tym dwóch kierowców do przewozu dzieci. Uczniowie dowożeni są do siedmiu placówek oświatowych mieszczących się w Częstochowie tj.: VIII Liceum Ogólnokształcącego Samorządowego, Zespołu Szkół Specjalnych Nr 23, Zespołu Szkół Specjalnych Nr 45, Zespołu Szkół Zawodowych Specjalnych im. M. Grzegorzewskiej, Niepublicznego Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Fundacji Mozaika, Niepublicznego Terapeutycznego Punktu Przedszkolnego PINOKIO, Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. J. Długosza oraz jednej mieszczącej się w Łobodnie tj. Punktu Terapeutyczno-Przedszkolnego Miła i Przyjaciele. W 2018 roku ze zbiorowego dowozu korzystało 14 uczniów, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Liczba uczniów dowożonych do szkół specjalnych i punktów terapeutyczno-przedszkolnych w 2018 roku.

Nazwa placówki	Liczba uczniów dowożonych do szkół specjalnych i punktów terapeutyczno-przedszkolnych w 2018 roku
VIII Liceum Ogólnokształcące Samorządowe w Częstochowie	1
Zespół Szkół Specjalnych Nr 23 w Częstochowie	2
Zespół Szkół Specjalnych Nr 45 w Częstochowie	1

Punkt Terapeutyczno-Przedszkolny Miła i Przyjaciele w Łobodnie	1
Zespół Szkół Zawodowych Specjalnych im. M. Grzegorzewskiej w Częstochowie	3
Niepubliczny Zespół Szkolno-Przedszkolny Fundacji Mozaika w Częstochowie	3
Niepubliczny Terapeutyczny Punkt Przedszkolny PINOKIO w Częstochowie	2
Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. J. Długosza w Częstochowie	1

Źródło: Raport o stanie Gminy Kłobuck za 2018 rok

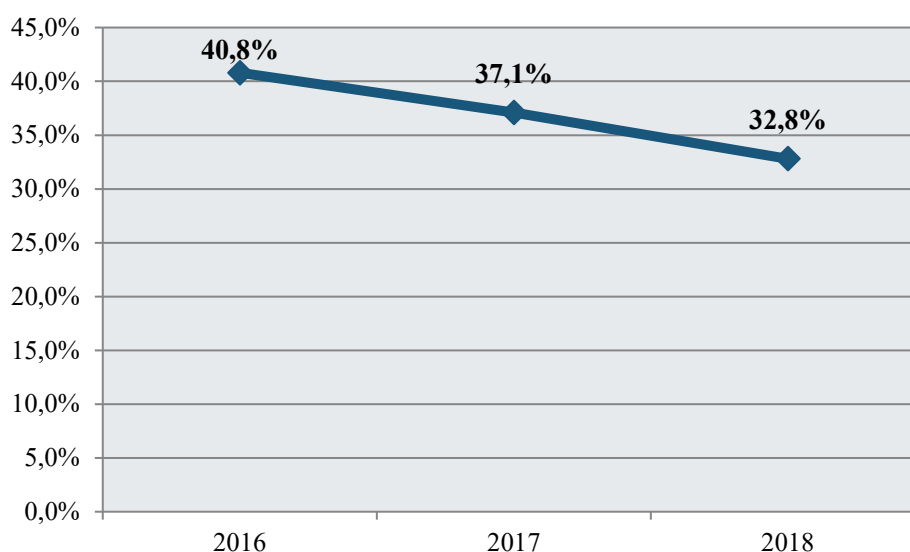
Finansowanie działań oświatowych odbywa się na podstawie przyznawanych subwencji. Subwencja oświatowa jest ustalana na finansowanie zadań oświatowych realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1327) z wyłączeniem zadań związanych z dowozem uczniów oraz zadań związanych z prowadzeniem przedszkoli ogólnodostępnych i oddziałów ogólnodostępnych w przedszkolach z oddziałami integracyjnymi oraz zadań związanych z prowadzeniem innych form wychowania przedszkolnego. Wielkość części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala corocznie ustawa budżetowa. Przepisy gwarantują minimalną wysokość tej kwoty. Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w wysokości łącznej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej, nie mniejszej niż przyjęta w ustawie budżetowej w roku bazowym, skorygowanej o kwotę innych wydatków z tytułu zmiany realizowanych zadań oświatowych. Kwota części oświatowej subwencji ogólnej jest rozdzielana pomiędzy poszczególne jednostki samorządu terytorialnego na podstawie algorytmu, określanego corocznie w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego⁸.

W 2016 roku wydatki na oświatę i wychowanie wyniosły 28 736 865 zł, w 2017 roku kształtowały się na poziomie 29 514 897 zł, natomiast w 2018 roku Gmina poniosła wydatki z tym związane w wysokości 31 512 834 zł.

⁸ <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>

Znaczny odsetek wydatków Gminy Kłobuck przeznaczony zostaje co roku na oświatę i wychowanie, a jednocześnie możemy zauważyć spadek udziału wydatków z budżetu Gminy na ten cel w porównaniu do lat poprzednich. Najmniejszy udział wydatków został odnotowany w 2018 roku – wynosił 32,8% ogółu wydatków, natomiast największy w 2016 roku – 40,8%. W porównaniu do roku 2016 nastąpił spadek udziału wydatków na powyższy cel o 8,0 pp.

Wykres 4. Udział wydatków z budżetu Gminy Kłobuck na oświatę i wychowanie w latach 2016-2018.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

4. Infrastruktura Gminy

W 2017 roku w Kłobucku oddano do użytku 41 mieszkań (na każdych 1000 mieszkańców przypada więc 2,00 nowych lokali), co oznacza, że oddano o 33 mieszkań mniej niż w roku poprzednim. Liczba nieruchomości oddanych do użytkowania w 2017 roku na 1000 mieszkańców jest znacznie mniejsza niż ma to miejsce w województwie śląskim i znacznie mniejsza niż w całej Polsce. Liczba mieszkań oddanych do użytku w 2017 roku na 1000 mieszkańców wynosi:

- 2,00 w Gminie Kłobuck;
- 2,69 w województwie śląskim;
- 4,64 w całej Polsce.

Z danych GUS wynika, że całkowite zasoby mieszkaniowe w Kłobucku to 6 775 nieruchomości. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania to 92,2 m², która jest wartością większą w porównaniu do całego województwa śląskiego, gdzie kształtuje się ona na poziomie 71,3 m². Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wynosi 30,6 m², podczas gdy w województwie śląskim ma ona wartość 27,9 m², a w Polsce wynosi 27,4 m². Średnia liczba izb w mieszkaniach to 4,38.

Tabela 14. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Kłobuck w latach 2016-2018.

	2016	2017	2018
Mieszkania	6 700	6 736	6 775
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	91,5	91,8	92,2
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w m²	29,9	30,2	30,6
Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,36	4,37	4,38

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Stopień wyposażenia budynków w instalacje techniczno-sanitarne w Gminie Kłobuck jest bardzo dobry, gdyż większość mieszkań posiada dostęp do podstawowych instalacji np. wodociągu, ustępu spłukiwanego, czy łazienki. Na 6 775 mieszkań w 2018 roku:

- 97,5% mieszkań przyłączonych było do wodociągu;
- 95,9% mieszkań wyposażonych było w ustęp spłukiwany;
- 93,7% mieszkań posiadało łazienkę;
- 86,8% mieszkań korzystało z centralnego ogrzewania.

Tabela 15. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w latach 2016-2018.

	Jednostka miary	2016	2017	2018
Wodociąg	Liczba	6 529	6 565	6 604
	%	97,4	97,5	97,5
Ustęp spłukiwany	Liczba	6 420	6 456	6 495
	%	95,8	95,8	95,9
Łazienka	Liczba	6 275	6 311	6 350
	%	93,6	93,7	93,7
Centralne ogrzewanie	Liczba	5 809	5 845	5 884
	%	86,7	86,8	86,8

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

5. Kultura, sport i rekreacja

Działalność kulturalna w Gminie realizowana jest w głównej mierze przez Bibliotekę Publiczną oraz Miejski Ośrodek Kultury. W 2018 roku w Miejskim Ośrodku Kultury zorganizowano wiele wydarzeń kulturowych, które zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 16. Wydarzenia na terenie Gminy Kłobuck w 2018 roku.

Lp.	WYDARZENIA	LICZBA OSÓB BIORĄCYCH UDZIAŁ
STYCZEŃ 2018		
IMPREZY WŁASNE W TYM:		
1.	„Opowieści wigilijne”	560
2.	II Kłobucki Orszak Trzech Króli	800
3.	Kolędowanie z Kapelą „Beskid”	150
4.	Koło historyków	12
5.	Kabaret Czwarta Fala	20
IMPREZY WSPÓLORGANIZOWANE W TYM:		
1.	XXVI Finał WOŚP	350
2.	X Powiatowy Przegląd Kolęd i Pastoralek KGW	310
3.	Maraton filmowy – 2 filmy	179
4.	Greenschool- kino językowe	380
5.	Wykład ATW	130
6.	Warsztaty historyczne A. Brzózki dla ATW	32
7.	Kolędowanie SOM	110
8.	Dzień Babci i Dziadka z PG nr 4 w Kłobucku	250
RAZEM		3 283
LUTY 2018		
IMPREZY WŁASNE W TYM:		
1.	II Gala Poetycka	70
2.	MOK Winter Camp Ferie 2018	77
3.	„Dziewczynka z zapałkami”	180
4.	Kuźnia kulturalna 2.0.	14
IMPREZY WSPÓLORGANIZOWANE W TYM:		
1.	Wykład ATW	60
2.	Warsztaty historyczne A. Brzózki dla ATW	12
3.	Greenschool – kino językowe	0
RAZEM		399
MARZEC 2018		
IMPREZY WŁASNE W TYM:		
1.	Spektakl teatralny pt.: „Ożenek”	300
2.	Koncert STOKROTKI z okazji Dnia Kobiet	300
3.	Koło historyków wykład A. Brzózki	14

4.	Cykl imprez plastycznych „Z Jajem”	50
5.	Turniej Tańca Towarzyskiego „O Wielkanocne Jajo”	150
6.	Zwiedzanie wystawy „Pisanki ze świata”	120

IMPREZY WSPÓLORGANIZOWANE W TYM:

1.	Dzień Kobiet Seniorów ATW	400
2.	Maraton filmowy x 2	547
3.	Greenschool – kino językowe	280
4.	Warsztaty historyczne ATW	12
5.	Joga	15

RAZEM 2 258

KWIECIEŃ 2018

IMPREZY WŁASNE W TYM:

1.	Koncert Instrumentalny „Mój ulubiony Przebój”	42
2.	Międzynarodowy Dzień Tańca	350
3.	Wernisaż wystawy Młodych Plastyków MOK	50
4.	Konkurs recytatorski (elim. gminne i powiatowe)	50
5.	III Spotkania Literackie z Alkiem Rogozińskim	35
6.	Koncert 10 lat ZPiT „Ziemia Kłobucka”	350
7.	Objazdowy Klub Dobrego Filmu : „Niemiłość”	5

IMPREZY WSPÓLORGANIZOWANE W TYM:

1.	Wykład ATW Kłobuck	54
2.	Maraton filmowy OKO	94
3.	Greenschool – kino językowe	58
4.	Warsztaty historyczne ATW	12
5.	Joga	15
6.	Projekcja filmu pt.: „Życie animowane”	140
7.	Gała UAPA 2018	310

RAZEM 1 551

MAJ 2018

IMPREZY WŁASNE W TYM:

1.	Koło historyków wykład A. Brzózki	10
2.	Konkurs fotograficzny wernisaż wystawy	15
3.	Minifestiwal dla przedszkolaków	150
4.	Planszogranie. Gralnia 1	7

IMPREZY WSPÓLORGANIZOWANE W TYM:

1.	Wykład ATW Kłobuck	86
2.	Finał Kampanii Żonkilowe Pola Nadziei	75
3.	Maraton filmowy	56
4.	Greenschool – kino językowe	300
5.	Wykłady historyczne ATW	12
6.	Joga	15

RAZEM 726

CZERWIEC 2018

IMPREZY WŁASNE W TYM:

1.	Dzień Dziecka Teatr Wręcz	250
2.	Spektakl teatralny pt.: „Mały książę”	300
3.	Plener Tatuażu	50
4.	Dzień Rodziny	130
5.	Dni Kłobucka	1 500

IMPREZY WSPÓLORGANIZOWANE W TYM:

1.	Wykład historyczny ATW	12
2.	Greenschool – kino językowe	62

RAZEM

2 304

LIPIEC 2018

IMPREZY WŁASNE W TYM:

1.	„Tęczowe Półkolonie”	82
2.	Akcja Lato w Mieście (zajęcia otwarte)	263

RAZEM

345

SIERPIEŃ 2018

IMPREZY WŁASNE W TYM:

1.	Wystawa 20 - lecia Kapeli „U Andrzeja”	20
2.	II Kłobucka Fest Biesiada (dwa dni)	200

RAZEM

220

WRZESIEŃ 2018

IMPREZY WŁASNE W TYM:

1.	Dni otwarte MOK	60
2.	Wynajem sali ZS nr2 Kłobuck	200
3.	Koncert muzyczny Aloszy Awdiejewa	350
4.	Blues Festiwal nad Okszą	250
5.	Narodowe Czytanie 2018 film „Przedwiośnie”	6
6.	Wynajem sali kiermasz Dana	75
7.	II Otwarty Plener Malarski „Mosty”+ wernisaż	25
8.	Kuźnia kulturalna 2.0 „Repujar...”	15
9.	XIX Festiwal Piosenki „Mój ulubiony przebój”	25
10.	II Kłobuckie Senioralia	120

IMPREZY WSPÓLORGANIZOWANE W TYM:

1.	Dni Długoszowskie (wernisaż, sesja)	100
2.	Maraton filmowy	1 028
3.	Złot Hufca ZHP Kłobuck	200
4.	Kłobuck w Faktach RMF FM	50

RAZEM

2 504

PAŹDZIERNIK 2018

IMPREZY WŁASNE W TYM:

1.	Kłobuckie Planszogranie - Gralnia 2	28
2.	”Cuda niewidy z dyni”	20

IMPREZY WSPÓŁORGANIZOWANE W TYM:		
1.	Maraton	1 572
2.	7- lecie Klubu sportowego Wojownik	380
3.	Wykład ATW	80
4.	Dni Długoszowskie na Bis - koncert zespołu Dżem	380
RAZEM		2 460
LISTOPAD 2018		
IMPREZY WŁASNE W TYM:		
1.	100 lat Niepodległa: „A to Polska właśnie”	320
2.	Bożonarodzeniowe warsztaty rękodzieła	15
3.	Nieodległa na Bis-koncert pieśni patriotycznych	290
4.	Zgroza w Kłobucku	60
5.	Wykład koło historyków	17
6.	Konkurs Plastyczny: Zwierzęta fantastycznie i realistycznie	27
7.	Konkurs Plastyczny na Kartkę Bożonarodzeniową	30
IMPREZY WSPÓŁORGANIZOWANE W TYM:		
1.	Maraton filmowy	281
2.	Maraton filmowy	142
3.	Kino językowe Greenschool	220
RAZEM		1 402
GRUDZIEŃ 2018		
IMPREZY WŁASNE W TYM:		
1.	Mikołajki w MOK-u	350
2.	Mikołajkowe otwarcie lodowiska	200
3.	III Mikołajkowy Turniej Szachowy	44
4.	Sylwester pod gwiazdami	250
5.	Objazdowy Klub Dobrego Filmu „Tully”	13
6.	Koło historyków	18
IMPREZY WSPÓŁORGANIZOWANE W TYM:		
1.	Wykład ATW	112
2.	„Reggae jak Malina”	280
3.	„Jasełkowa Łezka Humoreska”	300
4.	Wręczenie stypendiów	330
RAZEM		1 897

Źródło: Raport o stanie Gminy Kłobuck za 2018 rok

Wydarzenia te wiązały się z poniesieniem następujących kosztów:

Tabela 17. Poniesione koszty za zorganizowane wydarzenia w 2018 rok.

MIESIĄC	PONIESIONE KOSZTY (ZŁ)
styczeń	21 354,00
luty	19 156,00
marzec	13 500,00
kwiecień	14 850,00
maj	1 450,00
czerwiec	208 750,00
lipiec	16 000,00
sierpień	20 300,00
wrzesień	18 800,00
październik	7 500,00
listopad	12 000,00
grudzień	46 200,00

Źródło: Raport o stanie Gminy Kłobuck za 2018 rok

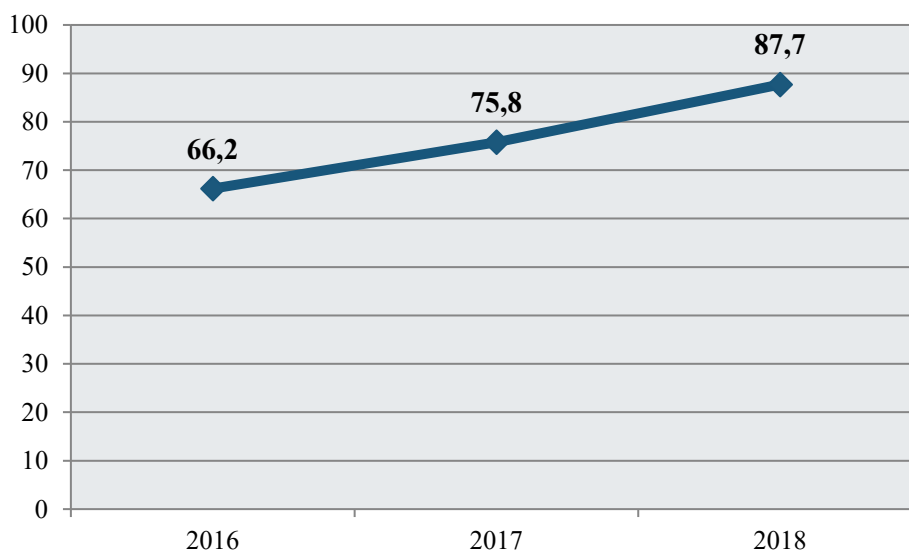
Miejski Ośrodek Kultury w Kłobucku oferował wiele stałych form pracy zarówno dla dzieci jak i dla dorosłych. W 2018 roku zorganizowano następujące zajęcia m. in. z klubami: Malucha, tańca towarzyskiego „Pionier”, Kłobuckim Klubem Pasjonatów Plastyki, fotograficznym „Pasjonaci”, z zespołami: Pieśni i Tańca „Ziemia Kłobucka”, „Zgrana Paka”, „Kłobuczanie”, „Łobodnianki” oraz Kapelą Podwórkową „U Andrzeja” z orkiestrami: Miejską Orkiestrą Dętą, Orkiestrą Kamyk czy Orkiestrą Białą. Prowadzono koła: plastyczne MOK, historyków, teatralne aMOK, krawieckie „Pani Igiełka” czy muzyczne. Organizowano również zajęcia z: jogi, brydża, zumby, szach, efektywnego nauczania. Prowadzono również: Małe Formy Baletowe, Formacje Taneczne MK Dance, Studio Piosenki Dziecięcej, Greenschool – kino językowe- które ćwiczy mowę, wykłady ATW, wykłady historyczne, Muzyczną Akademię Seniora, Młodzieżowe Studium Wokalne, naukę gry na instrumentach (gitara, pianino, keyboard, akordeon), grupę tańca orientalnego. Łącznie grupy te zrzeszały ponad 600 osób.

W Gminie w 2018 roku funkcjonowała jedna Biblioteka Publiczna – biblioteka główna oraz 3 filie biblioteczne: w Kamyku, Łobodnie oraz Zagórz. Księgozbiór na dzień 1 stycznia 2018 roku wynosił 63 990 woluminów, zaś na koniec roku – 65 464 woluminów. W przeliczeniu na 1 mieszkańca łączna liczba woluminów wynosiła 3,13 na dzień 1 stycznia 2018 roku oraz 3,23 na dzień 31 grudnia 2018 roku. Na koniec 2018 roku zarejestrowanych było 2 996 czytelników. W ciągu roku z usług poszczególnych bibliotek skorzystało 21 608 czytelników, którzy wypożyczyli łącznie 50 804 woluminów.

W 2018 roku biblioteki gminne zorganizowały następujące wydarzenia: spotkania autorskie, prelekcje, warsztaty, wystawy, spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki, „Narodowe Czytanie 2018”, „Ogólnopolski Tydzień Bibliotek 2018”, „Ogólnopolskie Czytanie *Jeżycjady*”, „Ogólnopolski Rajd Rowerowy *Odjazdowy Bibliotekarz*”, „Tydzień Głośnego Czytania”, lekcje biblioteczne dla szkół i przedszkoli, itp. mające na celu promocję czytelnictwa. W wydarzeniach tych wzięło udział 2 375 mieszkańców.

Na poniższym wykresie przedstawiono wydatki Gminy Kłobuck w ramach *Działu Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego* w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2016-2018. Wydatki na kulturę w Gminie na przestrzeni analizowanych lat uległy wzrostowi i w 2018 roku wyniosły 87,70 zł na osobę – czyli zwiększyły się o 24,5% w porównaniu do roku 2016.

Wykres 5. Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy Kłobuck w latach 2016-2018 (w złotych).

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kłobucku jest jednostką organizacyjną Gminy Kłobuck zajmującą się krzewieniem kultury fizycznej, sportu i rekreacji wśród mieszkańców Gminy Kłobuck, mający również za zadanie utrzymanie obiektów sportowych. Mieniem Ośrodka jest mieniem komunalnym, którym ośrodek administruje oraz zapewnia jego prawidłową eksploatację. W skład Ośrodka Sportu i Rekreacji w Kłobucku wchodzi następujące obiekty:

- **Stadion sportowy OSiR o powierzchni 9 hektarów** – w którego skład wchodzi:
- dwa naturalne boiska piłkarskie, boisko treningowe oświetlone,
 - skatepark,
 - hala sportowa,

- d) budynek klubowy Znicza Kłobuck,
- e) dwa oświetlone boiska do siatkówki plażowej,
- f) 3 korty tenisowe,
- g) kompleks boisk sportowych ORLIK,
- h) nowo powstały plac zabaw,
- i) nowoczesny budynek Kłobuckiego Centrum Usług Społecznych.

→ **Pływalnia kryta w Kłobucku,**

→ **Budynek LKS Oksza Łobodno** – w skład którego wchodzi:

- a) plac gier i zabaw dla dzieci,
- b) 2 boiska do piłki nożnej z trybuną.

→ **Budynek LKS Błękitni Libidza** – w skład którego wchodzi:

- a) boisko do piłki nożnej.

W 2018 roku Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kłobucku zorganizował wiele imprez sportowych, zarówno dla dzieci i młodzieży, dorosłych mieszkańców, jak i seniorów. Wspomniane imprezy zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 18. Imprezy sportowe w 2018 roku n terenie Gminy Kłobuck.

Nazwa imprezy	data	współorganizator
Mistrzostwa Powiatu Kłobuckiego SZS w koszykówce dziewcząt szkół średnich	06.01.2018	Powiatowy SZS w Kłobucku
Mistrzostwa Powiatu Kłobuckiego SZS w piłce siatkowej chłopców szkół średnich	18.01.2018	Powiatowy SZS w Kłobucku
Ferie na sportowo; zajęcia dla dzieci i młodzieży z koszykówki, siatkówki, tenisa stołowego, gier i zabaw	23.01. 2018 – 05.02.2018	-
Feryjny turniej tenisa stołowego	03.02.2018	PZ LZS w Kłobucku
Mistrzostwa Gminy Szkolnego Związku Sportowego w tenisie stołowym szkół podstawowych	22.02.2018	Gminny SZS w Kłobucku
Mistrzostwa Powiatu Kłobuckiego SZS szkół podstawowych w tenisie stołowym	28.02.2018	Powiatowy SZS w Kłobucku
Powiatowe Mistrzostwa Zrzeszenia LZS w piłce nożnej juniorów	21.04.2018	PZ LZS w Kłobucku
Powiatowe Mistrzostwa SZS w piłce nożnej junierek na orliku	24.04.2018	Powiatowy SZS w Kłobucku
Czwórbój lekkoatletyczny Szkolnego Związku Sportowego Mistrzostwa gminy	25.04.2018	Gminny SZS w Kłobucku
Czwórbój lekkoatletyczny Szkolnego Związku Sportowego Mistrzostwa powiatu	09.05.2018	Powiatowy SZS w Kłobucku
Turniej tenisa stołowego dzieci i młodzieży	02.06.2018	PZ LZS w Kłobucku

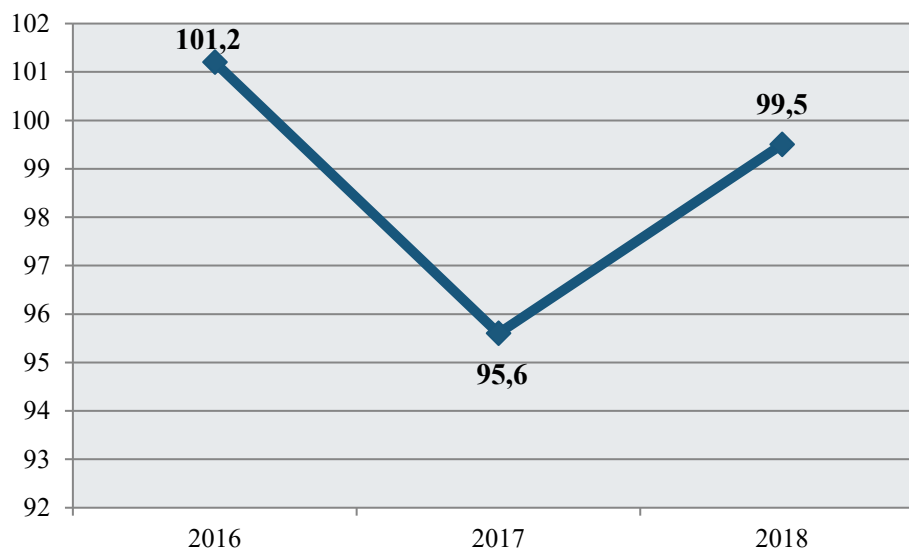
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY KŁOBUCK NA LATA
2021-2027

z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka		
Nocny turniej siatkówki plażowej seniorów	13.07.2018	PZ LZS w Kłobucku
Nocny turniej siatkówki plażowej mikstów	14.07.2018	PZ LZS w Kłobucku
Wakacyjny turniej tenisa stołowego	16.07.2018	PZ LZS w Kłobucku
Wakacje na sportowo; zajęcia dla dzieci i młodzieży z koszykówki, siatkówki, tenisa stołowego, gier i zabaw	lipiec sierpień	-
Wakacyjny turniej tenisa stołowego – pożegnanie lata	26.08.2018	PZ LZS w Kłobucku
Sztafetowe Biegi Przelajowe szkół – finał gminny	23.09.2018	Gminny SZS w Kłobucku
Sztafetowe Biegi Przelajowe szkół – finał powiatowy	28.09.2018	PSZS w Kłobucku
Powiatowe Mistrzostwa SZS w tenisie stołowym szkół średnich	02.10.2018	PSZS w Kłobucku
Regionalny Turniej Tenisa Stołowego Atol	21.10.2018	KSRA Atol w Kłobucku
Powiatowe Mistrzostwa Zrzeszenia LZS w tenisie stołowym	23-24.11.2018	PZ LZS w Kłobucku
Mikołajkowe Grand - Prix Kłobucka w tenisie stołowym szkół podstawowych: skrzatów, żaków i młodzików	18.12.2018	GKRPA i Urząd Miejski w Kłobucku
Mikołajkowe Grand - Prix Kłobucka w tenisie stołowym szkół średnich i gimnazjów	19.12.2018	GKRPA i Urząd Miejski w Kłobucku
Świąteczne Zawody Pływackie	22.12.2018	KPP Delfin Kłobuck

Źródło: Raport o stanie Gminy Kłobuck za 2018 rok

Na poniższym wykresie przedstawiono wydatki Gminy Kłobuck w ramach *Działu Kultura fizyczna* w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2016-2018. Wydatki na kulturę fizyczną są wyższe niż te na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego. Na przestrzeni analizowanych lat ulegały one wahaniom – najwięcej wyniosły w 2016 roku, a najmniej w 2017 roku. Wydatki na jednego mieszkańca w 2018 roku wyniosły 99,50 zł na osobę – w porównaniu z rokiem 2016 zwiększyły się o 1,7%.

Wykres 6. Wydatki na kulturę fizyczną w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy Kłobuck w latach 2016-2018 (w złotych).

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

6. Opieka zdrowotna

Usługi medyczne w zakresie podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej zapewniają publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej. Na terenie Gminy funkcjonuje szpital rejonowy, który zapewnia opiekę w zakresie chorób wewnętrznych, pediatrii oraz ambulatoryjnej. Ponadto specjalistyczną opiekę ambulatoryjną (poradnie) oraz szpitalną mieszkańcy gminy Kłobuck mogą uzyskać w pobliskiej Częstochowie.

W 2018 roku na terenie Gminy Kłobuck funkcjonowało 14 przychodni – ich liczba jest niezmienna od 2016 roku. Liczba osób przypadająca na jedną przychodnię to 1 461 osób. W ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2018 roku udzielono łącznie 143 703 porady – ich liczba w porównaniu do 2016 roku zmniejszyła się o 2,9%. W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej w 2018 roku udzielono 68 919 porad – liczba ta w porównaniu do 2016 roku zmniejszyła się o 8%. Na terenie Gminy znajduje się 13 aptek ogólnodostępnych – liczba osób na jedną aptekę to 1 573 osoby. Powyższe dane obrazuje tabela nr 19.

Tabela 19. Ochrona zdrowia na terenie Gminy Kłobuck w latach 2016-2018.

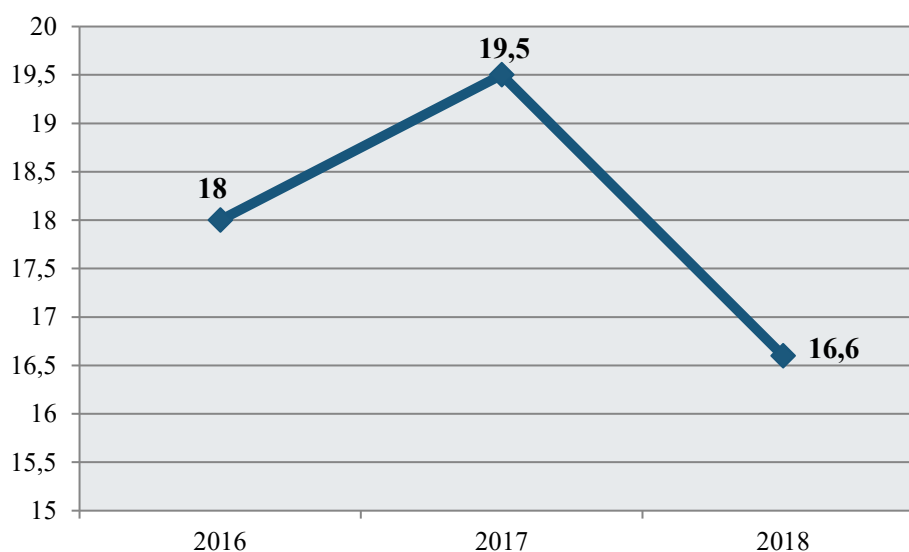
Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Liczba porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	147 813	145 598	143 703
Liczba porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej	74 452	71 518	68 913
Liczba przychodni	14	14	14
Liczba osób przypadających na 1 przychodnię	1 466	1 464	1 461

Liczba aptek ogólnodostępnych	13	13	13
Liczba osób przypadających na 1 aptekę ogólnodostępną	1 578	1 577	1 573

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Na poniższym wykresie przedstawiono wydatki Gminy Kłobuck w ramach *Działu ochrona zdrowia* w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2016-2018. Wydatki na ochronę zdrowia na przestrzeni lat 2016-2018 ulegały wahaniom – najwięcej wynosiły w 2017 roku – 19,50 zł, a najmniej w 2018 roku – 16,60 zł.

Wykres 7. Wydatki na ochronę zdrowia w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy Kłobuck w latach 2016-2018 (w złotych).

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

7. Potencjał do rozwiązywania problemów społecznych

7.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej (rządowej i samorządowej) oraz których działalność nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku. Do roli organizacji pozarządowych można zaliczyć: budowę kapitału społecznego przez tworzenie sieci powiązań międzyludzkich, mobilizacja grup społecznych i jednostek do większej aktywności „obywatelskiej, politycznej, kulturalnej, artystycznej czy religijnej”⁹. Oprócz wspomnianych, ważną rolę omawianych instytucji jest dostawa usług, nieopłacalnych z punktu widzenia sektora prywatnego oraz takich, których nie jest w stanie, z racji braku odpowiednich narzędzi, dostarczyć państwo. Zadaniem takich grup

⁹ J. Oniszczyk, *Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy*, s. 269.

jest między innymi zapewnienie dóbr i usług w dążeniu do poprawy warunków ekologicznych, opieki zdrowotnej, przeciwdziałanie łamaniu praw człowieka, a także walka z głodem¹⁰.

Na terenie Kłobucka funkcjonują stowarzyszenia i organizacje pozarządowe, które działają na rzecz społeczności, z którymi Gmina współpracuje. W roku 2018 (dane z rejestru prowadzonego przez Starostwo Powiatowe w Kłobucku) funkcjonowało w Gminie 75 organizacji pozarządowych, w tym: 2 fundacje, 48 stowarzyszeń, 20 klubów sportowych i stowarzyszeń kultury fizycznej oraz 5 kół gospodyń wiejskich.

Roczny program współpracy Gminy Kłobuck z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność w sferze pożytku publicznego na rok 2020 przyjęty został przez Radę Miejską dnia 3 grudnia 2019 roku. Głównym celem Programu jest budowanie i wzmacnianie partnerstwa pomiędzy samorządem, a organizacjami pozarządowymi. Celami szczegółowymi są:

- poprawa jakości i efektywności świadczenia usług publicznych,
- wzmacnianie potencjału i możliwości organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego,
- racjonalne korzystanie z publicznych środków finansowych, kierowanych do sektora pozarządowego.

7.2. Pomoc społeczna

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Kłobuck jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłobucku. Statut GOPS został uchwalony dnia 18 września 2018 roku przez Radę Miejską w Kłobucku Uchwałą Nr 472/XLV/2018. Ośrodek realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb gminy, bądź z rządowych programów pomocowych na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych, a w szczególności:

- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 713);

¹⁰ M. Yaziji, J. Doh, *Organizacje pozarządowe a korporacje*, s. 15.

- ustawy Rady Ministrów z dnia 19 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r., poz. 1007);
- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, (Dz. U. z 2020 r., poz. 111 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 909 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 218);
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 921);
- ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 685);
- ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1398 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1327);
- ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tj. Dz.U. z 2020 r., poz. 1349);
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.).

W 2018 roku na pomoc społeczną poniesiono wydatki na łączną kwotę 7 186 512 zł – a więc o 35,1% więcej niż w roku 2017 i o 159,7% mniej niż w roku 2016. W 2017 roku kwota wydatków kształtowała się na poziomie 4 663 405 zł, natomiast w 2016 roku poniesiono koszty z tym związane na łączną kwotę 18 661 652 zł.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kłobucku w 2019 roku zatrudnionych było 50 pracowników w ramach 45,68 etatu, w tym:

- w ramach projektu „Nowa jakość GOPS w Kłobucku” – 3 pracowników na 2,5 etatu,
- w ramach projektu „Kłobuckie Centrum Usług Społecznych” – 4 pracowników na 2,38 etatu,
- w ramach projektu „Anioł Stróż dla Seniora” – 5 pracowników na 2,5 etatu,
- urlop bezpłatny – 1 pracownik na cały etat.

Strukturę zatrudnienia w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Struktura zatrudnienia w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kłobucku w 2019 roku.

Dyrektor	Wydział Pomocy Społecznej	Wydział Finansowy	Wydział Świadczeń Rodzinnych	Wydatki Dodatków Mieszkaniowych	Opiekun w ośrodku pomocy społecznej	Pozostali pracownicy
2 etaty	13,5 etatu	3 etaty	8,3 etatu	1 etat	9 etatów	5,5 etatu

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłobucku za 2019 rok

Działania realizowane w ramach Strategii są związane ściśle z realizowaną polityką społeczną na rzecz mieszkańców Kłobucka. Szczególnie uwzględniają one osoby znajdujące się w sytuacji kryzysowej, jak i zagrożone ogólnie pojętym wykluczeniem społecznym. W tym wypadku niezwykle istotna jest analiza danych statystycznych opracowywanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Systematycznie zbierane informacje pozwalają na zaobserwowanie zmian ilościowych oraz pewnych tendencji w strukturze wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz sytuacji na lokalnym rynku pracy.

W Kłobucku ze świadczeń pomocy społecznej w 2019 roku skorzystały 264 rodziny, których łączna liczba osób to 459. Liczba ta w stosunku do 2018 roku zmniejszyła się o 43 rodziny, a w stosunku do roku 2017 zmniejszyła się o 179 rodzin. Ponad połowę osób korzystających ze świadczeń pomocy w 2018 roku (53,4%) stanowiły osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej – 164 osoby. Liczba osób pobierająca długotrwale świadczenia pomocy społecznej w stosunku do roku 2017 zmniejszyła się o 55 osób. Spośród wszystkich osób, którym przyznano świadczenia 48,2% stanowiły kobiety (148 osób), a 51,8% mężczyźni (159 osób). Powyższe dane obrazuje tabela nr 21.

Tabela 21. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w latach 2016-2018.

Lp.	Wyszczególnienie	2016	2017	2018
1.	Osoby i rodziny, którym udzielono wsparcia	640	487	438
2.	Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie, w tym wiersze 3-6:	690	443	307
3.	Osoby długotrwale korzystające	369	219	164
4.	Liczba rodzin	553	399	294
5.	Liczba osób w rodzinach	1 155	754	582
6.	Kobiety	373	232	148
7.	Mężczyźni	317	211	159

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 rok

W przypadku długotrwale korzystających z pomocy społecznej liczba ta osiągnęła poziom 164 osób. Jednocześnie dostrzegalny jest nieco większy udział mężczyzn długotrwale pobierających świadczenie w latach 2017-2018. W roku 2018 stanowili oni 50,6% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane. W roku 2018 liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej w porównaniu do 2016 roku spadła o 125%.

Tabela 22. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2016-2018 w podziale na płeć.

	2016	2017	2018
Kobiety	191	103	81
Mężczyźni	178	116	83
Ogółem	369	219	164

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 rok

Z pomocy społecznej w postaci świadczeń pieniężnych w 2018 roku skorzystało 299 osób, natomiast w postaci świadczeń niepieniężnych 18 osób. Spośród korzystających z pomocy społecznej, zauważyć można spadek liczby osób i rodzin zarówno w przypadku świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych. Warto zaznaczyć, że spadek liczby osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych zachodzi w szybszym tempie. W roku 2018 liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych w porównaniu do 2016 roku spadła o 47,8%, natomiast w porównaniu do 2017 roku o 28,4%. W przypadku świadczeń niepieniężnych zauważalny jest wyższy spadek – w porównaniu do 2016 roku ich liczba zmniejszyła się aż o 323 osoby, a w stosunku do 2017 roku o 43 osoby.

Tabela 23. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przyznanych z pomocy społecznej w Kłobucku w latach 2016-2018.

Rodzaj świadczenia	2016		2017		2018	
	osoby	rodziny	osoby	rodziny	osoby	rodziny
Świadczenia pieniężne	442	442	384	368	299	288
Świadczenia niepieniężne	341	195	61	54	18	17

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017, 2018 rok

Tak jak systematycznie maleje liczba osób i rodzin korzystających z różnych form wsparcia z pomocy społecznej, tak również zmniejsza się wartość udzielanych świadczeń pieniężnych. Na przestrzeni ostatnich 3 lat wartość udzielonych świadczeń pieniężnych zmniejszyła się o 284 593 zł.

Tabela 24. Kwota wypłaconych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w latach 2016-2018 (w złotych).

Rok	Kwota świadczeń
2016	1 456 487
2017	1 404 837
2018	1 171 894

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej obowiązującą od 12 marca 2004 r., Ośrodek udziela i świadczy pomoc osobom i rodzinom zgodnie z art. 7, w szczególności z powodu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- alkoholizmu i narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W 2019 roku w Gminie Kłobuck najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej były kolejno: ubóstwo (207 rodzin, 348 osób w rodzinach), bezrobocie (141 rodzin, 277 osób w rodzinach), niepełnosprawność (125 rodzin, 203 osoby w rodzinach) oraz długotrwała lub ciężka choroba (113 rodzin, 181 osób w rodzinach).

Na przestrzeni lat 2016-2019 spadła liczba rodzin, których powodem udzielania świadczeń było ubóstwo – w porównaniu do 2016 roku ich liczba zmalała aż

o 136 rodzin. Podobną tendencję zauważyć można w przypadku bezrobocia, kiedy to w 2016 roku z tego powodu pomoc otrzymało 270 rodzin, a w 2019 roku 141 rodzin. Na przestrzeni analizowanych lat wzrost udzielanych świadczeń nastąpił w przypadku alkoholizmu – w 2016 roku udzielono pomocy z tego powodu 27 rodzinom – w latach następnych liczba ta malała, po czym w 2018 roku osiągnęła poziom 22, a w roku 2019 zwiększyła się prawie dwukrotnie.

Tabela 25. Powody udzielania świadczeń (liczba rodzin) w latach 2016-2019.

Lp.	powód udzielenia świadczeń	2016	2017	2018	2019
1.	ubóstwo	343	278	225	207
2.	bezdomność	25	18	14	20
3.	potrzeba ochrony macierzyństwa - w tym:	21	14	22	22
	wielodzietność	2	8	1	4
4.	bezrobocie	270	204	170	141
5.	niepełnosprawność	198	166	138	125
6.	długotrwała lub ciężka choroba	183	107	133	113
7.	bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – w tym:	67	20	26	24
	rodziny niepełne	41	18	26	21
	rodziny wielodzietne	26	1	1	1
8.	przemoc w rodzinie	1	0	1	0
9.	alkoholizm	27	5	22	42
10.	narkomania	1	1	0	1
11.	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	4	4	9

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2016, 2017, 2018 rok, Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłobucku za 2019 rok

W 2018 roku przeprowadzono wywiady środowiskowe z 360 osobami. Liczba osób, z którymi przeprowadzono takie wywiady w porównaniu do 2016 zmalała o 91,7%, natomiast w stosunku do 2017 roku zmalała o 16,9%.

Tabela 26. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe.

	2016	2017	2018
Liczba osób ogółem	690	421	360
Liczba rodzin	690	421	360
Liczba osób w rodzinach	1 155	754	677

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 rok

W zakresie pomocy mieszkańcom oraz rozwiązywania występujących na terenie Gminy problemów społecznych funkcjonuje również:

→ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kłobucku;

- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Kłobucku;
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kłobucku;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłobucku;
- Punkt Interwencji Kryzysowej;
- Punkt Konsultacyjny ds. Narkomanii (obejmuje m.in. alkoholizm, narkomanię, przemoc w rodzinie oraz inne uzależnienia np. gry komputerowe i hazard, jak również te o charakterze pejoratywnym).

III. KIERUNKI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Na podstawie obowiązujących lub opracowywanych programów oraz w wyniku prac zespołów roboczych ds. opracowania Strategii, w odniesieniu do każdej z dziedzin planowania strategicznego przeprowadzono analizy diagnostyczne, w skład których wchodzi:

- charakterystyka dziedziny, skali problemu i działań interwencyjnych (rozdział Podstawowe informacje o dziedzinie, skali problemu i działań interwencyjnych);
- analiza SWOT¹¹;
- charakterystyka głównych obszarów problemowych (rozdział Obszary problemowe);
- wskazanie najważniejszych obszarów powiązań (rozdział Korelacje).

Podkreślenia wymaga ostatni wymieniony element analizy diagnostycznej – wskazuje on na komplementarność dziedzin planowania strategicznego, zarówno w zakresie podmiotowym jak i funkcjonalnym. W tym celu określone zostały korelacje, powiązania między dziedzinowe z uwzględnieniem obszarów funkcjonowania Gminy nie objętych zakresem Strategii (np. mieszkalnictwo, edukacja) oraz działalności instytucji nie prowadzonych przez Gminę Kłobuck.

W oparciu o wnioski wynikające z diagnoz, sformułowano dla każdej z dziedzin cele operacyjne. Dla każdego z celów operacyjnych zaprezentowana została planowana strategia realizacji celu zawierająca charakterystykę planowanych do realizacji działań. Określone zostały podmioty odpowiedzialne, podmioty współpracujące, źródła finansowania, ramy finansowe oraz wytyczne dla monitorowania realizacji celów.

Cel strategiczny:

Sprawny, odpowiedni do potrzeb, system rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Kłobuck.

POPRZEZ

podejmowanie interwencji w odpowiedzi na problemy mieszkańców w Gminie.

TAK, ABY

interwencja uwzględniała charakter i skalę problemów oraz optymalizowała wykorzystywanie dostępnych zasobów.

1. Dziedziny planowania strategicznego

¹¹ Analiza SWOT wskazuje czynniki mające wpływ na możliwości interwencji, w podziale na mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia. Mocne i słabe strony to czynniki wewnętrzne (GMK), takie na które mamy wpływ i takie które odnoszą się do teraźniejszości; szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne (województwo, kraj, Europa), takie na które mamy niewielki wpływ i takie które mogą odnosić się do przyszłości.

1.1. Wspieranie rodziny

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Wszystkie jednostki pomocowe działające na terenie miasta w określony sposób zajmują się wspieraniem rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania, a ich integralne, holistyczne oddziaływania pozwalają uzyskać zamierzone efekty i wprowadzić istotne zmiany w zakresie funkcjonowania instytucji rodziny. Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny stanowi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłobucku, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

W poniższej tabeli zaprezentowana została liczba świadczeń rodzinnych na przestrzeni lat 2016-2019. W 2019 roku przyznano 11 611 zasiłków rodzinnych (o 1 469 mniej niż w 2018 roku), 4 039 dodatków do zasiłków rodzinnych (o 174 mniej niż w 2018 roku), 4 316 zasiłków pielęgnacyjnych (o 242 więcej niż w 2018 roku), 1 100 świadczeń pielęgnacyjnych (o 208 więcej niż w 2018 roku), 122 specjalne zasiłki opiekuńcze (o 57 mniej niż w 2018 roku), 136 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka

(o 6 mniej niż w 2018 roku) oraz 391 świadczeń rodzicielskich (o 57 mniej niż w 2018 roku). Dostrzegalna jest tendencja wzrostowa jeśli chodzi o łączną kwotę wypłaconych świadczeń, która to w 2019 roku wyniosła 5 126 692 zł – czyli o 6,1% więcej niż w 2018 roku, o 5,9% więcej niż w 2017 roku oraz o 11,3% więcej niż w 2016 roku.

Tabela 27. Liczba przyznanych świadczeń rodzinnych w latach 2016-2019.

Rodzaj świadczenia	2016	2017	2018	2019
Zasilek rodzinny	13 937	13 244	13 080	11 611
Dodatki do zasiłków rodzinnych	5 131	4 835	4 213	4 039
Zasilek pielęgnacyjny	3 934	3 948	4 074	4 316
Świadczenie pielęgnacyjne	731	822	892	1 100
Specjalny zasiłek opiekuńczy	231	177	179	122
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	154	150	142	136
Świadczenie rodzicielskie	422	539	448	391
Łączna kwota wypłaconych świadczeń (zł)	4 547 262	4 824 922	4 816 545	5 126 692

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłobucku za 2019 rok

Rodziny z Kłobucka korzystają również z rządowego programu „Rodzina 500+”, który działa od 2016 roku. W 2016 przyznano świadczenie tego typu dla 2 100 dzieci, w 2017 roku dla 1 953 dzieci, w 2018 roku dla 2 166 dzieci, natomiast w 2019 roku dla 2 381 dzieci. Całkowita kwota przyznanego świadczenia w formie zasiłku wychowawczego wyniosła w 2019 roku 15 014 174 zł – w porównaniu z rokiem 2016 wzrosła ona o 6 132 387 zł.

Tabela 28. Liczba dzieci, którym przyznano świadczenie 500+ na przestrzeni lat 2016-2019.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Roczna średnia dzieci, którym przyznano świadczenie	2 100	1 953	2 166	2 381
Kwota świadczeń (zł)	8 881 787	11 942 080	11 310 047	15 014 174

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłobucku za 2019 rok

Od roku 2018 na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. realizowane jest świadczenie „Dobry Start”. Świadczenie to przysługuje raz w roku w wysokości 300 zł matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu, opiekunowi prawnemu na rozpoczynające rok szkolny dzieci do ukończenia 20 roku życia, na dzieci niepełnosprawne uczące się w szkole do ukończenia przez nie 24 roku życia. Świadczenie „Dobry Start” przysługuje niezależnie od dochodu rodziny. W 2019 roku świadczenie „Dobry Start”

wypłacono dla 2 333 dzieci, na łączną kwotę 699 900 zł, natomiast w 2018 roku dla 2 339 dzieci, a wydatki zostały poniesione na kwotę 701 700 zł.

Na podstawie Ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, GOPS w 2019 roku wypłacił świadczenie dla 2 osób o łącznej kwocie 8 000 zł. W 2018 roku wypłacono powyższe świadczenia dla 5 osób na kwotę 20 000 zł, a w 2017 roku dla 2 osób na kwotę 8 000 zł.

W przypadku samotnego wychowywania dzieci, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz dzieci, obowiązek ten jest realizowany z Funduszu Alimentacyjnego. W roku 2019 z omawianych świadczeń skorzystały 62 rodziny, w tym 83 dzieci na łączną kwotę 373 880 zł. W porównaniu do lat poprzednich możemy zauważyć spadek liczby rodzin korzystających z tego świadczenia – w porównaniu z rokiem 2016 liczba rodzin zmniejszyła się o 14, liczba dzieci o 22, a kwota świadczeń o 143 940 zł. Dane w tym zakresie przedstawione zostały w poniższej tabeli.

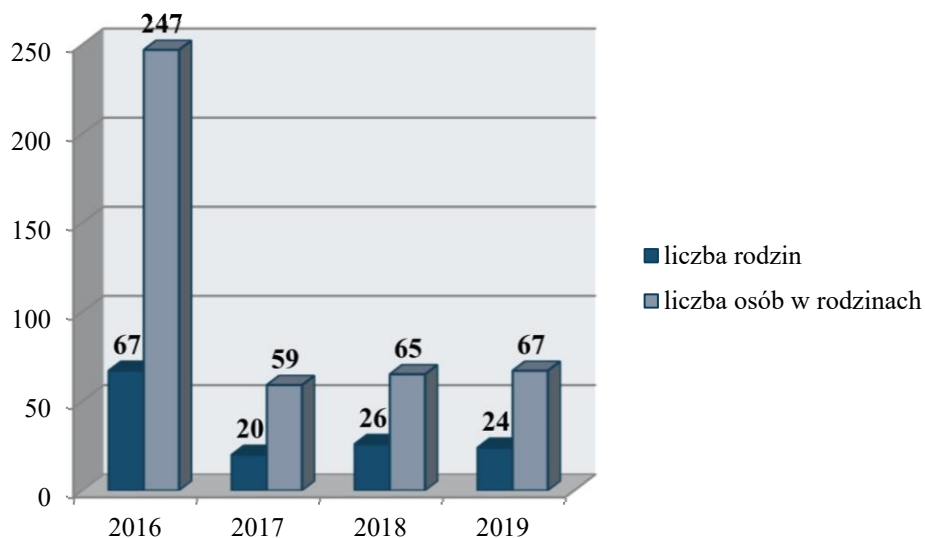
Tabela 29. Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego przyznane na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych).

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	76	74	65	62
Liczba dzieci	105	99	89	83
Kwota świadczeń (zł)	517 820	463 247	429 045	373 880

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 rok, Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłobucku za 2019 rok

Na przestrzeni lat 2016 – 2019 zmniejszyła się liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W 2019 roku z tego powodu z pomocy skorzystały 24 rodziny (67 osób w rodzinach), w 2018 roku było to 26 rodzin (65 osób w rodzinach), w 2017 roku – 20 rodzin (59 osób w rodzinach), a w 2016 roku – 67 rodzin (247 osób w rodzinach). W stosunku do 2016 roku nastąpił spadek liczby rodzin, którym zostało udzielone wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych o 179,2%.

Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach, którym została udzielona pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w latach 2016 – 2019.

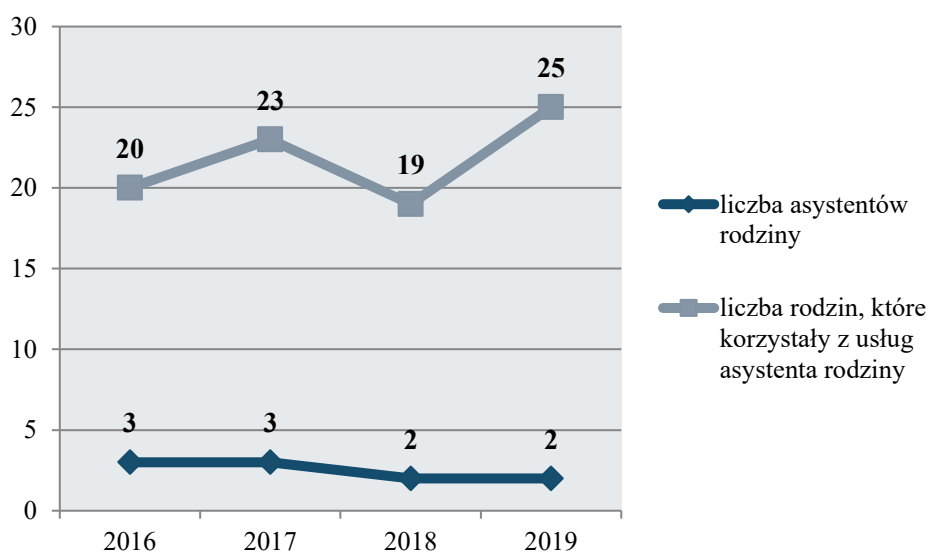

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłobucku za 2019 rok, Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłobucku realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 921). Ustawa kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy ekonomicznym.

Usługa w zakresie asysty rodzinnej była realizowana na terenie Gminy Kłobuck przez 2 odpowiednio przygotowanych pracowników Ośrodka. Pracownicy realizujący zadania z zakresu asysty rodzinnej w 2019 roku objęli wsparciem 25 rodzin, w 2018 roku – 19 rodzin, w 2017 roku było 3 asystentów rodziny, którzy opiekowali się 23 rodzinami, a w 2016 roku – 20 rodzinami.

Wykres 9. Asystenci rodziny oraz rodziny objęte ich wsparciem na przestrzeni lat 2016 – 2019.

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny za rok 2019

W ramach Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej rodziny z dziećmi miały możliwość skorzystania ze specjalistycznego wsparcia terapeutycznego, pedagogicznego oraz psychologicznego. W 2019 roku udzielono 22 porady, w 2018 roku – 27 porad, a w 2017 roku – 35 porad. Istotną rolę we wspieraniu rodzin odgrywiają kuratorzy sądowi. W 2019 roku na terenie Gminy funkcjonowały rodziny, w których realizowane było postępowanie wykonawcze w sprawach opiekuńczych z tytułu ustanowienia nadzoru kuratora nad sposobem wykonywania władzy rodzicielskiej. Nadzór kuratora w Gminie Kłobuck w 2019 roku miało 25 rodzin, w roku poprzednim – 32 rodziny, a w 2017 roku – 31 rodzin.

W roku 2018 w Kłobucku nie było rodzin wspierających, to znaczy takich, które mają za zadanie pomóc rodzinie w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych (zakres działania obejmuje udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki i wychowania dzieci, kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych, organizacji czasu rodziny, pomocy w nauce, racjonalnego prowadzenia budżetu domowego oraz prowadzenia gospodarstwa domowego).

W 2019 roku z terenu Gminy Kłobuck w pieczy zastępczej było umieszczonych 18 dzieci, w 2018 roku – 15 dzieci, a w 2017 roku – 12 dzieci. W ramach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej działa Placówka Wsparcia Dziennego „Kłobuś”, do której w 2019 roku uczęszczało 27 dzieci z 18 rodzin. Placówka zapewnia dzieciom opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań. W

ramach Placówki dzieci uczestniczą w zajęciach kompensacyjno-wyrównawczych, plastycznych, sportowych, teatralnych, rekreacyjnych i relaksacyjnych.

W ramach realizowanego Projektu „*Kłobuckie Centrum Usług Społecznych*” rodziny mogą korzystać ze wsparcia psychologa, mediatora i interwenta kryzysowego. W 2019 roku w Projekcie brały udział 54 osoby dorosłe i 30 dzieci. Ze wsparcia psychologa w 2019 roku skorzystało 38 osób dorosłych i 18 dzieci, a wsparciem interwenta zostało objętych 11 osób.

Od 2016 roku na terenie Gminy działa Program dla rodzin wielodzietnych „*Gmina Kłobuck dla rodziny – Karta Dużej Rodziny*”, który ma na celu promowanie modelu rodziny wielodzietnej oraz pozytywnego wizerunku rodziny wielodzietnej, umacnianie oraz wspieranie rodzin wielodzietnych, a także zwiększenie szans rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych. Uczestnicy Programu w 2019 roku mogli korzystać z ulg i zwolnień udzielanych przez:

1. Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kłobucku: 50% ulgi na bilety i karnety wstępu na krytą pływalnię w Kłobucku, a od dnia 1 lipca do 31 sierpnia dla dzieci 100% ulgi na bilety i karnety na krytą pływalnię.
2. Miejski Ośrodek Kultury w Kłobucku: 50% ulgi w opłacie za widowiska artystyczne.
3. Placówki przedszkolne, dla których organem prowadzącym jest Gmina Kłobuck: 50% na korzystanie z posiłków.
4. MECHANIKA POJAZDOWA Mariusz Kraszewski: 10% ulgi na naprawy bieżące, na napełnienie klimatyzacji i wymianę opon.
5. Jarosław Kudła OPTOVISION S.C.: 10% ulgi na okulary.
6. Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „LUXDOM” Ewelina Tasarz: 5% ulgi na cały asortyment przy zakupach od 100 do 1 000 zł, 10% ulgi przy zakupach powyżej 1 000 zł.
7. Sprzedaż, szycie i modelowanie firm i zasłon zakład „KORNELIA” Ewelina Drab: 10% ulgi na artykuły dziecięce.
8. Piotr Szymański P.H.U. Kwaciarnia „DANUSIA”: 10% ulgi na cały asortyment poza artykułami rolniczymi.
9. Firma Produkcyjno-Handlowo-Usługowa „BEK” Edward Krawczyk: 10% ulgi na zakup rolet gotowych „MINI” i na zakup karniszy.
10. Alina Błasik Sklep Motoryzacyjny: 5% ulgi na cały asortyment poza rowerami dziecięcymi i 6% na rowery dziecięce.
11. Studio foto „KRÓL” – Alicja Król: 10% ulgi na usługi foto.

12. Bogumiła Brzęczek Firma Handlowo-Uslugowa „CHEMIK”: 5% ulgi na cały asortyment.
13. Grzegorz Kaczmarek PPHU ŻAKARD: 4% ulgi na cały asortyment.
14. Lastilo Kami Kaczmarek: 4% ulgi na cały asortyment.
15. Teresa Jasiak Firma Gastronomiczna „PATIO”: 10% ulgi na cały asortyment.
16. Zenona Szymańska KSIĘGARNIA WYDAWNICZO-PAPIERNICZA: 10% ulgi na cały asortyment.
17. P.H.U. „ELDORADO” Tomasz Miękowski: 10% ulgi na obiady oraz na przyjęcia okolicznościowe.
18. Szkoły Jazdy Kierowców Ośrodek Szkolenia Kursowego Krystian Kiedos: 10% ulgi na wszystkie uprawnienia zawodowe i wszystkie kursy prawa jazdy.
19. LED – ONE Mateusz Woźniak: 30% ulgi na cały asortyment.
20. Kanalzielony.pl Maciej Zielonka: 80% ulgi na wideofilmowanie przyjęć okolicznościowych.
21. Sklep odzieżowy „PARYŻANKA” Edyta Pychyńska: 5% ulgi na cały asortyment.
22. PANEL-DOOR Zbigniew Martynowicz: 10% ulgi na cały asortyment w Księgarni SOWA.
23. Szkoła Tańca „MK Dance” Marcin Koszczyk: 15% ulgi na wszystkie zajęcia poza obozami.
24. SPORTLET Mańka Przemysław: 5% ulgi na cały asortyment.
25. Handel – Usługi Andrzej Szeweluk: 7% ulgi na artykuły dziecięce, 10% ulgi na usługi krawieckie.

Pod koniec 2019 roku 695 rodzin posiadało Kartę Dużej Rodziny, wydano 2 001 kart, w tym 1 233 dla rodziców/małżonków oraz 768 dla dzieci. W porównaniu do roku 2018 liczba rodzin korzystająca z Programu zwiększyła się ponad trzykrotnie, a liczba wydanych kart prawie dwukrotnie, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 30. Dane dotyczące Programu „Gmina Kłobuck dla rodziny – Karta Dużej Rodziny”.

	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	169	186	212	695
Liczba wydanych kart, w tym:	864	992	1 083	2 001
• Liczba rodziców/małżonków	317	351	402	1 233
• Liczba dzieci	547	641	681	768

Źródło: Sprawozdania z realizacji Programu dla rodzin wielodzietnych „Gmina Kłobuck dla rodziny – Karta Dużej Rodziny za lata 2016-2019”

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy, wyróżniono najważniejszy obszar problemowy w dziedzinie planowania strategicznego:

- trudności rodzin w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych wynikające z niskich dochodów,
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wynikająca z niskich kompetencji rodzicielskich,
- wzrost liczby rodzin objętych pomocą asystentów rodziny.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązаныmi z dziedziną „Wspieranie rodziny” są:

- edukacja (w szczególności w kontekście wyrównywania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcia rodziców w edukowaniu ich dzieci i młodzieży);
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu (jednym z kluczowych czynników zwiększających ryzyko wystąpienia trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb bytowych przez rodziny jest problem związany z bezrobociem);
- wsparcie osób niepełnosprawnych (szczególną uwagę należy zwrócić na rodziny z dziećmi z niepełnosprawnością, które spotykają się z wieloma ograniczeniami i trudnościami w codziennym życiu);
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych (uzależnienie jednego z członków rodziny prowadzi do występowania dysfunkcjonalności rodziny i problemów wszystkich ich członków).

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Zapewnienie możliwości nabycia i rozwoju kompetencji rodzicielskich oraz umiejętności przewycięzania sytuacji kryzysowych rodzinom mającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, a także poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Rozszerzenie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży w istniejących placówkach oraz zajęć aktywizujących młodzież.	Liczba zajęć pozalekcyjnych zorganizowanych dla dzieci i młodzieży.
2.	Rozwój placówki wsparcia dziennego (dofinansowanie działalności, wzrost liczby odbiorców).	Populacja dzieci korzystających z placówki wsparcia dziennego oraz liczba działań zrealizowanych dla dzieci i młodzieży w ramach funkcjonowania placówki.
3.	Zorganizowanie warsztatów dla rodziców wzmacniających kompetencje wychowawcze.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach wzmacniających kompetencje wychowawcze.
4.	Rozpowszechnienie informacji dla rodzin na temat możliwości poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.	Liczba rozpowszechnionych informacji na temat poradnictwa rodzinnego i psychologicznego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów.
5.	Zabezpieczenie potrzeb bytowych rodzin – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba rodzin objętych pomocą materialną i niematerialną.
6.	Organizowanie szkoleń dla osób pracujących w obszarze wspierania rodziny.	Liczba osób pracujących w obszarze wspierania rodziny objętych szkoleniami.
7.	Organizowanie różnego rodzaju działań i aktywności mających na celu integrację rodzin.	Liczba zorganizowanych działań mających na celu integrację rodzin oraz liczba ich uczestników.
8.	Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w postaci pracy z asystentem.	Liczba rodzin korzystających z usług asystenta rodziny.

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane zostaną na organizowaniu sieci wsparcia umożliwiającej pomoc rodzinie zagrożonej problemami wychowawczo-opiekuńczymi na jak najwcześniejszym etapie problemu, zarówno poprzez działania profilaktyczne jak i interwencyjne. Zapewniona zostanie lepsza dostępność i promocja dostępnych usług oraz zostanie wzmocniona zdolność reagowania właściwych podmiotów na wszelkie informacje o możliwości występowania problemów w rodzinach z dziećmi.

Istotną rolę w realizacji celu mają pracownicy socjalni i asystenci rodziny. Do zadań tych dwóch grup zawodowych należy diagnozowanie sytuacji, zarówno problemów, jak

i zasobów rodziny – możliwości ich rozwiązywania, a następnie, wspólnie z rodziną kreowanie drogi do wyjścia z sytuacji problemowej.

Konieczne jest również podejmowanie działań zmierzających do wyrównywania szans edukacyjnych z wykorzystaniem wsparcia pozamaterialnego, w szczególności: zajęć wyrównawczych prowadzonych w placówkach oświatowych, zajęć pozalekcyjnych ukierunkowanych na rozwój zainteresowań (np. zajęcia w świetlicach środowiskowych oraz placówkach oświatowych, rozwój oferty pomocowej w celu wyrównania szans edukacyjnych uczniów oraz wsparcie rodziców w edukowaniu ich dzieci). Istotne wydają się szkolenia/warsztaty dla rodziców z zakresu poszerzania kompetencji rodzicielskich. Szkolenia prowadzone powinny być w nurcie strategii edukacyjnej. Równie ważne jest inicjowanie zajęć integrujących rodziny, a więc warsztatów dla rodzin, czy wspólnych zajęć. Nie bez znaczenia pozostaje edukacja dzieci i młodzieży z zakresu komunikacji interpersonalnej w rodzinie.

Wdrażanie		
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	Placówki oświatowe, Placówka Wsparcia Dziennego „Kłobuś”, PCPR.	Środki własne, GOPS, środki pozyskane z Unii Europejskiej.

1.2. Wsparcie osób niepełnosprawnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

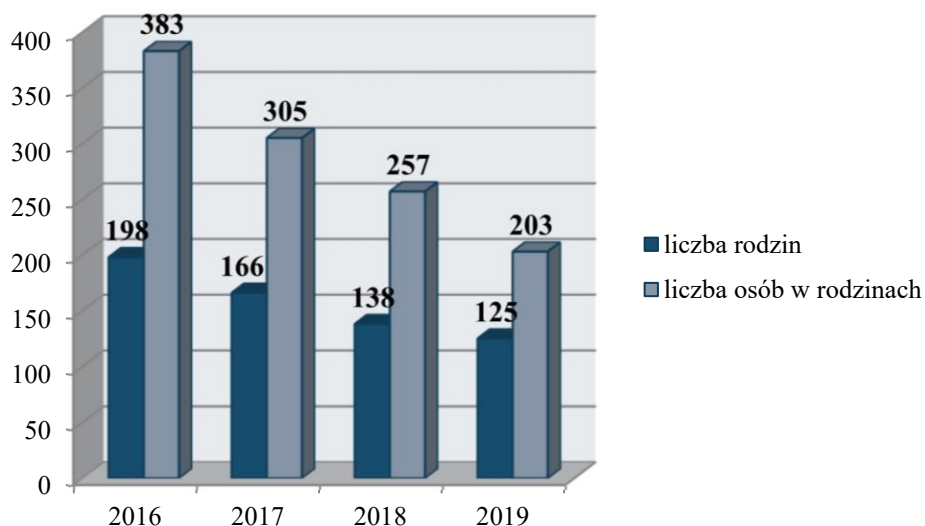
Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: *osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej*. Osoby niepełnosprawne dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności.

Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby niepełnosprawne tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji. Z powyższych względów w niniejszej Strategii wydzielono obszar zdrowia psychicznego jako osobne zagadnienie.

Analizując problemy społeczne, które były zauważalne na obszarze Gminy Kłobuck, zwrócono także uwagę na zjawisko niepełnosprawności. W 2019 roku ogólna liczba rodzin

korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 125 rodzin (203 osoby w rodzinach). Warto zwrócić uwagę na to, iż niepełnosprawność jako powód udzielenia pomocy i wsparcia znalazła się na trzecim miejscu pod względem ogólnej liczby rodzin otrzymujących pomoc i wsparcie w Gminie w 2019 roku.

Wykres 10. Liczba rodzin i osób w rodzinach, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2016 – 2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłobucku za 2019 rok, Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 i 2017 rok

Na przestrzeni lat 2016-2017 nastąpił wzrost przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych dla niepełnosprawnego dziecka, a w 2018 uległ spadkowi. W 2018 roku przyznano 1 138 świadczeń na łączną kwotę 179 643 zł – to o 74 świadczenia mniej niż w 2016 roku oraz o 94 mniej niż w 2017 roku.

Tabela 31. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka w latach 2016-2018 (w złotych).

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
liczba świadczeń	1 212	1 232	1 138
kwota świadczeń (zł)	185 436	188 493	179 643

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

W 2018 roku przyznano 1 306 zasiłków dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności – to najwięcej od 2016 roku. Kwota z powyższych świadczeń w 2018 roku wyniosła 205 643 zł.

Tabela 32. Zasilek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2016-2018 (w złotych).

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
liczba świadczeń	1 286	1 263	1 306
kwota świadczeń (zł)	196 758	193 239	205 643

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

W 2018 roku przyznano 1 555 świadczeń dla osób niepełnosprawnych powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia, w 2017 roku – 1 371 świadczeń, natomiast w 2016 roku – 1 364 świadczenia. Kwota z powyższych świadczeń w 2018 roku wyniosła 247 247 zł i tym samym była o 37 484 zł większa niż w roku 2017.

Tabela 33. Zasilek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia w latach 2016-2018 (w złotych).

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
liczba świadczeń	1 364	1 371	1 555
kwota świadczeń (zł)	208 692	209 763	247 247

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

W 2019 roku przyznano 169 zasiłków okresowych z tytułu niepełnosprawności. Rok wcześniej przyznano o 2 świadczenia mniej, w 2017 roku – o 118 więcej, natomiast w 2016 roku o 69 więcej.

Tabela 34. Zasilek okresowy z tytułu niepełnosprawności w latach 2016-2018.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
liczba świadczeń	238	287	167	169
kwota świadczeń (zł)	56 202	60 653	34 707	Brak danych

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017 i 2018 rok, Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłobucku za 2019 rok

W ciągu roku do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kłobucku wpływa ponad 500 wniosków osób niepełnosprawnych, a 105 osób korzysta ze wsparcia w placówkach dla osób niepełnosprawnych prowadzonych na zlecenie powiatu tj. z warsztatów terapii zajęciowej i Klubu dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych. W ramach działań z zakresu rehabilitacji społecznej Powiat Kłobucki realizuje za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie dofinansowanie do: turnusów rehabilitacyjnych, sprzętu rehabilitacyjnego, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, likwidacji barier, działalność

warsztatów terapii zajęciowej oraz za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej m.in. dofinansowanie do instrumentów rynku pracy. W zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym Powiat Kłobucki realizował w 2019 roku program „Aktywny samorząd” oraz „Program wyrównywania różnic między regionami III” – wsparcie dla placówek, instytucji np. w zakresie dostosowania dla potrzeb osób niepełnosprawnych, a także program rządowy „Opieka wytchnieniowa” - wsparcie w postaci usług doradczych dla opiekunów osób niepełnosprawnych, finansowany ze środków finansowych Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej.

Wsparciem finansowym za pośrednictwem PCPR w Kłobucku w 2019 roku objęto 697 osób, w tym 143 osoby znajdujące się w pieczy zastępczej oraz 554 osoby niepełnosprawne. W 2019 roku za pośrednictwem PCPR w Kłobucku dofinansowano 342 osobom niepełnosprawnym zakup przedmiotów ortopedycznych na łączną kwotę 284 665 zł, 12 osobom niepełnosprawnym zakup sprzętu rehabilitacyjnego – łączna kwota dofinansowań to 11 140 zł, 47 osób niepełnosprawnych uzyskało dofinansowanie do likwidacji barier – łącznie na kwotę 59 868,43 zł., 93 osoby niepełnosprawne otrzymały dofinansowanie do wyjazdu na turnus rehabilitacyjny, natomiast 60 osób otrzymało wsparcie w ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd”. Ponadto finansowana była działalność warsztatów terapii zajęciowej – na kwotę 1 749 280 zł oraz działalność Klubu dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych w łącznej wysokości 108 000 zł.

We wszystkich grupach objętych pomocą przez PCPR na bieżąco udzielane są porady i informacje. W 2019 roku przeprowadzono szkolenie dla rodzin zastępczych w zakresie umiejętności komunikacji i radzenia sobie ze stresem.

W 2019 roku za pośrednictwem PCPR w Kłobucku w zakresie likwidacji barier został dofinansowany ze środków PFRON oraz środków powiatu zakup schodolazu dla Zespołu Szkół nr 3 w Kłobucku. Był to jedyny wniosek dotyczący miasta.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- trudności w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych ze względu na występowanie barier osobistych, społecznych i architektonicznych,
- wzrost zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązanimi z dziedziną „Wsparcie osób niepełnosprawnych” są:

- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnością wynikające z braku umiejętności poruszania się po rynku pracy, niskich kwalifikacji oraz trudności związanych z powrotem na rynek pracy osób po przebytych kryzysach zdrowotnych; działalność w tym zakresie powinna być realizowana we współpracy z PUP.
- aktywność i integracja społeczna seniorów – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób z orzeczoną niepełnosprawnością. W związku z tym istnieje powiązanie skali i rodzaju zadań kierowanych do seniorów mających różne rodzaje niepełnosprawności, które będą wspierać ich zdrowe funkcjonowanie.
- ubóstwo – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niepełnosprawnych oraz ograniczonej możliwości pozyskiwania nowych dochodów.
- zdrowie – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym rehabilitacji oraz dostępności do świadczeń, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Zapewnienie warunków służących możliwie pełnej integracji osób niepełnosprawnych oraz zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Stworzenie warunków do integracji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez organizację i dofinansowanie imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych.	Liczba zorganizowanych lub dofinansowanych integracyjnych przedsięwzięć o charakterze sportowym, kulturalnym, rekreacyjnym i turystycznym dla osób niepełnosprawnych.
2.	Wspieranie osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych w miejscu zamieszkania, miejscach publicznych, a także barier	Liczba i rodzaje usuniętych barier.

	w komunikowaniu się i barier technicznych.	
3.	Organizacja dowozu niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do szkół.	Liczba dzieci niepełnosprawnych objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół.
4.	Zwiększenie dostępności do świadczeń usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych oraz rozszerzenie oferty specjalistycznych usług medycznych.	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych oraz liczba dostępnych dla osób niepełnosprawnych usług medycznych.
5.	Zabezpieczenie potrzeb bytowych osób niepełnosprawnych – zapewnienie pomocy materialnej i niematerialnej.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą materialną i niematerialną.

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane na integracji osób niepełnosprawnych muszą być komplementarne w trzech płaszczyznach: integracji osobistej (uwzględniającej ograniczenia wynikające z barier osobistych występujących u osób niepełnosprawnych), integracji społecznej oraz integracji funkcjonalnej (ograniczającej bariery funkcjonalne, w różnych aspektach życia). Prowadzone będą również działania wspierające rodziny z osobami niepełnosprawnymi.

Dla zapewnienia warunków integracji w sferze osobistej szczególne znaczenie ma przezwyciężenie barier związanych m.in. z niskim poczuciem wartości, ograniczonym poczuciem sprawczości i wpływu na życie oraz poczuciem zależności od innych. Istotne znaczenie ma również zapewnienie dostępu do aktualnych informacji na temat usług i wsparcia kierowanego do osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Dla zapewnienia integracji społecznej osób niepełnosprawnych konieczne jest zapewnienie warunków umożliwiających pełnienie przez nich ról społecznych oraz funkcjonowanie w społeczności lokalnej. Integracja na tych dwóch płaszczyznach wiąże się z koniecznością ograniczania oraz likwidacji barier w komunikowaniu, technicznych i architektonicznych.

Wdrażanie

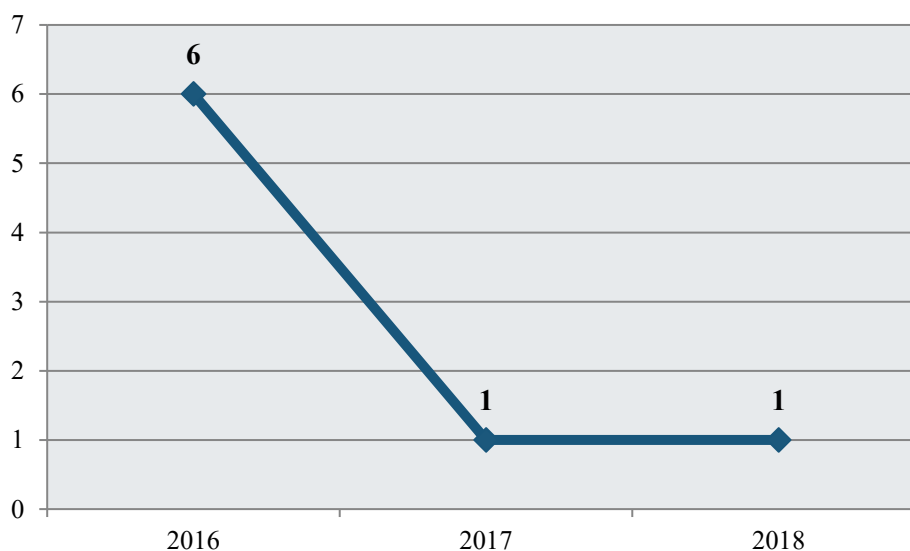
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	placówki oświatowe, PCPR, placówki kulturalne, ZOZ, PFRON.	Środki własne, środki pozyskane z Unii Europejskiej.

1.3. Zdrowie psychiczne

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian¹². Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim pozostałe problemy społeczne, na temat których możemy znaleźć wyczerpujące statystyki.

W roku 2018 ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystała tylko jedna osoba. W latach poprzednich było podobnie, oprócz 2016 roku kiedy to z takich usług skorzystało 6 osób.

Wykres 11. Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznane w latach 2016-2018 – liczba osób

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

¹² www.psychiatriapolska.pl

Na terenie Kłobucka nie funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy. Osoby chcące pozyskać pomoc i wsparcie w zakresie zdrowia psychicznego mogą uzyskać je w:

- Poradni Zdrowia Psychicznego w Przychodni Rejonowej Nr 2 Zespół Opieki Zdrowotnej,
- Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej,
- Punkcie Interwencji Kryzysowej przy Terenowym Komitecie Ochrony Praw Dziecka w Kłobucku,
- Sekcji Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy w Rodzinie,
- Poradni Terapii Uzależnień i Współzależnienia od Alkoholu,
- Punkcie Konsultacyjnym ds. Narkomanii.

W Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kłobucku w 2019 roku pomoc uzyskało:

- 2 chłopców powyżej 18 roku życia cierpiących na depresję,
- 7 osób (1 chłopiec powyżej 18 roku życia, 3 chłopców poniżej 18 roku życia, 3 dziewczynki poniżej 18 roku życia) cierpiących na zaburzenia depresyjno-lękowe,
- 1 chłopiec powyżej 18 roku życia cierpiący na lęk paniczny napadowy,
- 1 chłopiec poniżej 18 roku życia cierpiący na fobię specyficzną,
- 1 dziewczynka poniżej 18 roku życia cierpiąca na fobię społeczną,
- 1 dziewczynka poniżej 18 roku życia cierpiąca na chorobę afektywną dwubiegunową,
- 5 chłopców poniżej 18 roku życia cierpiący na zaburzenia emocji,
- 2 osoby (1 dziewczynka poniżej 18 roku życia, 1 dziewczynka powyżej 18 roku życia) cierpiące na zaburzenia łaknienia,
- 5 dziewczynek poniżej 18 roku życia cierpiących na mutyzm,
- 1 dziewczynka poniżej 18 roku życia, 1 chłopiec poniżej 18 roku życia cierpiący na zaburzenia opozycyjno-buntownicze,
- 1 dziewczynka poniżej 18 roku życia, 1 chłopiec poniżej 18 roku życia cierpiący na chorobę tikową.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wykluczeniem społecznym i zawodowym osób z zaburzeniami psychicznymi.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z dziedziną „zdrowie psychiczne” są:

- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu – trudności w podjęciu zatrudnienia przez osoby nie będące w pełni sił psychicznych powinny być przewyżczone we współpracy ze specjalistami z zakresu psychoterapii i szeroko rozumianego zdrowia psychicznego;
- aktywność i integracja społeczna seniorów – wraz ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta ilość osób osamotnionych, pozbawionych jakichkolwiek aktywności społecznych czy kontaktów towarzyskich. Poczucie osamotnienia i bezużyteczności pozostaje w ścisłym związku z percepcją swojej osoby, poczuciem własnej wartości, a co za tym idzie – ze stanem zdrowia psychicznego;
- ubóstwo – wynikające z niskiej wysokości świadczeń emerytalno-rentowych osób niezdolnych do pracy z powodu chorób/zaburzeń na tle psychicznym. Długotrwałe ubóstwo powstrzymuje człowieka przed realizacją celów, stawia go w sytuacji bez wyjścia, potrafi również skutecznie sparaliżować funkcjonowanie rodziny, jako podstawowej komórki społecznej;
- zdrowie – przede wszystkim w kontekście dostępu do usług medycznych, w tym grup samopomocowych, psychoterapii, których realizacja zależy od wysokości środków przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia;
- przemoc i uzależnienia – trwanie w obu tych sytuacjach – zarówno w uzależnieniu lub współuzależnieniu, doznawaniu przemocy lub bycia sprawcą przemocy związane jest z szeregiem negatywnych uczuć oraz bardzo silnym stresem, co bezpośrednio i trwale wpływa na jakość zdrowia psychicznego.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Zwiększenie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz zapewnienie dostępności do pomocy osób z zaburzeniami psychicznymi.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych.

2.	Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez kampanie profilaktyczne, wykłady, spotkania ze specjalistami.	Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych na temat zdrowia psychicznego.
3.	Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego.	Liczba uczniów biorących udział w warsztatach profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego.
4.	Opracowanie i wdrażanie Programu ochrony zdrowia psychicznego.	Liczba wprowadzonych Programów.

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane na zwiększaniu dostępności do placówek wsparcia zdrowia psychicznego będą wynikać przede wszystkim z holistycznego pojęcia „zdrowie psychiczne”, często związanego z tematyką uzależnień, czy też występowania przemocy w rodzinie. Należy pamiętać jednak, że stan zdrowia psychicznego to również wszelkiego rodzaju choroby i zaburzenia dotykające jednostkę: depresja, zaburzenia maniakalno-obsesyjne, zaburzenia z pogranicza (borderline), schizofrenia, wszelkiego rodzaju nerwice np. nerwica natręctw i wiele innych. Należy uświadamiać mieszkańców, że zaburzenia psychiczne przyjmują miano jednostki chorobowej – a co za tym idzie – można je efektywnie leczyć i przeciwdziałać im nawrotom. Takie działania mają szansę zmniejszyć poczucie osamotnienia i niezrozumienia, którego często doświadczają osoby na skraju załamania psychicznego. Pierwszym krokiem powinno być uświadomienie społeczności lokalnej jaka jest istota zaburzeń psychicznych i w którym momencie należy się zgłosić o pomoc.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	ZOZ, NGO, Poradnia Zdrowia Psychicznego.	Środki własne, środki pozyskane z Unii Europejskiej.

1.4. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę spełniając trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Jako trzeci wskaźnik choroby są to zmiany

patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹³. Posługując się wskaźnikami europejskimi oraz na podstawie danych szacunkowych PARPA, można szacować, iż liczba uzależnionych od alkoholu w Polsce wynosi 600-800 tys., z czego 80% stanowią mężczyźni. Z kolei populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na około 2-3 mln osób. Dorośli członkowie rodzin alkoholowych tj. takich gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne, stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób. Dzieci i młodzież w rodzinach alkoholowych to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

Gmina Kłobuck realizuje działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych współpracując między innymi z:

- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej;
- placówkami oświatowymi znajdującymi się na terenie Gminy;
- Komendą Powiatową Policji w Kłobucku;
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kłobucku;
- Punktem Konsultacyjnym ds. Narkomanii.

Działania podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynikają między innymi z *Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kłobucku na 2020 rok* przyjętego uchwałą Nr 149/XV/19 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 3 grudnia 2019 r. Głównym celem Programu jest ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Kłobuck oraz prowadzenie działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych. Do celów szczegółowych należą:

- umożliwienie osobom nadużywającym oraz uzależnionym od alkoholu i członkom ich rodzin korzystania z różnorodnych form profesjonalnych działań pomocowych,
- prowadzenie działalności profilaktycznej i informacyjnej na rzecz mieszkańców Gminy Kłobuck w zakresie problemu uzależnienia i nadużywania alkoholu,
- wspomaganie działalności podmiotów służących rozwiązywaniu problemów uzależnień,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do programów profilaktycznych z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej,

¹³ Kinney J., Leaton G., *Zrozumieć alkohol*, Warszawa 1996 r.

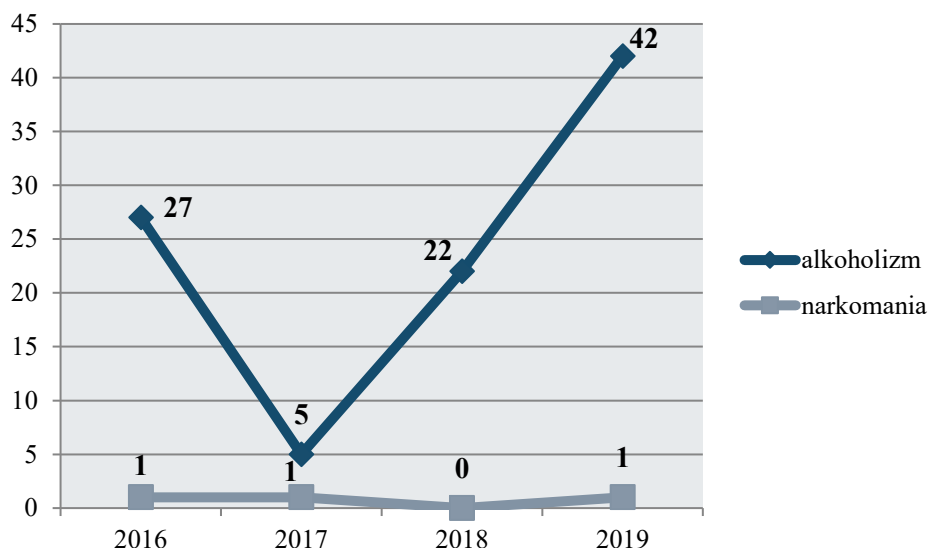
- zmniejszenie rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym,
- promowanie zdrowego i trzeźwego stylu życia oraz alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci, młodzież i dorosłych,
- wzmacnianie kompetencji członków Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- wspieranie środowisk anonimowych alkoholików poprzez finansowanie kosztów utrzymania Klubu i zakupu materiałów edukacyjnych.

W razie problemów związanych z uzależnieniem mieszkańcy Gminy Kłobuck mogą uzyskać pomoc i wsparcie w następujących miejscach:

- a) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- b) Punkt Konsultacyjny ds. Narkomanii,
- c) Klub Abstynencki „Atol”,
- d) Powiatowe Centrum Pomocy w Rodzinie w Kłobucku - Sekcja Poradnictwa Specjalistycznego i Interwencji Kryzysowej.
- e) Punkt Interwencji Kryzysowej przy Terenowym Komitecie Ochrony Praw Dziecka w Kłobucku,
- f) Poradnia Terapii Uzależnień i Współuzależnienia od Alkohol.

W 2019 roku z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłobucku skorzystały 42 rodziny z powodu uzależnienia od alkoholu oraz jedna rodzina z powodu narkomanii. Można zauważyć, że od 2017 roku utrzymywała się tendencja wzrostowa jeśli chodzi o liczbę rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu.

Wykres 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2016-2019.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłobucku za 2019 rok, Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017 i 2018 rok

Osoby korzystające ze wsparcia GOPS mogą korzystać z pomocy psychologa. Oferowana pomoc psychologiczna skierowana jest do mieszkańców Gminy, z której w 2019 roku skorzystało 19 osób. Na terenie Ośrodka odbyły się 52 spotkania z osobami potrzebującymi wsparcia psychologa, 4 spotkania odbyły się w miejscu zamieszkania osób wymagających wsparcia psychologicznego, a posiadających trudności w poruszaniu się. Ponadto w 2019 roku psycholog przeprowadził 8 spotkań superwizyjnych dla pracowników socjalnych i asystentów rodziny.

W 2019 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zorganizował 2 wycieczki dla dzieci z rodzin objętych wsparciem GOPS. W wycieczce do Gliwic oraz Tarnowskich Gór wzięło udział 16 dzieci, natomiast w wyjeździe do Parku Trampolin w Częstochowie wzięło udział 25 dzieci. Zorganizowano także spotkanie mikołajkowe, dzięki któremu obdarowano 53 dzieci. Celem zorganizowanych imprez i spotkań była szeroko rozumiana profilaktyka uzależnień, realizowana poprzez ukazywanie i zachęcanie do alternatywnych i aktywnych form spędzania wolnego czasu. Dzieci i młodzież nie tylko z rodzin z trudnościami mogą uczestniczyć w zajęciach oferowanych przez Miejski Ośrodek Kultury. Okresie ferii zimowych w 2019 roku zorganizowano „Zimowisko z kulturą MOK” – blok imprez edukacyjno-kulturalnych dla dzieci w formie zajęć, warsztatów, wycieczek, seansów filmowych. W ramach „Akcja Lato w Mieście Wakacje 2019” odbyły się projekcje filmowe oraz warsztaty eksperymentów naukowych.

W szkołach nie realizowane były programy profilaktyczne z tematyki dopalaczy, antynikotynowej, antynarkotykowej, przeciwdziałaniu przemocy oraz zasad bezpieczeństwa.

Na przestrzeni 2018-2019 nie były przeprowadzane programy profilaktyczne w ramach Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez PARPA, ORE, KBdsPN, IPiN. Nie odbyły się także szkolenia lub warsztaty z zakresu profilaktyki problemowej dla rodziców oraz nauczycieli/wychowawców.

W 2019 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podjęła następujące czynności względem osób uzależnionych od alkoholu:

- przeprowadziła rozmowy z 62 osobami uzależnionymi od alkoholu,
- przeprowadziła rozmowy ze 156 członkami rodzin osób uzależnionych od alkoholu,
- podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia wobec 49 osób uzależnionych od alkoholu,
- wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 18 osób¹⁴.

W porównaniu do 2018 roku zwiększeniu uległa liczba rozmów z osobami uzależnionymi od alkoholu, natomiast zmniejszyła się liczba członków rodzin, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy. Zmniejszyła się także liczba osób uzależnionych od alkoholu wobec których GKRPA podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia, jak również liczba osób wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.

RYNEK NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH W KŁOBUCKU

W 2019 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Nakłada ona na gminę obowiązek ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, a nie jak dotychczas określenia limitów punktów sprzedaży. W 2019 roku ustalono więc maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w Kłobucku:

- **poza miejscem sprzedaży:**
 - o wartości do 4,5% alkoholu oraz piwa – 65 zezwoleń,
 - o zawartości od 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) – 60 zezwoleń,

¹⁴ Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1

- o zawartości powyżej 18% alkoholu – 60 zezwoleń,
- razem – 185 zezwoleń.

→ **w miejscu sprzedaży:**

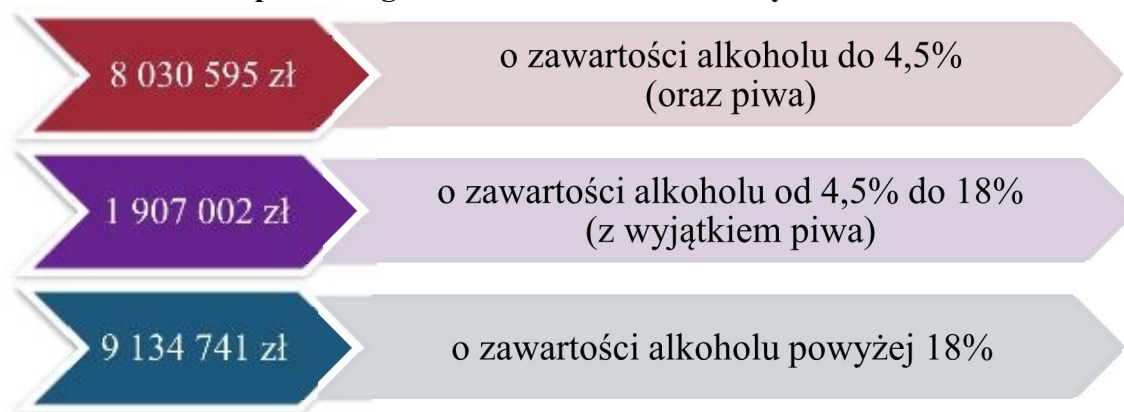
- o wartości do 4,5% alkoholu oraz piwa – 20 zezwoleń,
- o zawartości od 4,5% do 18% alkoholu (z wyjątkiem piwa) – 10 zezwoleń,
- o zawartości powyżej 18% alkoholu – 10 zezwoleń,
- razem – 40 zezwoleń.

W Kłobucku jest (według stanu na koniec 2019 roku) następująca liczba wydanych zezwoleń uprawniających do sprzedaży napojów alkoholowych:

- **15** na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne);
- **61** na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy).

W roku 2019 wartość alkoholu sprzedanego na terenie Gminy wyniosła łącznie 19 072 338,34 zł, w tym 8 030 595,21 zł o zawartości alkoholu do 4,5% (oraz piwa), 1 907 002,10 zł o zawartości alkoholu od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa) oraz 9 134 741,03 zł o zawartości alkoholu powyżej 18%. Zauważalny jest wzrost wartości sprzedanego alkoholu w porównaniu z rokiem ubiegłym o 14,8% (w 2018 roku wartość sprzedanego alkoholu wynosiła 16 252 350,62 zł).

Rysunek 6. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie Gminy Kłobuck w 2019 roku.

Źródło: Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2019 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyżej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie wystąpienia przemocy w rodzinach dotkniętych problemami uzależnień,
- wzrost liczby rodzin z problemem alkoholowym,
- wzrost liczby osób uzależnionych od alkoholu, z którymi GKRPA prowadziła rozmowy,
- wzrost wartości sprzedanego alkoholu w Gminie.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z dziedziną „Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych” są:

- wspieranie rodziny – przede wszystkim w kontekście negatywnego wpływu zjawiska uzależnienia na prawidłowe pełnienie ról rodzicielskich, zapewnienie stabilnego środowiska wychowawczego oraz wypełnianie funkcji opiekuńczo- wychowawczej przez rodzinę. Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np. żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane jest przemocą, agresją, zaniedbywaniem podstawowych obowiązków rodzinnych, przyczynia się do destrukcji życia ich rodzin, zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego oraz stygmatyzacji społecznej. Zagrożeniem są także uszkodzenia rozwoju psychofizycznego dzieci i młodzieży pijących alkohol oraz używających środki psychoaktywne,
- ubóstwo – małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków, np. na alkohol. Często dochodzi do marnowania wsparcia w ramach pomocy społecznej,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu – osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym,

→ zdrowie psychiczne – przede wszystkim poprzez bardzo częste współwystępowanie zjawiska przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Zwiększenie dostępności do terapii oraz grup samopomocowych dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz ich rodzin.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Zwiększenie dostępności do pomocy oraz leczenia osób uzależnionych i członków ich rodzin, a w szczególności skierowanych przez GKRPA.	Liczba osób objętych terapią uzależnień.
2.	Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie pomocy osobom uzależnionym i członkom ich rodzin w obszarze leczenia uzależnień.	Liczba działań podjętych w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej w obszarze leczenia uzależnień.
3.	Monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień.	Liczba podjętych działań mających na celu monitorowanie i diagnozowanie problemów uzależnień.
4.	Motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego.	Liczba osób wobec, których podjęte zostały rozmowy motywujące.
5.	Organizowanie szkoleń dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych grup zawodowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.	Liczba uczestników zorganizowanych szkoleń z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.
6.	Wprowadzanie do podstawowej opieki zdrowotnej programów wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji (WRKI) wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.	Liczba osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, wobec których zastosowany został program wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji.

Strategia realizacji celu

Działania skoncentrowane zostaną na zapewnieniu warunków do podjęcia leczenia osobom doświadczającym szkód oraz uzależnionym od substancji psychoaktywnych oraz diagnozowaniu występujących na terenie Gminy problemów związanych z uzależnieniami.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, GKRPA.	UG, podmioty lecznicze, PCPR, Punkt Konsultacyjny ds. Narkomanii	Środki własne, środki pozyskane z Unii Europejskiej, NFZ.

Cel operacyjny nr 2

Budowanie systemu profilaktyki i wczesnej pomocy dla dzieci i młodzieży w zakresie uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Realizacja w szkołach programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, ORE, KBdSPN, IPiN związanych z tematyką uzależnień.	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktyki.
2.	Realizacja w szkołach warsztatów i innych form edukacyjnych uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień.	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych.
3.	Organizowanie zajęć socjoterapeutycznych i profilaktycznych w Placówce Wsparcia Dziennego „Kłobuś”.	Liczba dzieci biorących udział w zajęciach socjoterapeutycznych i profilaktycznych.
4.	Organizowanie wycieczek na terenie Gminy, jak i poza Gminą, wyjazdów do kina, teatru, wyjść na basen, lodowisko itp.	Liczba uczestników zorganizowanych wycieczek.
5.	Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i dla sprzedawców dotyczącego konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu, przy szczególnym uwzględnieniu treści Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami.
6.	Wpieranie działalności sportowo-rekreacyjnej.	Liczba osób uczestniczących w zajęciach sportowo-rekreacyjnych.
7.	Organizowanie działań promujących wśród dzieci i młodzieży zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień.	Liczba uczestników działań promujących zdrowy styl życia i życie wolne od uzależnień.
8.	Realizacja warsztatów dla rodziców dotyczących profilaktyki uzależnień.	Liczba rodziców biorących udział w warsztatach.

Strategia realizacji celu

Kluczowym elementem działania będzie systemowe podejście do problematyki uzależnień, integracja działań instytucji i służb oraz partnerstwo z organizacjami realizującymi zadania własne Gminy – mające na celu budowanie sieci współpracujących

i wzajemnie uzupełniających się w swoich działaniach instytucji pomagających dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom. Ze względu na specyfikę wieku dorastania konieczne są kompleksowe działania, związane z pomocą psychologiczną, medyczną, prawną, społeczną a nawet socjalną skierowaną do całej rodziny. Tworzony na terenie Gminy system wczesnej pomocy młodzieży używającej substancji psychoaktywnych ma stać się formą zintegrowanych działań służących jak najwcześniejszej pomocy młodemu człowiekowi i jego rodzinie, zapobieganiu oraz leczeniu uzależnień. Cele profilaktyki problemów związanych z alkoholem i innymi substancjami odnoszą się do:

- zapobiegania i zmniejszania aktualnie występujących szkód;
- zapobiegania przyszłym szkodom, które mogą się pojawić po dłuższym zażywaniu;
- zmniejszania szkód wynikających z zażywania alkoholu i innych substancji przez inne osoby z otoczenia młodych ludzi.

Nowoczesna profilaktyka powinna przebiegać równolegle w wielu środowiskach, tj.: szkoła, rodzina, społeczność lokalna, globalne środowiska kulturowo-społeczne realizujące się za pomocą globalnych przekazów kulturowych, medialnych, generacyjnych, itp.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, placówki oświatowe, GKRPA.	NGO, ZOZ, UG, MOK,	Środki własne, GKRPA, NFZ.

Cel operacyjny nr 3

Wzrost poziomu wiedzy w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień oraz wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwych form pomocy w przypadku problemu uzależnień.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności społecznych mieszkańców w zakresie czynników chroniących w przeciwdziałaniu uzależnieniom poprzez: szkolenia, wykłady, kampanie profilaktyczne.	Liczba osób uczestniczących w konferencjach i innych formach szkoleniowych.
2.	Podnoszenie poziomu wiedzy kadry pomocy społecznej oraz edukacji w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.	Liczba pracowników pomocy społecznej i placówek oświatowych uczestniczących w szkoleniach w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom.
3.	Opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych	Liczba rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących

	dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.	możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu uzależnienia.
4.	Utrwalanie postaw abstynenckich poprzez realizację działań polegających na promowaniu zdrowego stylu życia.	Liczba działań podjętych w celu promowania wśród mieszkańców zdrowego stylu życia.

Strategia realizacji celu

Działania zostaną skoncentrowane na organizacji międzyinstytucjonalnej wymiany doświadczeń, promowaniu dobrych praktyk oraz podejmowaniu wspólnych działań na rzecz budowania wiedzy dotyczącej możliwości zapobiegania wystąpieniu zjawiska uzależnienia, a także na zwiększeniu świadomości mieszkańców na temat konsekwencji nadużywania alkoholu oraz możliwych form pomocy w przypadku występowania tego problemu.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, placówki oświatowe, GKRPA.	UG, PARPA, KBPN, KMP, NGO.	Środki własne, środki pozyskane z Unii Europejskiej, budżet państwa.

1.5. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

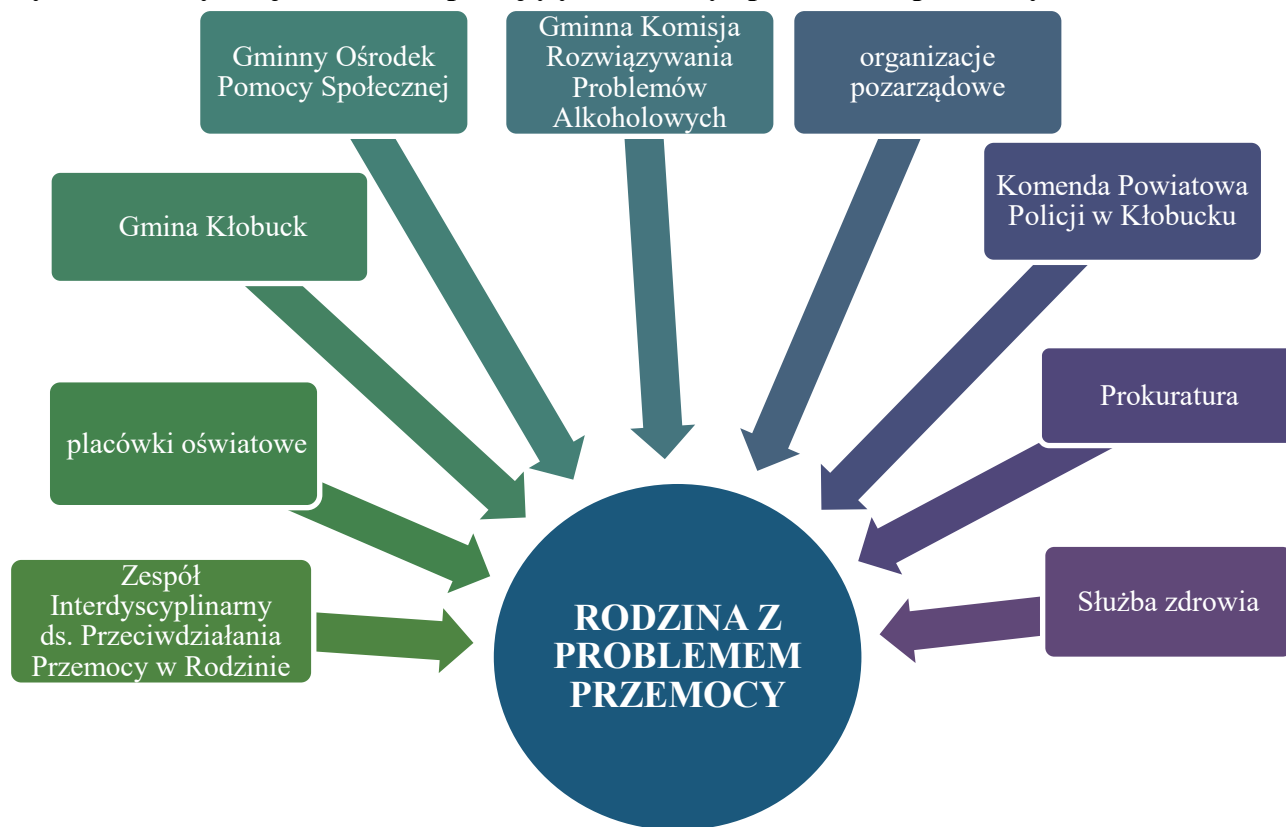
Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy jest potrzeba podejmowania interwencji socjalnej i psychologicznej niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który został powołany

Zarządzeniem Burmistrza Kłobucka nr 24/OR/2011 z dnia 12 września 2011 roku. W skład Zespołu wchodzi obecnie: kurator zawodowy, pedagog szkolny, pedagog -przedstawiciel Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, pracownik socjalny, przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pielęgniarka, kierownik rewiru dzielnicowych, kierownik Punktu Interwencji Kryzysowej oraz kierownik Punktu dla Ofiar Pokrzywdzonych Przesłaniem. Zespół Interdyscyplinarny spotyka się nie rzadziej, niż raz na trzy miesiące wyznaczając harmonogram prac i zadań dla grup roboczych, oraz omawia zagadnienia przemocy w oparciu o bieżące sprawy. Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłobucku, do którego zadań należy: przekazywanie członkom Zespołu Interdyscyplinarnego informacji o terminie oraz miejscu posiedzenia, sporządzanie protokołu posiedzenia, przekazywanie członkom Zespołu Interdyscyplinarnego informacji niezbędnych do jego prawidłowego funkcjonowania, prowadzenie korespondencji w jego imieniu.

Na terenie Gminy Kłobuck istnieje dobrze rozwinięta sieć instytucji zajmujących się bezpośrednio przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Zasoby instytucjonalne tworzą instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje pełniące funkcję wspierającą. Należą do nich w szczególności:

Rysunek 7. Wykaz jednostek wspierających rodzinę z problemem przemocy.

Działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar tej przemocy zawarte zostały w *Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2022* przyjętym uchwałą Rady Miejskiej w Kłobucku Nr 389/XXXVII/17 z dnia 28 grudnia 2017 roku. Celem głównym Programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Kłobuck. Program zakłada 2 cele szczegółowe:

- zintensyfikowanie działań w zakresie ochrony i udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie,
- podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zacieśnienie współpracy pomiędzy nimi.

W działaniach Zespołu Interdyscyplinarnego dominowały funkcje diagnostyczne i profilaktyczne. Były one realizowane poprzez:

- rozmowy kierowane z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte problemem przemocy w rodzinie,

- rozmowy kierowane z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie,
- rozpoznanie środowiskowe,
- monitorowanie na bieżąco sytuacji w rodzinach, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte problemem przemocy,
- dbałość o włączenie w system pomocy dziecku wychowującemu się w rodzinie podejrzanej o występowanie problemu przemocy, przedstawiciele placówek oświatowych,
- informowanie osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte problemem przemocy w rodzinie, a posiadających małoletnie dzieci, o możliwości uczestniczenia w spotkaniach grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, powołanej w Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kłobucku,
- udzielenie kompleksowej informacji o prawnych możliwościach rozwiązania problemów rodzinnych, a także udzielanie pomocy w sporządzeniu pism procesowych do sądu,
- udzielanie pomocy materialnej rodzinom, odnośnie których istnieje podejrzenie, iż są dotknięte problemem przemocy,
- udzielanie pomocy pozamaterialnej rodzinom, odnośnie których istnieje podejrzenie, iż dotknięte są problemem przemocy.

W przypadku gdy osoby, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, wykazywały skłonności do częstego spożywania napojów alkoholowych, formułowane były wnioski do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o wszczęcie wobec osób podejrzanych o uzależnienie od alkoholu. W 2019 roku skierowano 6 wniosków o leczenie odwykowe.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego kierują osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie do Ośrodka Pokrzywdzonych Przystępstwem w Kłobucku pod auspicjami Ministerstwa Sprawiedliwości, który jest prowadzony przez Częstochowskie Stowarzyszenie „ETOH”. Osoby są kierowane także do Punktu Interwencji Kryzysowej przy Terenowym Komitecie Praw Dziecka w Kłobucku. Zespół współpracuje także z Powiatową Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, szkołami oraz z Kłobuckim Centrum Usług Społecznych.

W przypadku pomocy rodzinom podejrzanych o stosowanie przemocy, w których

znajdują się dzieci, Zespół Interdyscyplinarny współpracuje z Powiatową Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Kłobucku oraz szkołami, do których uczęszczają małe dzieci. Zespół Interdyscyplinarny współpracuje również z Kłobuckim Centrum Usług Społecznych. Z pomocy mogą skorzystać osoby, które mieszkają na terenie rewitalizacji Gminy Kłobuck, ewentualnie rodziny których dzieci uczęszczają do szkoły będącej na tym terenie. W Kłobuckim Centrum Usług Społecznych otrzymać można pomoc asystenta rodziny, mediatora, interwenta kryzysowego oraz psychoterapeuty. Pomoc psychoterapeutyczna świadczona jest zarówno w formie indywidualnej pracy jak i grupowej. W ramach Kłobuckiego Centrum Usług Społecznych działa również Placówka Wsparcia Dziennego „Kłobuś” oferująca pomoc i wsparcie dla dzieci i młodzieży.

Według danych Zespołu Interdyscyplinarnego przemocy w Gminie doświadczają:

- małe dzieci: 2 dziewczynki i 1 chłopiec wobec których przemoc stosowali: babcia, wujek, ojciec;
- wiek 20-30 lat: 1 mężczyzna i 1 kobieta, wobec których przemoc stosowali: brat, ojciec;
- wiek 30-40 lat: 1 kobieta i 2 mężczyzna wobec których przemoc stosowali: mąż, żona i ojczym;
- wiek 40-50 lat: 12 kobiet i 3 mężczyzn, wobec których przemoc stosowali: w dziesięciu przypadkach mąż, w dwóch syn, w jednym przypadku brat, konkubent i ojciec;
- wiek 50-60 lat: 5 kobiet i 2 mężczyzn, wobec których przemoc stosowali: w trzech przypadkach mąż, w kolejnych trzech przypadkach syn i w jednym żona;
- Powyżej 60 lat: 13 kobiet, 1 mężczyzna, wobec których przemoc stosowali: w 6 przypadkach mąż, w czterech syn, w dwóch córka, i po jednym przypadku brat i synowa.

Osoby stosujące przemoc w Gminie to:

- małe dzieci: 1 chłopiec stosujący przemoc nad matką,
- wiek 18-30 lat: 2 mężczyzn, 1 przemoc stosował nad bratem, a drugi nad ojcem,
- Wiek 30-40 lat: 7 mężczyzn i 1 kobieta,
- wiek 40-50 lat: 13 mężczyzn i 2 kobiety,
- wiek 50-60 lat: 8 mężczyzn i 1 kobieta,
- powyżej 60 lat: 7 mężczyzn i 1 kobieta.

Jednym z narzędzi Zespołu Interdyscyplinarnego jest procedura „Niebieskiej Karty”.

W 2019 roku wpłynęło 56 „Niebieskich Kart” dotyczących 46 rodzin. W rozbiciu na miejsce zamieszkania 18 „Niebieskich Kart” założono na terenie Gminy Kłobuck, natomiast 28 na terenie miasta. 9 procedur wszczęto przez pracowników socjalnych, a 47 przez funkcjonariuszy Policji. W 2019 roku zakończono procedurę u 31 rodzin. W porównaniu do roku 2018 zauważono tendencję wzrostową wpływu procedury „Niebieska Karta” do Zespołu Interdyscyplinarnego. W 2018 roku wpłynęło 49 „Niebieskich Kart” dotyczących 34 rodzin. W rozbiciu na miejsce zamieszkania 17 „Niebieskich Kart” założono na terenie Gminy Kłobuck, natomiast 32 na terenie miasta. 3 procedury wszczęto przez pracowników socjalnych, a 46 przez funkcjonariuszy Policji. W 2018 roku zakończono procedurę u 23 rodzin. W 2017 roku wpłynęło 51 „Niebieskich Kart” dotyczących 45 rodzin. W rozbiciu na miejsce zamieszkania 16 „Niebieskich Kart” założono na terenie Gminy Kłobuck, natomiast 35 na terenie miasta. 2 procedury wszczęto przez pracowników socjalnych, a 49 przez funkcjonariuszy Policji. W 2017 roku zakończono procedurę u 38 rodzin. Wśród rodzin u których była wszczęta procedura „Niebieska Karta” 9 rodzin zostało objętych wsparciem psychologicznym, natomiast wsparciem w formie poradnictwa socjalnego objęto wszystkie 46 rodzin. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskiej Karty” za lata 2016-2019 znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 35. Procedura „Niebieskiej Karty” w latach 2016-2019.

	2016	2017	2018	2019
Ilość wszczętych procedur „Niebieskich Kart”	53	51	49	56
Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę	49	45	34	46
Liczba „Niebieskich Kart” w gminie Kłobuck	33	16	17	18
Liczba „Niebieskich Kart” w mieście Kłobuck	16	35	32	28
Liczba rodzin, w których zakończono procedurę	45	38	23	11

Źródło: Sprawozdania z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego za lata 2016-2019

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KŁOBUCK Z 2017 ROKU – INFORMACJE DOTYCZĄCE PRZEMOCY W RODZINIE

W 2017 roku na terenie Gminy Kłobuck została zrealizowana diagnoza problemów społecznych, której zakres tematyczny obejmował między innymi kwestie związane z przemocą w rodzinie. Z przeprowadzonego wśród mieszkańców badania ankietowego wynika, iż:

- 8% dorosłych mieszkańców zna osobę, która doświadcza przemocy w swoim domu;
- 7% dorosłych mieszkańców doznało przemocy, a 4% było jej sprawcą;
- mieszkańcy najczęściej doświadczali przemocy psychicznej (77%). Na drugim miejscu pod tym względem znalazła się przemoc fizyczna (62%), a na trzecim - seksualna (46%).
- w domu lub otoczeniu 6% badanych występuje problem przemocy;
- zdaniem 4% badanych stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą, a 8% przyznaje, że „klaps” jest dobrą metodą wychowawczą,
- zdaniem 67% mieszkańców osoby z zewnątrz nie powinny się wtrącać w prywatne sprawy rodziny,
- w opinii mieszkańców najbardziej zagrożone zjawiskiem przemocy są rodziny z problemem alkoholowym oraz rodziny dotknięte ubóstwem,
- zdaniem 10% badanych w szkołach na terenie Gminy występuje przemoc rówieśnicza.
- według 16% zjawisko przemocy w rodzinie występuje na terenie Gminy, a jego głównym sprawcą są mężczyźni.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy oraz diagnozy problemów społecznych, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- pozytywne postawy prezentowane przez część członków społeczności lokalnej wobec kar fizycznych w stosunku do dzieci, wynikające z nieświadomości negatywnych konsekwencji tego zachowania dla funkcjonowania dziecka,
- zwiększająca się ilość wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” – duży udział osób z miasta w ogólnej liczbie rodzin doświadczających przemocy w rodzinie,
- występowanie przemocy rówieśniczej.

Korelacje

Dziedzinami szczególnie powiązаныmi z obszarem „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie” są:

- wspieranie rodziny – działania instytucji zaangażowanych w pracę z rodziną, profilaktyka wystąpienia przemocy poprzez bezpłatny dostęp do poradnictwa specjalistycznego, poradnictwa rodzinnego i terapii, usługi asystenta rodziny, oddziaływań profilaktycznych wpływają wzmacniająco na funkcjonowanie rodziny zmniejszając ryzyko wystąpienia dysfunkcji, w tym zachowań przemocowych

w rodzinie, ale pozwalają także podejmować wczesną interwencję i udzielanie stosownej pomocy w sytuacji zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie.

- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych – przede wszystkim poprzez wpływ skuteczności profilaktyki nadużywania alkoholu, a tym samym zapobieganie wystąpieniu czynników osłabiających relacje rodzinne i jednocześnie sprzyjających wystąpieniu przemocy w rodzinie.
- aktywność i integracja społeczna seniorów – wzmacnianie pozycji osób starszych poprzez promowanie projektów rozwijających integrację międzypokoleniową, co sprzyja podmiotowemu traktowaniu seniorów w ich otoczeniu, powyższe działania mogą wpłynąć na obniżenie ryzyka wystąpienia negatywnych zachowań wobec seniorów, w tym stosowania przemocy w rodzinie.
- ubóstwo oraz promocja zatrudnienia – brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego, powoduje narastanie napięcia związanego z utratą stałego dochodu przyczyniając się do powstania okoliczności sprzyjających odczuwaniu braku wpływu na otaczającą rzeczywistość, tym samym sprzyjając wystąpieniu zachowań przemocowych w rodzinie.
- edukacja – poprzez wpływ działań edukacyjnych z zakresu bezpiecznego życia w rodzinie, kształtowania relacji bez przemocy, a także przekazywanie wiedzy o instytucjach pomagających w sytuacji przemocy w rodzinie kierowanych do dzieci i młodzieży, uczniowie zyskają wiedzę podnoszącą świadomość ich praw oraz będą potrafili poszukiwać pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie. Ponadto szkoła powinna pełnić aktywną rolę obserwatora funkcjonowania dziecka oraz instytucji mającej możliwość reakcji w sytuacji przemocy w rodzinie wobec ucznia.
- ochrona zdrowia – poprzez udzielanie pomocy medycznej i właściwe reagowanie w sytuacji kontaktu osoby dotkniętej przemocą w rodzinie z instytucjami ochrony zdrowia, w połączeniu z niezwłocznym udzieleniem pomocy przez instytucje realizujące pomoc w formie interwencji kryzysowej zwiększy się skuteczność reagowania wskazanych instytucji w sytuacji przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Zwiększenie wrażliwości oraz skali reakcji społecznej i instytucjonalnej na obserwowane przejawy przemocy w rodzinie, a także wzrost świadomości rodziców na temat negatywnych konsekwencji stosowania kar fizycznych wobec dzieci.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Prowadzenie działań informacyjno- edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy.	Liczba rodziców uczestniczących w spotkaniach informacyjno- edukacyjnych oraz szkoleniach.
2.	Organizacja spotkań informacyjno- edukacyjnych oraz szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla pracowników instytucji publicznych.	Liczba pracowników instytucji publicznych uczestniczących w spotkaniach informacyjno- edukacyjnych oraz szkoleniach.
3.	Zintensyfikowanie działań edukacyjnych dotyczących przemocy/agresji skierowanych do dzieci i młodzieży – realizacja warsztatów psychoedukacyjnych.	Liczba uczestników warsztatów psychoedukacyjnych w szkole.
4.	Rozwijanie współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Liczba podjętych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie przy współpracy międzyinstytucjonalnej.
5.	Realizowanie programów rekomendowanych skoncentrowanych na zjawisku przemocy rówieśniczej w placówkach oświatowych.	Liczba uczestników programów rekomendowanych w szkołach.
6.	Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie.	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie.
7.	Realizacja działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.	Liczba zrealizowanych działań mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat przemocy w rodzinie, a także uwrażliwienie społeczności lokalnej na występowanie tego problemu.
8.	Organizowanie lokalnych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych przeciw przemocy w rodzinie.

Strategia realizacji celu

Z uwagi na wielowymiarowość zjawiska, ważnym elementem przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest systemowe podejście do zagadnienia i interdyscyplinarna współpraca specjalistów i instytucji. Interdyscyplinarny charakter działań pozwala angażować różne instytucje w celu udzielania skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także w zakresie propagowania wiedzy czym jest przemoc i jak reagować w sytuacji, gdy doświadcza

się przemocy lub jest się jej świadkiem. W zakresie przeciwdziałania nasileniu zjawiska oraz jego skutków, wskazane jest prowadzenie działań, mających na celu podnoszenie społecznej świadomości w zakresie reagowania na przemoc w rodzinie, zapobieganie dalszemu krzywdzeniu osób dotkniętych przemocą oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców w celu zapobiegania stosowania kar fizycznych wobec dzieci. Działania informacyjne i edukacyjne kierowane powinny być zarówno do mieszkańców społeczności lokalnej, jak również do instytucji i osób, które z racji wykonywanych obowiązków mogą przyczynić się do ujawniania i skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Przyczyni się to do zwiększenia świadomości w zakresie właściwego i wczesnego reagowania na zagrożenie przemocą w rodzinie. Działania edukacyjne mają także na celu zwiększenie świadomości mieszkańców na temat stosowania przemocy wobec dzieci, natomiast warsztaty psychoedukacyjne na zmniejszenie problemu przemocy rówieśniczej w szkołach.

Realizowane interdyscyplinarne działania będą skutkowały inicjowaniem lub rozszerzeniem współpracy w celu wypracowania propozycji nowych, wspólnych rozwiązań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz w zakresie pracy z rodzinami dotkniętymi przemocą.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG, Oświata, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	NGO, wszystkie instytucje zaangażowane w realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.	Środki własne, budżet państwa.

Cel operacyjny nr 2

Poprawa dostępu do usług i poszerzenie oferty wsparcia skierowanej do osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych.	Zmniejszenie liczby ofiar przemocy określone na podstawie diagnozy problemów społecznych.
2.	Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w lokalnych mediach, Internecie oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy w rodzinie.	Ilość podjętych działań informacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy.

3.	Udzielanie pomocy w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty” w stosunku do liczby przestępstw związanych z przemocą w rodzinie.
4.	Organizacja szkoleń dla pracowników w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy w rodzinie oraz procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba uczestników szkoleń.
5.	Bezpośrednia pomoc osobom w sytuacji przemocy w rodzinie, w tym interwencja kryzysowa, udzielanie pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie, którym została udzielona bezpośrednia pomoc na przykład w postaci interwencji kryzysowej, pomocy finansowej, psychologicznej i prawnej.
6.	Pomoc w formie grupowych form wsparcia dla osób dotkniętych przemocą.	Liczba osób dotkniętych przemocą objętych grupową formą wsparcia.

Strategia realizacji celu

Realizacja zadań skupiona zostanie na zapewnieniu pomocy członkom rodzin dotkniętych przemocą, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Dostęp do usług będzie realizowany poprzez udzielanie adekwatnej pomocy przez instytucje i organizacje zapewniające bezpieczne funkcjonowanie osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Istotne znaczenie ma szybkość podjętych działań, w tym możliwość udzielenia pomocy przez instytucje zobowiązane do pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, przez podjęcie działań mających na celu przerwanie przemocy w rodzinie, zapewnienie całodobowego schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz zaangażowanie różnych instytucji zobowiązanych do podejmowania działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”. W tym celu ważne są również szkolenia dla pracowników oświaty oraz ochrony zdrowia w zakresie realizacji procedury „Niebieskie Karty”, gdyż procedurę tą instytucje te wszczynają zdecydowanie najrzadziej.

Ponadto w celu osiągnięcia zmiany w funkcjonowaniu rodziny, w taki sposób, by jej członkowie mogli żyć w środowisku wolnym od przemocy, realizowana będzie praca socjalna. Podejmowane w tym zakresie działania mają na celu wsparcie osoby dotkniętej przemocą w rodzinie poprzez wzmacnianie posiadanych zasobów, motywowanie do korzystania z pomocy specjalistów dostępnych na terenie Gminy i towarzyszenie osobie w rozwiązywaniu trudnych sytuacji pojawiających się podczas pracy nad problemem.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne

Podmioty współpracujące

Źródła finansowania

GOPS, UG, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Policja, Placówki oświatowe, NGO, wszystkie instytucje zaangażowane w realizację programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Środki własne, budżet państwa.

1.6. Aktywność i integracja społeczna seniorów

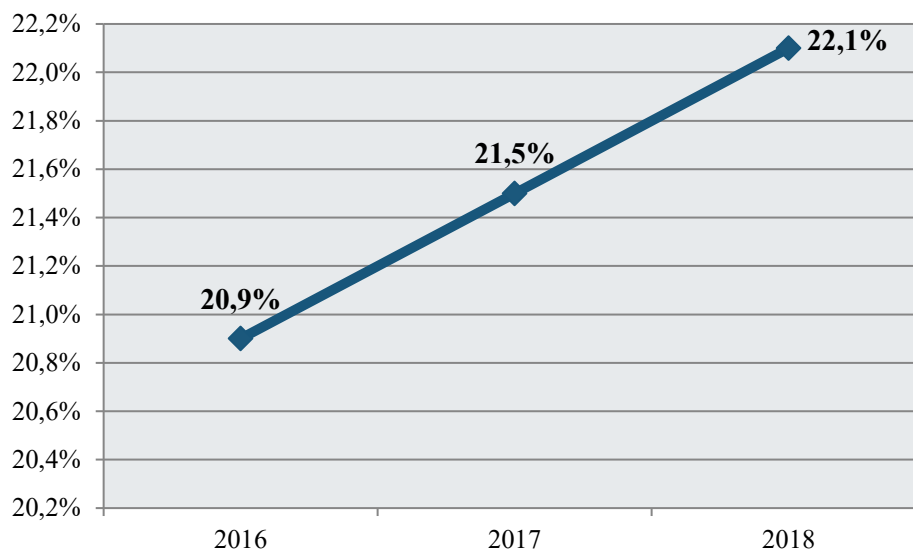
Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej. Należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Na przestrzeni lat 2016-2018 można zauważyć systematyczny wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat w populacji ogólnej. Zjawisko nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W 2018 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 22,1% wszystkich mieszkańców Gminy. W porównaniu do roku 2016 udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności wzrósł o 1,2 pp.

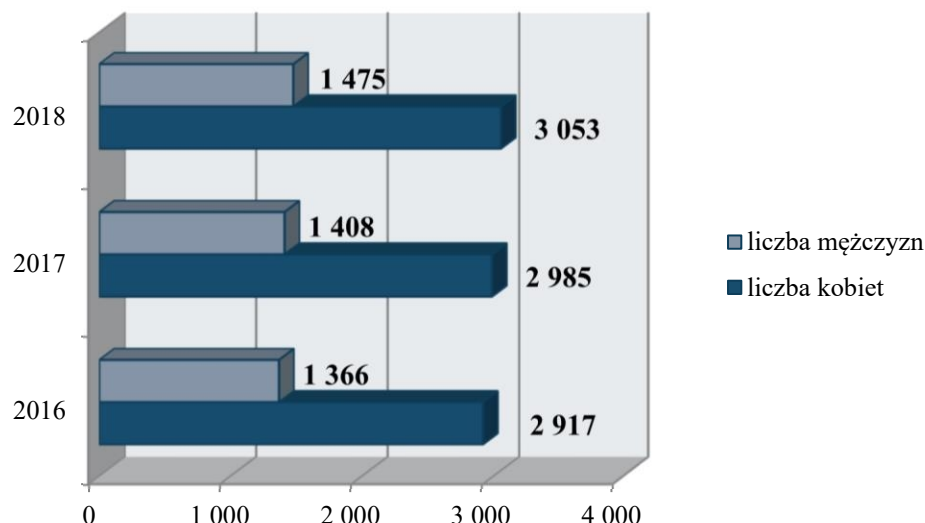
Wykres 13. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2016-2018 (w %).

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl>

Kolejną analizowaną kwestią była liczba kobiet oraz mężczyzn będących w wieku poprodukcyjnym zamieszkujących Gminę Kłobuck. Można zauważyć, że liczba kobiet w 2018 roku kształtowała się na poziomie 3 053 osób, natomiast liczba mężczyzn na poziomie 1 475 osób. Kobiety stanowiły więc 67,4% wszystkich mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 14. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku poprodukcyjnym w latach 2016 – 2018.

Źródło: <https://bd.stat.gov.pl>

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystająca z pomocy społecznej w 2018 roku wyniosła 45 osób – jest to najniższa liczba od 2016 roku. Zdecydowaną większość stanowiły kobiety – 71,1% (32 osoby), natomiast korzystających ze wsparcia mężczyzn było tylko 13¹⁵. Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym, korzystająca z pomocy społecznej na przestrzeni lat 2016-2018 ulegała ciągłym wahaniom, co pokazuje tabela nr 36.

Tabela 36. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2016-2018.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Kobiety	38	37	32
Mężczyźni	9	16	13
Ogółem	47	53	45

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

Osobom starszym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym przysługuje prawo do opieki w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej koszty pobytu w DPS pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu (najczęściej jest to renta bądź emerytura). Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo. Pobyt w Niepublicznym Domu Seniora opłacany jest przez samych jego pensionariuszy ze środków własnych (rent, emerytur, oszczędności, dochodów z innych tytułów), bądź przez rodzinę osoby zamieszkującej.

¹⁵ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2018 rok

W 2018 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej korzystał ze wsparcia placówek stacjonarnej pomocy społecznej funkcjonujących na terenach innych gmin i miasta Częstochowy takich jak:

1. Domy Pomocy Społecznej:

Domy dla osób przewlekle psychicznie chorych – łącznie z tego typu domów skorzystało 6 osób:

- DPS Raba Niżna 1 – 2 osoby,
- DPS Pelplin – 1 osoba,
- DPS w Blachowni, ul. Sienkiewicza 6 – 1 osoba,
- DPS w Zawierciu, ul. Rzemieślnicza 9 – 1 osoba, która zmarła w sierpniu 2018 r.,
- DPS w Częstochowie, ul. Kontkiewicza 2 – 1 osoba, która zrezygnowała w grudniu 2018 r.

2. Domy dla Osób Upośledzonych Intellektualnie – łącznie z tego typu domów skorzystało 7 osób:

- DPS w Poraju, ul. Jasna 6 – 1 osoba,
- DPS w Częstochowie, ul. św. Jadwigi 84/86 – 2 osoby,
- DPS w Zawadzkiem, ul. Czarna 2 – 1 osoba,
- DPS w Pogórze, ul. Zamek 132 – 1 osoba,
- DPS w Karwodrzy – 2 osoby.

3. Domy dla Osób w Podeszłym wieku – łącznie z tego typu domów skorzystało 9 osób:

- DPS w Pruszczu (Międzygminny Ośrodek Opiekuńczy) – 1 osoba,
- DPS w Strzelcach Opolskich – 1 osoba,
- DPS w Kleszczowie – 1 osoba żyje, 1 zmarła w marcu 2018 r.,
- DPS w Częstochowie, ul. Wieluńska 1 – 2 osoby żyją, 2 osoby zmarły,
- DPS w Lublińcu, ul. Cyrana 10 – 1 osoba nie żyje.

4. Domy dla Osób Przewlekle, Somatycznie Chorych – łącznie z tego typu domów skorzystały 3 osoby:

- DPS Lubliniec Cyrana 10, który przekształcił się z Domu dla osób w podeszłym wieku w Dom dla przewlekle, somatycznie chorych – 1 osoba,
- DPS w Kole, ul. Poniatowskiego 21 – 1 osoba,
- DPS w Baćkowicach – 1 osoba,

- Krajowy Ośrodek Mieszkalno-Rehabilitacyjny dla osób chorych na SM w Dąbku – w 2018 roku została tam skierowana 1 osoba. Za jej pobyt GOPS nie ponosił żadnych kosztów.

W 2018 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej korzystał z placówek wsparcia dziennego takich jak:

- Dom Dziennego Pobytu dla Osób z Upośledzeniem Umysłowym w Częstochowie, ul. Focha 71 a – 1 osoba,
- Centrum Pomocy Dziecku Niepełnosprawnemu i Jego Rodzinie w Częstochowie, ul. Jasnogórska 36 – 2 dzieci.

W październiku 2018 roku w Kłobucku powstała placówka wsparcia dziennego „KCUS” (Kłobuckie Centrum Usług Społecznych), jednak działalność rozpoczęła od stycznia 2019 roku.

W 2019 roku w Domach Pomocy Społecznej przebywały 24 osoby (18 kobiet i 6 mężczyzn):

- kobiety w wieku do 60 lat – 6 osób,
- kobiety w wieku od 60 lat do 80 lat – 7 osób,
- kobiety w wieku od 80 lat do 90 lat – 4 osoby,
- kobiety w wieku 90 lat i więcej – 1 osoba,
- mężczyźni w wieku do 60 lat – 3 osoby,
- mężczyźni w wieku od 60 lat do 80 lat – 3 osoby.

Łączny koszt poniesiony przez Gminę za pobyt to kwota 579 240,16 zł, a średni miesięczny koszt na osobę, jaki ponosiła Gmina za pobyt swojego mieszkańca w DPS wyniósł 2 098,70 zł – to o 508,92 zł więcej niż w roku ubiegłym, przy czym liczba przebywających była równa 25 osobom.

Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn, wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona GOPS oferuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. W 2019 roku GOPS świadczył powyższe usługi dla 57 osób (46 kobiet i 11 mężczyzn), w tym:

- kobiety w wieku od 60 do 80 lat – 22 osoby,

- kobiety w wieku od 80 do 90 lat – 22 osoby,
- kobiety w wieku 90 lat i więcej – 2 osoby,
- mężczyźni w wieku do 60 lat – 2 osoby,
- mężczyźni w wieku od 60 do 80 lat – 6 osób,
- mężczyźni w wieku od 80 do 90 lat – 3 osoby.

Od 2018 roku na terenie Gminy realizowany jest Projekt „Anioł Stróż dla Seniora”, którego celem jest uruchomienie na terenie Gminy innowacyjnych usług społecznych dla osób niesamodzielnych, nieaktywnych zawodowo w wieku 60+ wraz z pomocą dla opiekunów faktycznych w formie usług opiekuńczych, nowoczesnych usług teleopieki oraz wsparcia opiekunów faktycznych. W ramach zadania uruchomione zostały sąsiedzkie usługi opiekuńcze, które obejmują pomoc i wsparciem seniorów w podstawowych, codziennych czynnościach domowych i życiowych, między innymi: bezpośrednia pomoc w miejscu zamieszkania związana z wykonywaniem prac porządkowych w gospodarstwie domowym, utrzymanie czystości odzieży, bielizny osobistej, pościelowej, wspólna lektura, pomoc w dokonywaniu zakupu podstawowych artykułów, pomoc w przygotowaniu i podawaniu posiłków, pomoc w uiszczaniu opłat, w dotarciu do lekarzy, placówek i urzędów, odwiedzin w szpitalu, pomoc w nawiązywaniu, utrzymywaniu i rozwijaniu kontaktów z rodziną z osobami z bliskiego otoczenia, pomoc w zagospodarowaniu w sposób aktywny czasu wolnego (spacery, zaspokojenie potrzeb duchowych, itp.). W ramach projektu w 2019 roku objęto wsparciem 18 osób, w tym 5 kobiet i 13 mężczyzn.

Katalog wykonywanych prac w ramach sąsiedzkich usług opiekuńczych jest otwarty i dostosowany do indywidualnych potrzeb seniora. System teleopieki jako rozwój usług opiekuńczych w oparciu o nowoczesne technologie jest elementem kompleksowej usługi opiekuńczej. W ramach systemu zakupiony został telefon komórkowy z kartą SIM i przycisk SOS, urządzenie to pozwala na umieszczenie go w dowolnym miejscu w mieszkaniu, wyposażony we własne, bateryjne zasilanie, identyfikator osobisty (zapewniający indywidualny numer użytkownika, śledzący aktywność ruchową, wyposażony w mechanizm detekcji upadku), w zależności od warunków, rejestrator teleopieki. Zestaw ten służy do monitorowania zachowań osób oraz umożliwia szybki kontakt z pracownikiem Operatora, który uruchamia odpowiednie procedury. W ramach zadania uruchomiona została terapia reminiscencyjna, która ma na celu w wyraźny sposób poprawić jakość życia seniorów, dowartościowując i podnosząc ich godność na skutek przeglądu „dobrych”, „silnych” momentów z własnej przeszłości, a tym samym ułatwić dostosowanie się do przyszłości,

pozwole poznać potrzeby psychologiczne seniora, pobudzi go do działania i myślenia. Stanowi bogate źródło doświadczeń, wspomnień, których opowiadanie może umilać czas, przeciwdziała monotonii życia. Terapia reminiscencyjna pełnić będzie, w stosunku do seniora funkcję rekreacyjną, jako miły sposób spędzania czasu wolnego.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych,
- stały wzrost na przestrzeni lat udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z obszarem „Aktywność i integracja seniorów” są:

- wsparcie osób niepełnosprawnych – przede wszystkim poprzez związane z wiekiem i starzeniem się organizmu, stopniowe i postępujące ograniczenie pełnej sprawności i samodzielności w codziennym funkcjonowaniu i konieczność zapewnienia adekwatnej pomocy;
- zdrowie psychiczne – przede wszystkim w kontekście pojawiających się zaburzeń psychicznych typowych dla osób w podeszłym wieku np. zespoły otępienne, demencja itp., wskazane są działania realizowane we współdziałaniu z placówkami ochrony zdrowia w zakresie wymiany informacji o dostępnych formach wsparcia, w szczególności w zakresie dostępnych usług.
- zdrowie – osoby starsze w większości są osobami cierpiącymi na różnego rodzaju schorzenia wynikające z ich wieku, a poprzez wspólne działania podmiotów leczniczych oraz pomocy społecznej możliwe jest jak najdłuższe utrzymanie osoby w jej środowisku naturalnym, bez konieczności zapewniania opieki całodobowej.
- wspieranie rodziny – osoby starsze są osobami o ogromnym potencjale, posiadają wiedzę i doświadczenie potrzebne osobom młodszym do dobrego funkcjonowania w życiu rodzinnym i zawodowym.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Wspieranie rozwoju aktywności i integracji społecznej seniorów.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Organizacja zajęć edukacyjnych, mających na celu rozwijanie kompetencji i umiejętności seniorów (wykłady, spotkania, warsztaty komputerowe).	Liczba uczestników zajęć edukacyjnych.
2.	Organizacja zajęć rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych dla seniorów.	Liczba uczestników zajęć rekreacyjno-sportowych oraz kulturalnych.
3.	Wspieranie i rozwój miejsc przyjaznych seniorom, w których prowadzone będą różnorodne aktywności.	Liczba dostępnych miejsc, w których prowadzone są różnorodne aktywności wspierające seniorów.
4.	Ułatwianie dostępu do informacji przydatnych dla seniorów (o dostępnych usługach dla osób starszych) poprzez prowadzenie ogólnodostępnych serwisów internetowych, wydawanie informatorów oraz rozpowszechnianie ulotek, broszur.	Ilość udostępnionych dla mieszkańców publikacji i informacji przydatnych dla seniorów.
5.	Zacieśnianie współpracy instytucji i organizacji działających na rzecz osób starszych.	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób starszych.
6.	Promowanie pozytywnego wizerunku osoby starszej w społeczności lokalnej poprzez organizowane zajęć edukacyjno-informacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących starzenia się i starości.	Liczba osób biorących udział w zajęciach informacyjno-edukacyjnych.

Strategia realizacji celu

Realizacja celu odbywać się będzie w ramach pięciu głównych obszarów: wspieranie aktywności edukacyjnej, promowanie aktywnego i zdrowego trybu życia, aktywności ruchowej, budowanie aktywności społecznej promującej integrację międzypokoleniową oraz rozwijanie wolontariatu i partycypacji społecznej seniorów. Tworzenie płaszczyzn współpracy osób starszych z młodzieżą w szkołach i poza nią będzie kompensacją braku rodzin wielopokoleniowych, wzbogaci życie osób starszych oraz przygotuje młodzież do lepszego funkcjonowania na rynku pracy w związku z nabyciem kompetencji potrzebnych do współpracy z osobami starszymi. Realizowane działania budować także będą aktywność społeczną osób starszych.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	NGO, placówki kulturalne, placówki oświatowe.	Środki własne, budżet państwa.

Cel operacyjny nr 2

Zapewnienie warunków możliwie pełnego i adekwatnego wsparcia dla osób starszych umożliwiającego funkcjonowanie w środowisku lokalnym.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celów
1.	Udzielanie pomocy materialnej i niematerialnej osobom w wieku poprodukcyjnym.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym objęta pomocą materialną i niematerialną.
2.	Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych dla osób starszych.	Liczba osób starszych objętych usługami opiekuńczymi.
3.	Propagowanie i organizowanie wolontariatu w odpowiedzi na potrzeby osób starszych.	Liczba podjętych w formie wolontariatu działań nakierowanych na potrzeby seniorów.
4.	Organizowanie szkoleń dla opiekunów osób starszych.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach dla osób starszych.
5.	Prowadzenie akcji informacyjnych/warsztatów dla seniorów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych.	Liczba podjętych akcji informacyjnych/przeprowadzonych warsztatów.

Strategia realizacji celu

Działania na rzecz osób starszych, których stan zdrowia oraz sytuacja rodzinna nie determinuje konieczności umieszczenia w placówce całodobowej opieki, będą nakierowane na to aby system wsparcia osób starszych umożliwiał tym osobom możliwość jak najdłuższego funkcjonowania w środowisku lokalnym.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS, UG.	placówki kulturalne, placówki oświatowe, NGO.	Środki własne, budżet państwa, środki pozyskane z Unii Europejskiej.

1.7. Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej jest bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuacją materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym. Bezrobocie jest również przyczyną zaniechania uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym.

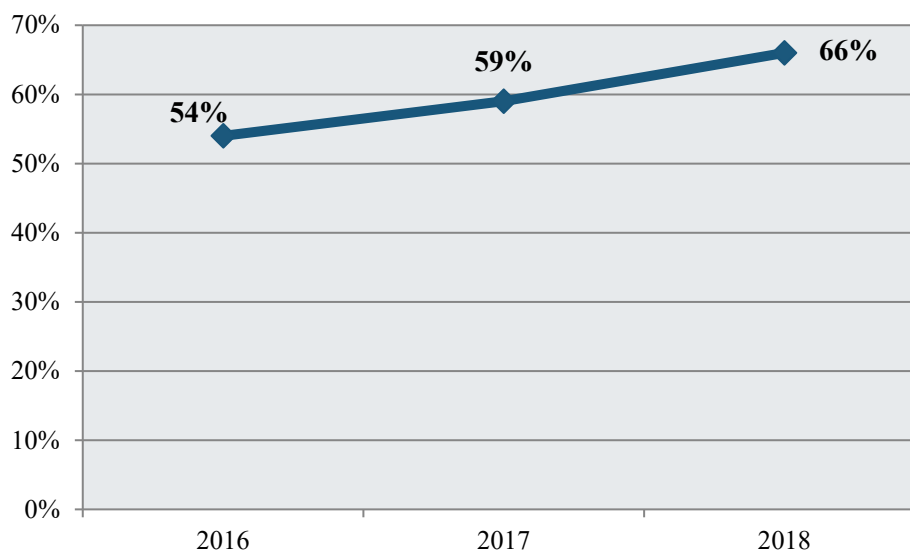
Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z 2019 roku, bezrobocie jako powód udzielenia pomocy i wsparcia z pomocy społecznej, znalazło się na drugim miejscu pod względem liczby korzystających z pomocy rodzin.

Dostrzegalna jest negatywna tendencja jeśli chodzi o zmianę wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik ten obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób

w rodzinach korzystających z pomocy ogółem. W 2016 roku kształtował się on na poziomie 54%, natomiast w 2018 roku wzrósł do 66%. W latach 2016-2018 obserwujemy jego wzrost, co zostało przedstawione na poniższym wykresie.

Wykres 15. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2016-2018.

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej za 2018 rok

Liczba bezrobotnych mieszkańców pod koniec marca 2020 roku wyniosła 610 osób. Z liczby tej 306 osób, czyli 50,2% bezrobotnych to kobiety, natomiast 304 osoby (49,8%) to mężczyźni. Struktura wiekowa osób bezrobotnych przedstawia się następująco:

- 11,2% stanowią osoby w wieku 18-24 lat (68 osób);
- 30,6% stanowią osoby w wieku 25-34 lat (187 osób);
- 21,1% stanowią osoby w wieku 35-44 lat (129 osób);
- 22,1% stanowią osoby w wieku 45-54 lat (135 osób);
- 9,7% stanowią osoby w wieku 55-59 lat (59 osób);
- 5,3% stanowią osoby w wieku 60-64 lat (32 osoby).

Pod koniec marca 2020 roku największa część osób bezrobotnych miała wykształcenie zasadniczo zawodowe – 29,8% lub policealne i średnio zawodowe – 24,9%. Wykształcenie gimnazjalne lub podstawowe ma co piąta osoba bezrobotna, wykształcenie wyższe – 15,6% ogółu bezrobotnych, a 9,5% stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Bezrobotni z prawem do zasiłku stanowią 17% ogółu bezrobotnych (104 osoby). Liczba osób, które pozostają bezrobotne w ciągu 12 miesięcy od ukończenia nauki, na koniec marca

2020 roku wyniosła 27 osób. Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy przedstawia się następująco:

- 58 osób jest bezrobotnych do miesiąca;
- 176 osób jest bezrobotnych od 1 do 3 miesięcy;
- 99 osób jest bezrobotnych od 3 do 6 miesięcy;
- 97 osób jest bezrobotnych od 6 do 12 miesięcy;
- 87 osób jest bezrobotnych od 12 do 24 miesięcy;
- 93 osoby są bezrobotne powyżej 24 miesięcy.

Osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy mogą, oprócz określenia profilu pomocy i przygotowania indywidualnego planu działania, uzyskać również status osoby będącej w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Takich osób w Gminie pod koniec marca 2020 roku było 507 osób, w tym 264 kobiety i 243 mężczyzn. Osoba w szczególnej sytuacji na rynku pracy, to:

- bezrobotny do 30 roku życia;
- bezrobotny długotrwale;
- bezrobotny powyżej 50 roku życia;
- bezrobotny korzystający ze świadczeń pomocy społecznej;
- bezrobotny posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia;
- bezrobotny niepełnosprawny.

Wśród osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy 31,7% stanowią osoby do 30 roku życia (161 osób), w tym 68 osób to mieszkańcy do 25 roku życia (13,4%), natomiast 31,6% osoby powyżej 50 roku życia (160 osób). Niecała połowa bezrobotnych – 251 osób (49,5%) to osoby długotrwale bezrobotne. Dwóch bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku nie korzysta ze świadczeń pomocy społecznej, a 4 osoby posiadają niepełnosprawne dziecko do 18 roku życia, 112 osób posiada co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia, a 40 osób jest niepełnosprawnych.

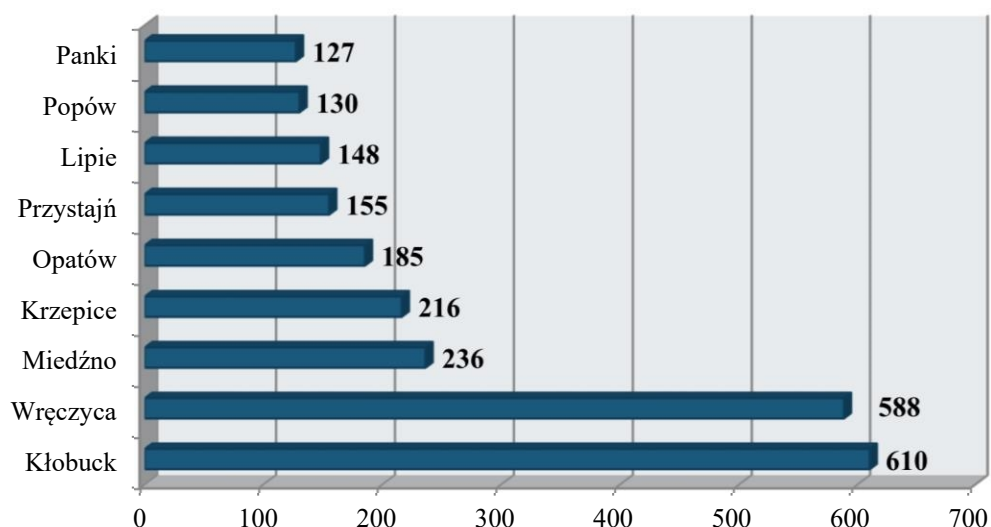
Tabela 37. Rozszerzona informacja o bezrobociu w Gminie Kłobuck pod koniec marca 2020 roku.

Wyszczególnienie		Stan na 31.03.2020	
		ogółem	kobiety
Liczba bezrobotnych ogółem		610	306
	Z prawem do zasiłku	104	53
	Osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki	27	11
Bezrobotni według wieku			
W tym	18-24	68	27
	25-34	187	111
	35-44	129	83
	45-54	135	59
	55-59	59	26
	60 i więcej	32	-
Bezrobotni według wykształcenia			
W tym	Wyższe	95	70
	Policealne i średnie zawodowe	152	88
	Średnie ogólnokształcące	58	31
	Zasadnicze zawodowe	182	64
	Gimnazjalne i poniżej	123	53
Liczba bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy		507	264
W tym	Do 30 roku życia	161	83
	W tym do 25 roku życia	68	27
	Długotrwale bezrobotne	251	146
	Powyżej 50 roku życia	160	58
	Korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej	2	1
	Posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	112	100
	Posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	4	2
	Niepełnosprawni	40	12

Źródło: Dane udostępnione przez Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku

W porównaniu z innymi gminami powiatu kłobuckiego Gmina Kłobuck pod koniec marca 2020 roku miała największą liczbę osób bezrobotnych. Na drugim miejscu pod tym względem znalazła się gmina Wręczyca (588 osób), a na trzecim gmina Miedźno (236 osób). Najmniej osób bezrobotnych zamieszkuje gminę Panki (127 osób) oraz gminę Popów (130 osób).

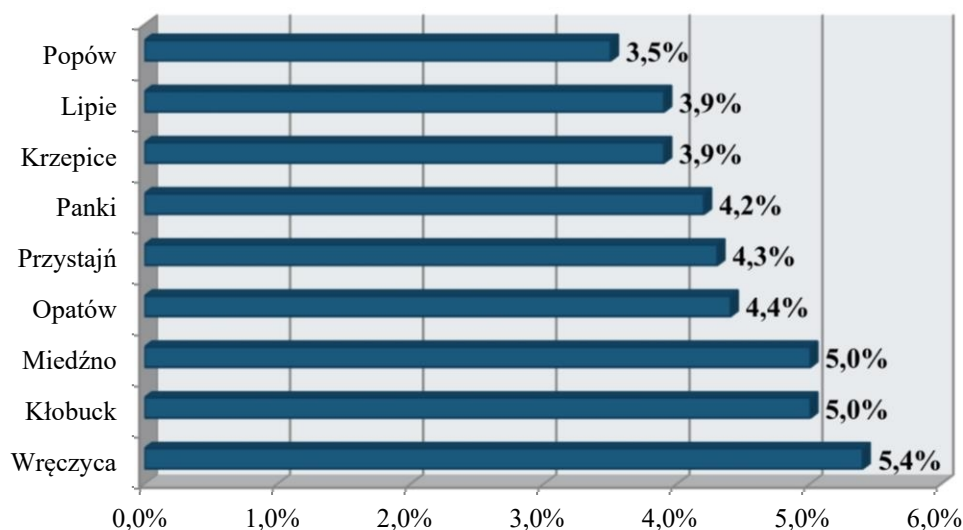
Wykres 16. Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu kłobuckiego pod koniec marca 2020 roku.

Źródło: Dane udostępnione przez Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku

Stopień natężenia bezrobocia, czyli stosunek liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych z danej gminy do liczby ludności w wieku produkcyjnym zamieszkujących na terenie gminy w Kłobucku pod koniec marca 2020 roku wynosił 5%. W porównaniu z innymi gminami powiatu kłobuckiego większą wartość miała tylko gmina Wręczyca, a współczynnik ten w gminie Miedźno wynosił 5%. Najniższy stopień natężenia bezrobocia występował w gminie Popów – 3,5%.

Wykres 17. Stopień natężenia bezrobocia w gminach powiatu kłobuckiego pod koniec marca 2020 roku.

Źródło: Dane udostępnione przez Powiatowy Urząd Pracy w Kłobucku

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej powyższej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wysoki poziom wskaźnika bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej oraz znaczny udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych jako bezrobotne,
- wysoki stopień natężenia bezrobocia w porównaniu z gminami powiatu.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z obszarem „Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu”, są:

- wspieranie rodziny – utrata pracy zawodowej jest szczególnie dotkliwa dla osób, które mają na utrzymaniu rodzinę, skutki bezrobocia dotyczą wówczas nie tylko jednostki, ale również najbliższego otoczenia – rodziny, utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstanie atmosfery napięcia i zagrożenia, prowadzącej do lęku, niepewności czy beznadziejności, a ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia poszczególnych potrzeb; opisane sytuacje w sposób szczególny mają wpływ na dzieci w rodzinach;
- ubóstwo – brak pracy, a w związku z tym wynagrodzenia, bezpośrednio wpływa na obniżenie poziomu życia i niesamodzielność finansową; podstawowym czynnikiem odpowiedzialnym za powstawanie biedy jest brak pracy, czyli bezrobocie lub bierność zawodowa, brak dochodów z pracy często uniemożliwia zaspokajanie podstawowych potrzeb;
- wsparcie osób niepełnosprawnych – przede wszystkim w kontekście ograniczonej liczby ofert pracy skierowanej do osób niepełnosprawnych;
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych – przede wszystkim w kontekście używania nałogowych schematów rozładowania napięcia wynikającego z doświadczenia problemu bezrobocia;
- zdrowie psychiczne – przede wszystkim w kontekście występowania bezrobocia jako tzw. czynnika wyzwalającego zaburzenia psychiczne;
- edukacja – w kontekście możliwości wykorzystania narzędzi przekwalifikowania, podniesienia kompetencji, kształcenia ustawicznego, zmiany profilu zawodowego

jako czynniki zapobiegające utracie pracy oraz mający wpływ na szybki powrót na rynek pracy w sytuacji jej utraty.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Aktywizacja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych, a także zwiększanie szans na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia mieszkańców.

Lp.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1.	Pozyskiwanie i przekazywanie bezrobotnym ofert pracy.	Procent osób, które podjęły zatrudnienie w wyniku wydanego skierowania do pracy do liczby zgłoszonych wolnych miejsc.
2.	Organizacja szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych oraz zwiększające szansę na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia.	Liczba zorganizowanych szkoleń oraz osób biorących w nich udział.
3.	Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych.	Liczba podjętych działań informacyjnych.
4.	Organizowanie prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych.	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych.
5.	Prowadzenie poradnictwa zawodowego wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców Gminy.	Liczba osób objętych poradnictwem zawodowym.
6.	Realizacja warsztatów/szkoleń z zakresu umiejętności poszukiwania pracy.	Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach.

Strategia realizacji celu

Planowane do realizacji zadania kierowane są do najliczniejszej grupy osób bezrobotnych. Są to osoby nie potrafiące samodzielnie poradzić sobie z problemami utrudniającymi podjęcie pracy. Planuje się realizację zadań dotyczących poprawy funkcjonowania społecznego tych osób jak i podniesienia ich możliwości dla funkcjonowania zawodowego. Działania o charakterze aktywizacji społecznej skoncentrowane zostaną na podniesieniu kompetencji osobistych w tym: w odniesieniu do pełnionych ról społecznych w rodzinie i pozostałych środowiskach funkcjonowania. Działania o charakterze aktywizacji zawodowej skoncentrowane zostaną na wspieraniu motywacji do poszukiwania pracy oraz podnoszeniu kompetencji w zakresie poruszania się po rynku pracy oraz kompetencji zawodowych. Ważne jest również doradztwo zawodowe osób młodych, które niedługo wkroczą na rynek pracy. Zakłada się również podejmowanie działań o charakterze

promocyjnym, służących wspieraniu społecznej odpowiedzialności biznesu oraz rozwój wsparcia rodziców w powrocie na rynek pracy po urodzeniu dziecka oraz wsparcie w utrzymaniu pracy, w szczególności rodziców samotnie wychowujących dzieci. Konieczny jest dalszy rozwój form opieki nad dzieckiem do lat trzech oraz rozwój form opieki na uczniami w dni wolne od nauki realizowane m.in. przez placówki oświatowe, placówki wsparcia dziennego.

Wdrażanie		
Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
PUP, GOPS, pracodawcy i inne instytucje oraz organizacje lokalnego rynku pracy.	UG, NGO, placówki oświatowe.	Środki własne, środki europejskie, budżet państwa.

1.8. Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Ubóstwo definiuje się na podstawie tzw. kryterium dochodowego. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego.

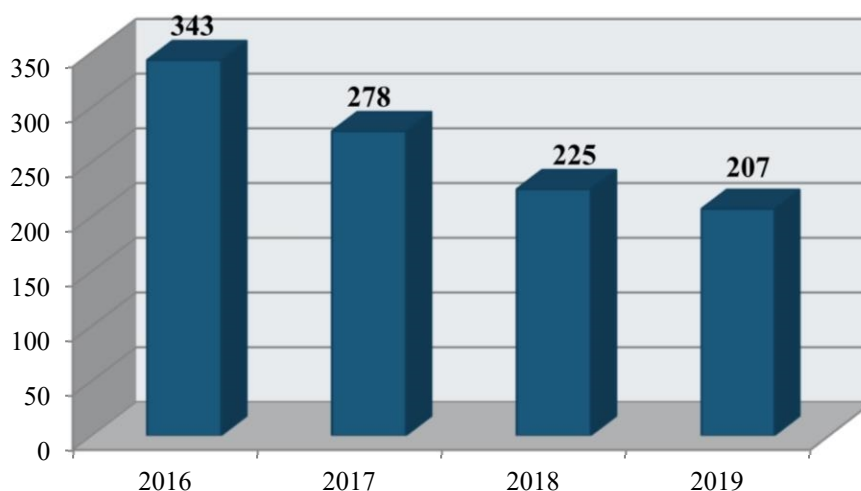
Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej dzięki informacjom udostępnionym przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłobucku. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego (status quo), jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa.

Ubóstwo pozostaje najczęstszym powodem udzielania pomocy i wsparcia z pomocy społecznej mieszkańcom Gminy Kłobuck. Z tego powodu w 2019 roku wsparcie otrzymało 207 rodzin.

Dane źródłowe, które zostały przekazane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłobucku pokazują, że liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa ulegała na przestrzeni lat 2016-2019 systematycznemu spadkowi. W 2019 roku – w porównaniu do roku 2016, liczba rodzin objętych pomocą zmniejszyła się o 65,7%, w porównaniu do 2017 roku liczba rodzin zmniejszyła się o 34,3%, natomiast w stosunku do

2018 roku liczba ta zmniejszyła się o 8,7%. Należy zaznaczyć, że rodziny dotknięte ubóstwem były najliczniejszą grupą beneficjentów pomocy GOPS w latach 2016-2019.

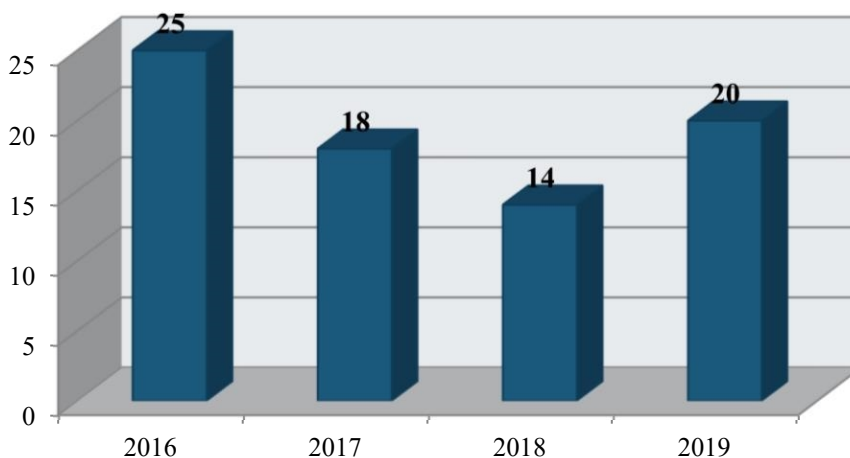
Wykres 18. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2016-2019.

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłobucku za 2019 rok, Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017 i 2018 rok

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem bezdomności – jest często zarówno przyczyną ubóstwa, jak i jego skutkiem. W 2019 roku z powodu bezdomności pomoc i wsparcie otrzymało 20 rodzin, w roku poprzednim 14, natomiast w roku 2016 – 18. Na przestrzeni lat 2016-2019 zauważyć można wahanie liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności. Dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 19. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2016-2019.

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłobucku za 2019 rok, Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017 i 2018 rok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłobucku osobom zagrożonym bezdomnością, bądź bezdomnym udziela pomocy w formie schronienia oraz wsparcia rzeczowego. W 2019 roku GOPS wydał decyzję przyznającą schronienie dla 7 osób na łączną kwotę 59 204,50 zł. W 2018 roku liczba osób była równa 130, w 2017 roku przyznano schronienie dla 15 osób, a w 2016 roku dla 20 osób.

Tabela 38. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia (w złotych) w latach 2016-2019.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019
Liczba osób	20	15	13	7
Kwota świadczeń (zł)	66 455,0	68 926,0	65 135,40	59 204,50

Źródło: Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłobucku za 2019 rok,
Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 rok

W 2018 roku w schroniskach dla bezdomnych przebywało 10 osób z Gminy Kłobuck, w tym:

- Schronisko dla Bezdomnych w Mariance Rędzińskiej, ul. Srebrna 25 (Stowarzyszenie „AGAPE”) – z usług tego schroniska skorzystały 4 osoby;
- Schronisko dla Bezdomnych w Lubojence, ul. Prosta 99 (Stowarzyszenie „AGAPE”) – z usług tego schroniska skorzystały 3 osoby;
- Schronisko dla Bezdomnych w Częstochowie, ul. Krakowska 80/2 (Caritas) – z usług tego schroniska skorzystały 2 osoby;
- Schronisko dla Bezdomnych w Grzędach (MONAR) – z usług tego schroniska skorzystała 1 osoba¹⁶.

Od maja 2018 roku GOPS realizuje w Partnerstwie Projekt „*Centrum Integracji Społecznej szansą rozwoju ekonomii społecznej w Gminie Kłobuck*” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 dla osi priorytetowej: IX Włączenie społeczne dla działania 9.1 Aktywna integracja dla poddziałania 9.1.5 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Umowa partnerska na rzecz realizacji Projektu „Centrum Integracji Społecznej Szansą Rozwoju Ekonomii Społecznej w Gminie Kłobuck” została zawarta pomiędzy:

- Stowarzyszeniem „Druga szansa” jako Lider,
- Gminą Kłobuck jako Partner,
- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej jako GOPS i realizator jednego Zadania, zaplanowanego w ramach w/w projektu.

¹⁶ Raport o stanie Gminy Kłobuck za 2018 rok.

Projekt zakłada reintegrację społeczno-zawodową osób zagrożonych ubóstwem z terenu Gminy. Do obowiązków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłobucku należy przeprowadzanie wywiadów środowiskowych dla klientów poprzedzających skierowanie do Centrum Integracji Społecznej oraz motywowanie i zachęcanie do czynnego uczestnictwa w Centrum.

W 2019 roku zasiłki stałe pobierały 74 osoby na łączną kwotę 414 688 zł. Na przestrzeni analizowanych lat liczba zasiłków stałych wahała się. W przypadku zasiłków okresowych, w 2019 roku liczba ich świadczeniobiorców kształtowała się na poziomie 149 – co oznacza spadek o 85,2% w porównaniu do roku 2016 oraz spadek o 57,7% w porównaniu do roku 2017. Na zasiłki okresowe w 2019 roku wydatkowano kwotę 254 772 zł. Zasiłki celowe natomiast pobierało 239 osób – zauważalny jest również wysoki spadek w porównaniu do poprzednich lat. Przyznano ich o 70,7% mniej niż w roku 2016, o 47,3% mniej niż w 2017 roku oraz o 14,2% mniej niż w roku 2018.

Tabela 39. Liczba osób i kwota świadczeń (w złotych), którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2016-2019.

Wyszczególnienie		2016	2017	2018	2019
ZASIŁEK STAŁY	Liczba osób	74	77	68	74
	Kwota świadczeń	397 545	405 450	372 010	414 688
ZASIŁEK OKRESOWY	Liczba osób	276	235	174	149
	Kwota świadczeń	565 049	460 435	329 184	254 772
ZASIŁEK CELOWY	Liczba osób	408	352	273	239
	Kwota świadczeń	442 124	481 390	469 095	48 247

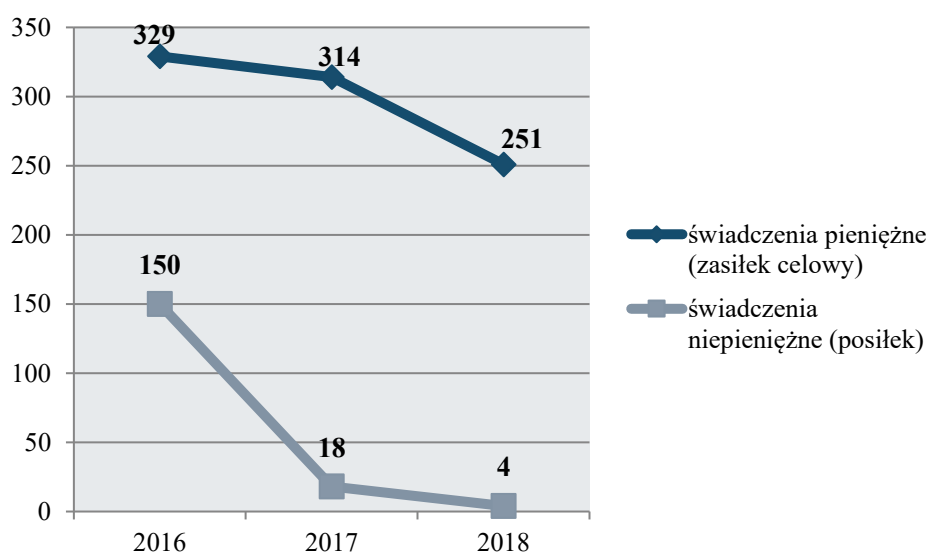
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 rok, Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłobucku za 2019 rok

Gmina Kłobuck korzysta z programu finansowego w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- wsparcia finansowego gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym,
- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych¹⁷.

Wśród osób otrzymujących świadczenie pieniężne w 2018 roku 251 mieszkańców to osoby, którym przyznano świadczenie w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Możemy zauważyć, że od 2016 roku maleje liczba osób objętych tym programem. W porównaniu do 2016 roku liczba osób korzystających z tego świadczenia zmniejszyła się o 31,1%. Zmalała również liczba osób korzystających z posiłku w postaci świadczeń niepieniężnych. W 2016 roku pomoc w takiej postaci otrzymało 150 osób, natomiast w 2018 roku tylko 4 osoby.

Wykres 20. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób).

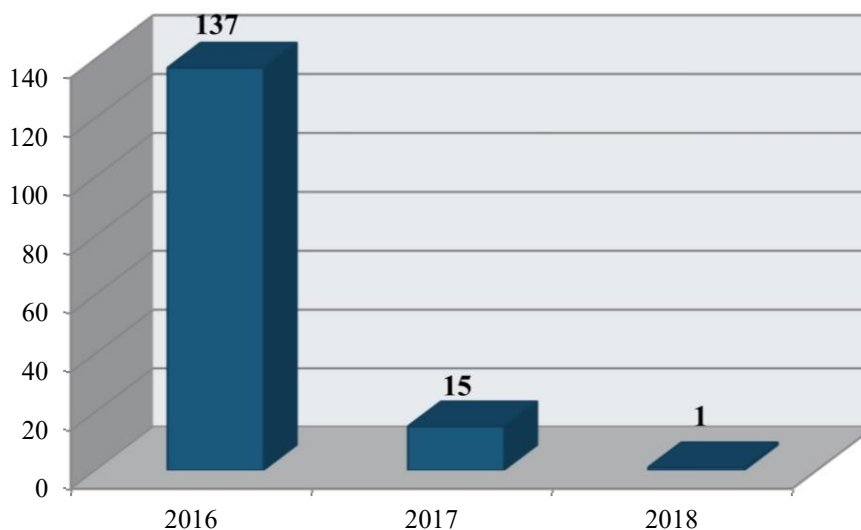

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 rok

Znaczny odsetek osób korzystających z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” stanowią dzieci. Spośród wszystkich osób otrzymujących tego typu wsparcie w 2016 roku dzieci stanowiły 91,3%, w 2017 roku – 83,3%, natomiast w 2018 roku – 25%.

¹⁷ www.gov.pl/web/rodzina

Wykres 21. Świadczenie niepieniężne (posilek) przyznane dla dzieci w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób).

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2017, 2018 rok

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- ograniczenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych w wyniku niedoboru środków finansowych, skutkujące funkcjonowaniem w sytuacji zagrożenia egzystencji,
- ograniczona aktywność zawodowa i społeczna wśród osób dorosłych; przyjmowanie pozycji społecznej „osoby ubogiej” jako stałej formy funkcjonowania społecznego, która prowadzi do zjawiska wyuczonej bezradności,
- wzrost liczby rodzin, którym udzielono pomoc z powodu bezdomności.

Korelacje

Problem ubóstwa pozostaje w ścisłej korelacji z innymi problemami społecznymi. Główne obszary korelacji można uznać za determinanty ubóstwa.

- bezrobocie – czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej jednostki i rodziny, jest miejsce zajmowane na rynku pracy, a ubóstwem zagrożone są przede wszystkim osoby bezrobotne i rodziny osób bezrobotnych;
- niepełnosprawność – obecność osoby niepełnosprawnej w gospodarstwie domowym znacznie zwiększa ryzyko zagrożenia ubóstwem;
- wiek – w Polsce najczęściej ubóstwem ekonomicznym zagrożeni są ludzie młodzi, w tym dzieci jako członkowie rodzin. Niezależnie od niższej niż w pozostałych

przedziałach wiekowych częstotliwości zagrożenia ubóstwem, szczególnie trudna sytuacja dotyczy osób starszych, których możliwości podejmowania aktywnych działań zmierzających do poprawy swojej sytuacji materialnej są znacznie ograniczone z powodu stanu zdrowia, wieku oraz funkcjonowania w jednoosobowych gospodarstwach domowych;

→ wykształcenie – ważnym wskaźnikiem warunkującym zagrożenie ubóstwem jest (niskie) wykształcenie, kompetencje zawodowe członków gospodarstwa domowego.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Zapewnienie możliwości społecznego włączenia osób z problemem ubóstwa poprzez podniesienie ich kompetencji aktywnością wspieraną.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Podnoszenie skuteczności wsparcia przez pracę socjalną, ukierunkowaną na wzmocnienie potencjału osób i rodzin w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.	Liczba osób objętych wsparciem ukierunkowanym na wzmocnienie potencjału w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem ich uprawnień, zasobów i możliwości.
2.	Zapewnienie pomocy osobom bezdomnym na podstawie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.	Liczba osób objętych indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności.
3.	Wdrożenie programów wyrównywania szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa.	Liczba osób objętych programem wyrównywania szans edukacyjnych.
4.	Organizacja i dofinansowywanie szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób z problemem ubóstwa.	Liczba zorganizowanych szkoleń i osób biorących w nich udział.
5.	Rozpowszechnianie wśród mieszkańców informacji dotyczących możliwych form pomocy w przypadku doświadczenia problemu ubóstwa.	Liczba podjętych działań informacyjnych.

Strategia realizacji celu

Dla osiągnięcia celu, działania zostaną skoncentrowane na umożliwieniu wyjścia z trudnej sytuacji finansowej osobom i rodzinom za pomocą aktywności wspieranej. Wspieranie polegać będzie na inicjowaniu, ukierunkowaniu i podtrzymaniu aktywności osób i rodzin dotkniętych oraz zagrożonych problemem ubóstwa, za pomocą zadań realizowanych

przez pracowników socjalnych, w tym pracy socjalnej oraz wsparcia pozamaterialnego. Szczególnie istotną rolę pełnią w tym obszarze pracownicy socjalni. Podnoszenie kompetencji społecznych i zawodowych beneficjentów pomocy społecznej odbywać się będzie z wykorzystaniem obecnie dostępnych usług w tym prac społecznie użytecznych i robót publicznych, usług asystenta rodziny, asystenta osoby niepełnosprawnej, wolontariusza, itp.

Poszukiwanie skutecznych rozwiązań o charakterze aktywizacji wspieranej warunkowane jest przede wszystkim holistycznym charakterem problemu ubóstwa – które jest zjawiskiem społecznym stanowiącym układ podlegający zasadom niedającym się wywnioskować z prawidłowości rządzących jego składnikami. W rzeczywistości często przyczyna problemu ubóstwa jest jednocześnie jego skutkiem (utrata pracy skutkuje brakiem środków finansowych prowadzących do deprivacji potrzeb, obniżenia poczucia własnej wartości i sprawczości, a w efekcie do długotrwałego pozostawania bez pracy). Dlatego też efektywna aktywność wspierana nie może dotyczyć wyłącznie jednego aspektu funkcjonowania osoby. Ponieważ działania w zakresie aktywności wspieranej mają na celu podniesienie kompetencji osób i rodzin w obszarach społecznym i zawodowym, przez bezpośredni, ukierunkowany wpływ na pełnione role, dla celów niniejszej strategii proponowany katalog usług zbudowany jest z usług dostępnych w ramach innych dziedzin planowania strategicznego.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS.	NGO, PUP.	Środki własne, powiatu.

Cel operacyjny nr 2

Zapewnienie dostępu do skutecznej pomocy w formie wsparcia o charakterze materialnym ograniczającej zasięg i głębokość ubóstwa przy uwzględnieniu współudziału beneficjentów pomocy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji.

Lp.	Zadania	Wskaźniki realizacji celu
1.	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rozumianego jako dostęp do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych z uwzględnieniem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.	Liczba osób objętych pomocą społeczną w formie świadczeń.
2.	Zwiększenie skali pomocy w zakresie dożywiania – zwiększenie wymiaru udzielanej pomocy w formie zasiłków na zakup żywności oraz w formie pomocy niepieniężnej.	Liczba osób, którym udzielono pomocy w zakresie dożywiania.

3.	Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych.
4.	Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.	Liczba osób i rodzin, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych.

Strategia realizacji celu

Działania zostaną skoncentrowane na organizacji dostępu do skutecznej pomocy o charakterze materialnym, w formie świadczeń wynikających z obowiązujących przepisów prawa oraz na zapewnieniu skali i zakresu pomocy umożliwiających zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych osób i rodzin, dotkniętych i zagrożonych problemem ubóstwa. Dla uzyskania skuteczności udzielanego wsparcia materialnego, konieczne jest wypełnianie założeń ustawowych w zakresie udzielania pomocy finansowej, w szczególności dążenie do udzielania pomocy w wysokości stanowiącej uzupełnienie różnicy pomiędzy dochodem gospodarstwa domowego a kryterium ustawowym. Natomiast w celu zapobiegania ubóstwu skrajnemu, niezbędne jest utrzymanie rozszerzonej grupy docelowej objętej pomocą w formie dożywiania. Istotnym elementem w realizacji tego celu jest pełne wykorzystanie cechy szczególnej świadczeń pomocy społecznej, którą jest powiązanie ich otrzymywania z obowiązkiem współpracy w rozwiązywaniu trudnej sytuacji rodzinnej. Na realizację zadań: pomoc w formie zasiłków okresowych i w formie dożywiania, część środków pozyskiwana jest z budżetu państwa.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
GOPS.	NGO, UG.	Środki własne, budżet państwa, środki pozyskane z Unii Europejskiej.

1.9. Problem przestępczości

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa.

Zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego w Kłobucku realizowane są przez Komisariat Policji w Kłobucku przynależący do Komendy Powiatowej Policji w Kłobucku.

W 2019 roku wszczęto 310 ogólnych postępowań, w 2018 roku było ich 335, w 2017 roku – 327, w 2016 roku – 324, a w 2015 roku – 377. W porównaniu z innymi gminami powiatu kłobuckiego, w 2019 roku w Gminie Kłobuck wszczęto najwięcej postępowań.

- Gmina Wręczyca – 181 postępowań;
- Gmina Krzepice – 88 postępowań;
- Gmina Miedzno – 85 postępowań;
- Gmina Opatów – 86 postępowań;
- Gmina Popów – 74 postępowania;
- Gmina Panki – 57 postępowań;
- Gmina Przystajń – 59 postępowań;
- Gmina Lipie – 51 postępowań.

W 2019 roku w stosunku do poprzedniego roku odnotowano wzrost ilości wszczętych postępowań w zakresie 7 kategorii przestępstw o 22 takie postępowania (52 postępowania w 2018 roku, 70 postępowań w 2019 roku). Z danych Komendy Powiatowej Policji wynika, że to właśnie w Gminie Kłobuck jest najwięcej powyższych postępowań.

W 2019 roku wszczęto 39 postępowań w sprawach kradzieży cudzej rzeczy, tj. o 18 więcej niż w 2018 roku oraz o 26 więcej niż w roku 2017. Doszło również do 10 kradzieży z włamaniem. Najwyższe zagrożenie kradziejami w powiecie wystąpiło na terenie Gminy Kłobuck.

Do zniszczenia mienia doszło w przypadku 9 osób – tyle samo wszczętych postępowań było w Gminie Wręczyca. W 2019 roku wszczęto również 7 postępowań przeciwko życiu i zdrowiu – uszkodzenie ciała, 2 postępowania za bójki i pobicie, 7 przestępstw narkotykowych, 22 postępowania przeciwko rodzinie i opiece – znęcanie oraz 35 postępowań przeciwko rodzinie i opiece – alimenty.

W 2019 roku Policjanci przeprowadzili 3 195 interwencji – najwięcej w powiecie kłobuckim. W porównaniu do lat poprzednich liczba interwencji uległa gwałtownemu wzrostowi, gdyż w roku 2018 było ich o 1 359 mniej. Na drugim miejscu pod tym względem znalazła się Gmina Wręczyca (1 685 interwencji), a na trzecim Gmina Krzepice (964 interwencji). Najmniej interwencji odnotowano na terenie Gminy Panki (385 interwencji)

W 2019 roku wszczęto 22 postępowania przeciwko rodzinie i opiece dotyczące znęcania – ich liczba w porównaniu do roku ubiegłego zmniejszyła się, lecz nadal jest jedną z najwyższych w przeciągu lat 2016-2019. Zmniejszeniu uległa liczba wszczętych postępowania dotyczących alimentów – z 49 postępowania w 2018 roku do 35 w 2019 roku. W 2019 roku wszczęto również 7 postępowania z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – liczba ta zmalała o jedno postępowanie w stosunku do roku poprzedniego, ale i tak była najwyższa w całym powiecie kłobuckim¹⁸.

W 2019 roku na terenie Gminy Kłobuck odnotowano:

- 15 interwencji dotyczących przemocy w rodzinie,
- 9 osób umieszczono w Izbie Wytrzeźwień,
- przeprowadzono 4 interwencje publiczne wobec osób nietrzeźwych,
- zatrzymano 20 kierujących pojazdami, będących w stanie nietrzeźwości,
- ujawniono 13 wykroczeń spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z analizy sytuacji, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- wzrost ilości wszczętych postępowania w zakresie 7 kategorii przestępstw,
- wzrost wszczętych ogólnych postępowania oraz interwencji w powiecie kłobuckim,
- najwięcej wszczętych postępowania narkotykowych w powiecie.

Korelacje

Dziedzinami, szczególnie powiązаныmi z obszarem „Przestępczość” są:

- bezrobocie i ubóstwo – długotrwałe bezrobocie prowadzić może do obniżenia poczucia własnej sprawczości, z kolei ubóstwo skutkować może przeniesieniem odpowiedzialności za swoje życie i czyny na obecnie panujący ustrój/władze/konkretne instytucje;
- wspieranie rodziny – w zakresie przekazywania pozytywnych norm i wartości życia w bezpiecznym, nie przestępczym społeczeństwie;
- przemoc – przemoc ściśle związana jest z pojęciem przestępczości; przemoc w rodzinie, która nie jest zgłaszana, utwierdzać może sprawcę w poczuciu bezkarności;

¹⁸ Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Powiatu Kłobuckiego za okres od 01.01.2019 roku do 31.12.2019 roku

→ uzależnienia – zarówno w kontekście handlu nielegalnymi towarami, jak i zwiększeniem dokonywanych przestępstw pod wpływem substancji psychoaktywnych.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Zwiększenie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej oraz miejscu zamieszkania.

Lp.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1.	Szeroko rozumiana aktywizacja społeczności lokalnej oraz edukacja mieszkańców na rzecz bezpieczeństwa zarówno w miejscu zamieszkania jak i w miejscach publicznych.	Ilość mieszkańców biorących udział w działaniach edukacyjnych dotyczących bezpieczeństwa publicznego.
2.	Podnoszenie kompetencji organów działających w obszarze bezpieczeństwa publicznego.	Liczba uczestników warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje.
3.	Zwiększenie liczby patroli Policji.	Wzrost wskaźnika wykrywalności przestępstw.

Strategia realizacji celu

Realizacja celu odbywać się będzie w ramach dwóch głównych obszarów: wspierania aktywności lokalnej i zwiększenia czujności organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne. Wspieranie aktywności lokalnej wychodzi z założenia, że wspólnota wyznająca podobne wartości i wewnętrznie spójna generuje mniej przestępców, niż wspólnota anonimowa. Zintegrowana społeczność lokalna podnosi poczucie odpowiedzialności za inne osoby poszczególnych jednostek oraz poniekąd zmusza do liczenia się z konsekwencjami ponoszonymi za swoje czyny (potencjalny sprawca zdaje sobie sprawę, że z łatwością może być zidentyfikowany). Jest to szczególnie istotne w przypadku kierowania pojazdami w stanie nietrzeźwości. Zwiększona odpowiedzialność całej społeczności lokalnej, zmniejszy ilość osób, które będą się podejmować takich zachowań, z uwagi na mogące wystąpić z tego powodu sankcje społeczne. Zwiększanie czujności organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne dotyczy również udostępniania mieszkańcom informacji gdzie mogą zgłosić się w poczuciu zagrożenia. Zwiększanie czujności wiąże się również z otwartością na problemy społeczne i aktywną integracją organów bezpieczeństwa w życie społeczności lokalnej – tak, by być postrzeganym jako osoba godna zaufania. Ważne również wydaje się podnoszenie kompetencji służb (szkolenia, warsztaty).

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UG, KPP.	NGO, GOPS.	Środki własne, budżet państwa/europejski.

1.10. Rewitalizacja społeczna

Gmina Kłobuck realizuje *Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kłobuck na lata 2016-2023* zatwierdzony uchwałą Nr 280/XXX/2017 Rady Miejskiej w Kłobucku z dnia 21 marca 2017 roku stanowiący podstawę do podjęcia działań, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców wyznaczonego obszaru rewitalizacji:

„Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji” - ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2020 r., poz. 802 z późn. zm.)

Obszar rewitalizacji to obszar, na którym występuje koncentracja negatywnych zjawisk natury społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Pod pojęciem rewitalizacji społecznej rozumie się „wieloletni proces podejmowania spójnych, zintegrowanych działań, związanych z zatrzymaniem rozwoju negatywnych tendencji społecznych, przeciwdziałaniem patologiom i wykluczeniu społecznemu oraz poprawą bezpieczeństwa, inicjowany i koordynowany przez samorząd gminy i/lub jego jednostki organizacyjne w celu wyprowadzenia ze stanu kryzysowego określonych obszarów miast i gmin”¹⁹.

Deklaracja wizji obszaru rewitalizacji Gminy Kłobuck brzmi następująco:

Przeprowadzane na obszarze rewitalizacji projekty rewitalizacyjne przyczynią się do wzmocnienia potencjału społeczno-zawodowego jego mieszkańców. Zyskają oni nowe

¹⁹ Pilotażowe programy rewitalizacji społecznej realizowane w partnerstwach lokalnych. Dokumentacja konkursowa, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich.

umiejętności, dzięki którym zostaną włączeni do głównego nurtu życia społecznego, wzrośnie poziom zatrudnienia, udział w życiu kulturalnym, poprawi się poziom wykształcenia.

Aby zagwarantować mieszkańcom warunki do ich rozwoju, powstanie i rozwijana będzie również infrastruktura społeczna. Będzie ona wykorzystywana do tworzenia i udostępniania wysokiej jakości oferty usług publicznych przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu i sprzyjających rozwojowi mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Poza działaniami w sferze społecznej i niejako podporządkowanej jej w tym wypadku sferze przestrzenno-funkcjonalnej, podejmie się inicjatywy mające na celu poprawę stanu środowiska, zwłaszcza jakości powietrza. Sprzyjać temu będą modernizacje budynków, podnoszące ich efektywność energetyczną, a tym samym ograniczające koszty i energochłonność.

Wizja rozwoju obszaru rewitalizacji w gminie Kłobuck znajduje odzwierciedlenie w wytyczonych celach rewitalizacji oraz precyzujących je kierunkach działań. Zakłada się, że w efekcie prowadzenia przedsięwzięć rewitalizacyjnych zrealizowane zostaną trzy cele strategiczne:

1. Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego.
2. Rozwój infrastruktury społecznej.
3. Podnoszenie efektywności energetycznej.

Obszary problemowe

W oparciu o wnioski wynikające z prezentowanej analizy, wyróżniono najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie planowania strategicznego, tj.:

- niekorzystna sytuacja demograficzna spowodowana spadkiem liczby osób w wieku przedprodukcyjnym oraz produkcyjnym i wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym;
- natężenie występowania kluczowych problemów społecznych: alkoholizmu, bezrobocia i ubóstwa;
- wysoki poziom emisji dwutlenku węgla z obiektów użyteczności publicznej.

Korelacje

W ramach rewitalizacji społecznej, co istotne w kontekście rozwiązywania problemów społecznych, planuje się wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego mieszkańców, rozwój infrastruktury społecznej oraz podnoszenie efektywności energetycznej.

Cele operacyjne

Cel operacyjny nr 1

Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego mieszkańców.

Lp.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1.	Organizacja kursów i szkoleń zawodowych dostosowanych do indywidualnych predyspozycji i potrzeb rynku pracy.	Liczba zorganizowanych kursów, szkoleń itp.
2.	Podnoszenie kompetencji społecznych przez organizację szkoleń miękkich, w tym w zakresie psychologii i doradztwa zawodowego.	Liczba zorganizowanych szkoleń.
3.	Rozwój oferty edukacyjnej i kulturalnej.	Liczba prowadzonych zajęć edukacyjnych i kulturalnych.
4.	Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.	Liczba projektów na aktywizację zawodową.

Cel operacyjny nr 2

Rozwój infrastruktury społecznej Gminy.

Lp.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1.	Likwidacja barier architektonicznych, komunikacyjnych i sanitarnych do gminnych obiektów.	Liczba zmodernizowanych obiektów.
2.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na funkcjonalne i atrakcyjne dla mieszkańców tereny rekreacji i wypoczynku.	Liczba zagospodarowanych przestrzeni.
3.	Organizacja wydarzeń kulturalnych, sportowych, rozrywkowych.	Liczba zorganizowanych wydarzeń.
4.	Modernizacja i wyposażenie obiektów publicznej infrastruktury kulturalnej.	Liczba zmodernizowanych i wyposażonych obiektów.

Cel operacyjny nr 3

Podnoszenie efektywności energetycznej Gminy.

Lp.	Zadania	Wskaźnik realizacji celu
1.	Informowanie i podnoszenie świadomości na temat efektywności energetycznej.	Liczba podjętych działań dotyczących podnoszenia efektywności.
2.	Wdrażanie rozwiązań energooszczędnych w budynkach komunalnych oraz użyteczności publicznej.	Liczba budynków komunalnych oraz użyteczności publicznej z rozwiązaniami energooszczędnymi.
3.	Wymiana urządzeń oświetleniowych na energooszczędne	Liczba wymienionych urządzeń.
4.	Promowanie odpowiedzialnego zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej oraz innych pozostających w zasobach komunalnych.	Liczba podjętych działań dotyczących promowania odpowiedzialnego zużycia energii.

Strategia realizacji celu

Ponieważ jednym z głównych problemów zidentyfikowanych na terenie Gminy jest bezrobocie, wśród działań mających zostać zrealizowane założono przede wszystkim szeroko rozumianą aktywizację zawodową mieszkańców, a także rozwój oferty edukacyjnej i kulturalnej. W ramach rozwoju infrastruktury społecznej zaplanowano likwidację barier architektonicznych, modernizację i wyposażenie obiektów publicznej infrastruktury kulturalnej, a także organizację wydarzeń aktywizujących lokalną społeczność. Podnoszenie efektywności energetycznej odbędzie się w głównej mierze za pośrednictwem promowania odpowiedzialnego zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej oraz innych pozostających w zasobach komunalnych oraz wymiany urządzeń oświetleniowych na energooszczędne.

Wdrażanie

Podmioty odpowiedzialne	Podmioty współpracujące	Źródła finansowania
UG, GOPS.	NGO, MOK.	Środki własne, budżet państwa, środki pozyskane z Unii Europejskiej.

2. Analiza SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu Strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

GRUPY CZYNNIKÓW W METODZIE SWOT SĄ DEFINIOWANE W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

MOCNE STRONY

- Atrakcyjne położenie geograficzne.
- Dostępność szlaków komunikacyjnych.
- Stała liczba mieszkańców.
- Dodatnie saldo migracji.
- Wzrastająca liczba podmiotów gospodarki.
- Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna ze względu na dogodną lokalizację Gminy.
- Różnorodna oferta kulturalna skierowana do mieszkańców.
- Rozbudowana baza sportowo-rekreacyjna.
- Różnorodność terenów przeznaczonych do rekreacji i wypoczynku.
- Rozwinięta oferta edukacyjna, w tym szkoły podstawowe, przedszkola, żłobek.
- Wysoki stopień wyposażenia budynków w instalacje techniczno-sanitarne.
- Funkcjonujące na terenie Gminy kluby, stowarzyszenia sportowe oraz organizacje pozarządowe.
- Zmniejszająca się liczba rodzin, którym udzielono wsparcia.
- Zmniejszająca się liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
- Funkcjonowanie GKRPA, Zespołu Interdyscyplinarnego, asystenta rodziny, Punktu Konsultacyjnego ds. Narkomanii, Placówki Wsparcia Dziennego.

SŁABE STRONY

- Duży wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności.
- Niewystarczająca (biorąc pod uwagę szybki wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności) ilość miejsc integracji oraz wsparcia seniorów.
- Ujemny przyrost naturalny.
- Duży odsetek osób ubogich, bezrobotnych i chorych wśród beneficjentów GOPS.
- Brak dużego zakładu udostępniającego większą liczbę miejsc pracy.
- Wzrastający udział osób dotkniętych alkoholizmem wśród beneficjentów GOPS.
- Wzrost wszczętych procedur „Niebieskie Karty”.
- Problem przemocy częściej zauważalny wśród mieszkańców miasta, niż sołectw Gminy.
- Wzrost interwencji funkcjonariuszy Policji.
- Wzrost liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
- Wzrost wskaźnika bezrobocia.
- Wysoki stopień natężenia bezrobocia.
- Wzrost liczby rodzin, którym udzielono pomocy z powodu bezdomności.

SZANSE

- Pozyskanie środków unijnych na rozwój Gminy.
- Aktywizacja społeczna mieszkańców.
- Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.

ZAGROŻENIA

- Starzejące się społeczeństwo.
- Emigracja zarobkowa młodych i wykształconych osób.

- Doradztwo zawodowe w placówkach oświatowych.
- Wzrost aktywności i integracji osób starszych.
- Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych.
- Promocja Gminy.
- Współpraca z sąsiadującymi gminami.
- Rozwój turystyki poprzez wykorzystanie walorów przyrodniczych.
- Szkolenia i podnoszenie kompetencji kadry działającej w obszarze rozwiązywania problemów społecznych.
- Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w ramach wspierania zatrudnienia.
- Dostępność do pomocy w przypadku doświadczenia przez mieszkańców problemów przemocy lub uzależnień.
- Dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy w przypadku problemów uzależnień i przemocy.

- Wzrost zapotrzebowania na ośrodki wsparcia oraz zakłady opiekuńczo-lecznicze dla osób starszych.
- Dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego.
- Zagrożenie wykluczeniem społecznym osób długotrwale bezrobotnych.
- Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności.
- Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych.
- Podejmowanie zachowań ryzykownych przez dzieci i młodzież.
- Zagrożenie problemem uzależnień wśród dzieci i młodzieży.

3. Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Kłobuck została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Gmina Kłobuck dąży do niekonfliktowego rozwiązania problemów wspólnoty, poprzez właściwe działania administracji samorządowej, stowarzyszeń i mieszkańców; dostrzegająca potencjał tkwiący w lokalizacji, historii i mieszkańcach; wspierająca lokalne inicjatywy, w szczególności: społeczne, kulturalne i edukacyjne. Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie misji, w brzmieniu:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kłobuck jest –
uświadomienie aktualnej sytuacji społecznej oraz wytyczenie kierunków zmian do

budowania Gminy wspierającej i właściwie wykorzystującej aktywność oraz potencjał społeczności lokalnej, z uwzględnieniem istotnych uwarunkowań lokalnych.

4. Zakładane rezultaty realizacji Strategii

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kłobuck przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności Kłobucka jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

5. System wdrażania Strategii

Aby narzędzie jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kłobuck mogło być określane mianem skutecznego – musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest wyznaczenie lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłobucku.
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Gmina Kłobuck.
3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Plan komunikacji społecznej dokumentu

Obszary problemowe Strategii zostały przedstawione przed przystąpieniem do jej opracowywania Burmistrzowi Gminy Kłobuck. Po uchwaleniu go przez Radę Miejską zostanie umieszczony na stronie internetowej Urzędu Gminy.

6. Monitoring

Proces monitoringu wdrażania Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w Strategii odnoszące się do poszczególnych celów. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UG, Komendy Policji, PUP, ze sprawozdań GOPS i GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez GOPS przy ścisłej współpracy z Gminą Kłobuck w formie raportów rocznych. Raport roczny może zawierać również propozycje nowych rozwiązań bądź modyfikację dotychczasowych działań stosownie do zmieniających się potrzeb. Monitoring będzie dokonywany w trakcie prac nad rocznym raportem z wdrażania Strategii, który będzie corocznie przekazywany Burmistrzowi i Przewodniczącemu Rady Miejskiej. Wnioski z

monitoringu i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji Strategii (która obowiązuje co 2 lata).

7. Ewaluacja

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu Strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów Strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań Strategii oraz rozwiązywanie problemów.

7.1. Zakres ewaluacji

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

7.2. Sposób ewaluacji

Analiza przeprowadzona zostanie w szczególności pod kątem identyfikacji obszarów ryzyka i barier dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji i określenia nowych zagrożeń. Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

7.3. Narzędzia ewaluacji

Planuje się stosowanie szerokiego zakresu metod i technik badań społeczno-ekonomicznych służących pomiarowi efektów oraz wyjaśnieniu mechanizmów interwencji publicznej z wykorzystaniem:

- ilościowych metod badawczych – pozwoli to na gromadzenie i analizę informacji liczbowych, poznanie częstości występowania badanego zjawiska oraz określenie poziomu zależności, jakie występują pomiędzy różnymi danymi;
- technik: ankiety, zestawienia danych (np. koszty, ilość świadczeniobiorców, ilość usług);
- narzędzi: tabel, wykresów, diagramów.

7.4. Okres ewaluacji

Raz do roku, może być też zastosowana przed rozpoczęciem realizacji interwencji publicznej, w trakcie i po zakończeniu - zwłaszcza w odniesieniu do nowych zadań.

8. Ocena ryzyka

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami. Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji, będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

IV. WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kłobuck jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy

o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców Gminy Kłobuck i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci;
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa; działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację;
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmocnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo;
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontarystycznych i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy, w tym relacji Gmina – Obywatel;
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej;
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży;

- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych, chorych i starszych;
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Gminy.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców Gminy Kłobuck, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

V. BIBLIOGRAFIA

1. <http://sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/BASLeksykon.xsp?id=06F226039DB0C772C1257A80003297FE&litera=C>
2. <http://www.polskawliczbach.pl>
3. <https://bdl.stat.gov.pl>
4. www.gov.pl/web/rodzina
5. <https://klobuck.praca.gov.pl/>
6. Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2017. Województwo Śląskie.
7. Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Kłobuck.
8. Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
9. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kłobucku na 2020 rok.
10. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2018-2022.
11. Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Powiatu Kłobuckiego za okres od 01.01.2016 roku do 31.12.2019 roku.
12. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
13. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Kłobuck na lata 2016-2023.
14. Narodowy Spis Powszechny 2011.
15. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2015, 2016, 2017, 2018 rok.
16. Oniszczyk J. (red.) Współczesne państwo w teorii i praktyce. Wybrane elementy, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2008 r.
17. Raport o stanie Gminy Kłobuck za 2018 rok.
18. Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłobucku za 2019 rok.
19. Sprawozdania z realizacji Programu dla rodzin wielodzietnych „Gmina Kłobuck dla rodziny – Karta Dużej Rodziny za lata 2016-2019”.
20. Sprawozdania z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego za lata 2015-2019.
21. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2018 i 2019 rok.
22. Staręga-Piasek J., Metodologia strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, Warszawa 2013.

23. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 z późn. zm.).

24. Yaziji M., Doh J. *Organizacje pozarządowe a korporacje*, PWN, Warszawa 2011 r.

VI. SPIS RYSUNKÓW, WYKRESÓW I TABEL

Spis rysunków:

Rysunek 1. Położenie Gminy Kłobuck na mapie powiatu kłobuckiego.	13
Rysunek 2. Mapa Gminy Kłobuck.	14
Rysunek 3. Liczba podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy Kłobuck według klas wielkości (stan na koniec 2018 roku).	20
Rysunek 4. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin województwa śląskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji.	20
Rysunek 5. Stopa bezrobocia pod koniec 2019 roku dla powiatu kłobuckiego, w porównaniu z województwem śląskim i Polską.	26
Rysunek 6. Wartość sprzedanego alkoholu na terenie Gminy Kłobuck w 2019 roku.	76
Rysunek 7. Wykaz jednostek wspierających rodzinę z problemem przemocy.	83

Spis tabel:

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Kłobuck z podziałem na płeć.	15
Tabela 2. Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Kłobuck w 2018 roku.	15
Tabela 3. Przyrost naturalny dla Gminy Kłobuck w latach 2016-2018.	16
Tabela 4. Migracje na pobyt stały według typu i kierunku w Gminie Kłobuck.	17
Tabela 5. Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Kłobuck w latach 2016-2018.	18
Tabela 6. Rodzaj prowadzonej działalności osób fizycznych w Gminie Kłobuck (stan na koniec 2018 roku).	19
Tabela 7. Struktura wydatków budżetu Gminy Kłobuck według działów w latach 2016-2018 (w złotych).	23
Tabela 8. Struktura dochodów budżetu Gminy Kłobuck według działów w latach 2016-2018 (w złotych).	24
Tabela 9. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym, poprodukcyjnym w latach 2016-2018.	25
Tabela 10. Ludność Gminy według edukacyjnych grup wieku w podziale na płeć.	27
Tabela 11. Liczba uczniów w szkołach podstawowych w roku 2018.	28
Tabela 12. Liczba uczniów dowożonych do szkoły w 2018 roku.	31
Tabela 13. Liczba uczniów dowożonych do szkół specjalnych i punktów terapeutyczno-przedszkolnych w 2018 roku.	31
Tabela 14. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Kłobuck w latach 2016-2018.	34
Tabela 15. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w latach 2016-2018.	34
Tabela 16. Wydarzenia na terenie Gminy Kłobuck w 2018 roku.	35
Tabela 17. Poniesione koszty za zorganizowane wydarzenia w 2018 rok.	39
Tabela 18. Imprezy sportowe w 2018 roku n terenie Gminy Kłobuck.	41
Tabela 19. Ochrona zdrowia na terenie Gminy Kłobuck w latach 2016-2018.	43

Tabela 20. Struktura zatrudnienia w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Kłobucku w 2019 roku.....	47
Tabela 21. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w latach 2016-2018	47
Tabela 22. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w latach 2016-2018 w podziale na płeć.	48
Tabela 23. Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych przyznanych z pomocy społecznej w Kłobucku w latach 2016-2018.	48
Tabela 24. Kwota wypłaconych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w latach 2016-2018 (w złotych).....	49
Tabela 25. Powody udzielania świadczeń (liczba rodzin) w latach 2016-2019.....	50
Tabela 26. Liczba osób i rodzin, z którymi przeprowadzono wywiady środowiskowe.....	50
Tabela 27. Liczba przyznanych świadczeń rodzinnych w latach 2016-2019.....	54
Tabela 28. Liczba dzieci, którym przyznano świadczenie 500+ na przestrzeni lat 2016-2019.	54
Tabela 29. Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego przyznane na przestrzeni lat 2016-2019 (w złotych).....	55
Tabela 30. Dane dotyczące Programu „Gmina Kłobuck dla rodziny – Karta Dużej Rodziny”.....	59
Tabela 31. Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka w latach 2016-2018 (w złotych)..	63
Tabela 32. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności w latach 2016-2018 (w złotych).	64
Tabela 33. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia w latach 2016-2018 (w złotych).....	64
Tabela 34. Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności w latach 2016-2018.	64
Tabela 35. Procedura „Niebieskiej Karty” w latach 2016-2019.	86
Tabela 36. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2016-2018.....	94
Tabela 37. Rozszerzona informacja o bezrobociu w Gminie Kłobuck pod koniec marca 2020 roku.	104
Tabela 38. Liczba osób, którym udzielono schronienia oraz kwota świadczenia (w złotych) w latach 2016-2019.....	110
Tabela 39. Liczba osób i kwota świadczeń (w złotych), którym przyznano zasiłki stałe, celowe i okresowe na przestrzeni lat 2016-2019.	111

Spis wykresów:

Wykres 1. Stan cywilny mieszkańców Gminy Kłobuck.	16
Wykres 2. Dochody i wydatki Gminy Kłobuck ogółem w latach 2016-2018 (w milionach złotych). .	22
Wykres 3. Poziom wykształcenia mieszkańców Gminy Kłobuck.	27
Wykres 4. Udział wydatków z budżetu Gminy Kłobuck na oświatę i wychowanie w latach 2016-2018.....	33
Wykres 5. Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy Kłobuck w latach 2016-2018 (w złotych).....	40
Wykres 6. Wydatki na kulturę fizyczną w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy Kłobuck w latach 2016-2018 (w złotych).....	43
Wykres 7. Wydatki na ochronę zdrowia w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy Kłobuck w latach 2016-2018 (w złotych).....	44
Wykres 8. Liczba rodzin i osób w rodzinach, którym została udzielona pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w latach 2016 – 2019.	56
Wykres 9. Asystenci rodziny oraz rodziny objęte ich wsparciem na przestrzeni lat 2016 – 2019.....	57

Wykres 10. Liczba rodzin i osób w rodzinach, którym zostało udzielone pomoc i wsparcie z powodu niepełnosprawności w latach 2016 – 2019.....	63
Wykres 11. Specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznane w latach 2016-2018 – liczba osób.....	68
Wykres 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2016-2019.	73
Wykres 13. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2016-2018 (w %).....	92
Wykres 14. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku poprodukcyjnym w latach 2016 – 2018.....	93
Wykres 15. Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni 2016-2018.	102
Wykres 16. Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu kłobuckiego pod koniec marca 2020 roku.....	105
Wykres 17. Stopień natężenia bezrobocia w gminach powiatu kłobuckiego pod koniec marca 2020 roku.....	105
Wykres 18. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2016-2019.....	109
Wykres 19. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu bezdomności na przestrzeni lat 2016-2019.....	109
Wykres 20. Świadczenia pieniężne i niepieniężne przyznane w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób).	112
Wykres 21. Świadczenie niepieniężne (posiłek) przyznane dla dzieci w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w latach 2016-2018 (liczba osób).	113